

Univerzita Karlova
Právnická fakulta

Lukáš Graus

Odvolání v civilním procesu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Silvia Kubešová, Ph.D.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 19.11.2018

Univerzita Karlova
Právnická fakulta

Lukáš Graus

Odvolanie v civilnom procese

Diplomová práca

Vedúca diplomovej práce: JUDr. Silvia Kubešová, Ph.D.

Katedra občianskeho práva

Dátum vypracovania práce (uzavretie rukopisu): 19.11.2018

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som predloženú diplomovú prácu vypracoval samostatne, že všetky použité zdroje boli riadne uvedené a že práca nebola využitá k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

Ďalej prehlasujem, že vlastní text tejto práce vrátane poznámok pod čiarou má 177 946 znakov vrátane medzier.

V Prahe dňa 19.11. 2018

Lukáš Graus

Pod'akovanie

Rád by som týmto poďakoval vedúcej diplomovej práce JUDr. Silvii Kubešovej, Ph.D. za cenné rady a pripomienky, ktorými prispela k vypracovaniu tejto diplomovej práce.

Obsah

1. Úvod	2
2. Historický vývoj opravných prostriedkov v civilnom procese.....	3
2.1 Historický vývoj do roku 1918	3
2.2 Historický vývoj po roku 1918	4
3. Opravné prostriedky a iné inštitúty procesnej obrany	8
4. Opravné systémy	11
4.1 Apelačný systém	11
4.2 Kasačný systém.....	12
4.3. Revízny systém	12
5. Odvolanie.....	13
5.1 Prípustnosť odvolania	13
5.2 Náležitosti odvolania	26
5.3 Dispozičné úkony účastníkov vo vzťahu k odvolaniu	34
5.4 Účinky podaného odvolania	38
5.5 Odvolacie konanie	41
6 Opravné prostriedky v mimosporových konaniach.....	65
6.1 Odlišnosti podania odvolania v mimosporových konaniach od podania v sporových konaniach.....	67
7. Úprava slovenského civilného procesu	69
7.1 Právna úprava odvolania.....	70
7.2 Právna úprava sťažnosti	75
8. Úvaha úpravy odvolacieho konania <i>de lege ferenda</i>	76
9. Záver	79
Zoznam použitých skratiek.....	81
Zoznam použitej literatúry a prameňov	82
Abstrakt	87

Abstract.....	89
---------------	----

1. Úvod

Témou diplomovej práce je „*odvolanie v civilnom procese*“, kde sa budem zaoberať súčasnou právnou úpravou odvolania v českom civilnom procese, s dôrazom na odvolanie v sporovom konaní, pričom nevynechám ani úpravu odvolania v mimosporovom konaní, prevažne v čom sa líši od úpravy v sporovom konaní.

Tak ako v bežnom živote, tak aj pri rozhodovacej činnosti súdu môže dochádzať k pochybeniu, pretože aj sudcovia sú rovnako ako ostatní ľudia omylní. Ani tá najlepšia pripravenosť, svedomitosť a pozornosť sudcov pri konaní nezaručuje správnosť rozhodnutia. Alebo rozhodnutie nemusí trpieť žiadnou vadou, ale účastník môže rozhodnutie subjektívne vnímať ako nespravodlivé a to len z dôvodu, že je preňho nepriaznivé. Z týchto dôvodov má odvolanie svoje miesto snáď v každom právnom systéme. Hlavným právnym predpisom obsahujúcim právnú úpravu odvolania v civilnom sporovom procese je zákon č. 99/1963 Sb., *občanský soudní řád*, ktorý sa subsidiárne použije aj pri odvolaní v mimosporovom konaní.

Diplomová práca je členená do 9 kapitol vrátane úvodu a záveru, ktoré obsahujú podkapitoly. Hlavné jadro práce, ktoré je venované podrobnejšej analýze právneho inštitútu odvolania, je v kapitole 3 až 8. K tomu je predradená kapitola, ktorá približuje vývoj civilného procesu v čase s dôrazom na inštitút odvolania, pretože len tak sa dá pochopiť súčasná právna úprava. V predposlednej kapitole sa venujem priblíženiu slovenskej právnej úpravy odvolania, ktorá do 31.6.2016 vychádzala z rovnakého základu, ako česká právna úprava, ale slovenský civilný proces prešiel kompletnou rekodifikáciou, tak sa pokúsim priblížiť najväčšie zmeny, ktoré táto rekodifikácia priniesla do inštitútu odvolania v slovenskom civilnom procese a porovnanie s českou úpravou.

Cieľom diplomovej práce je najprv priblížiť súčasnú úpravu problematiky inštitútu odvolania v civilnom procesnom práve a následne sa pokúsiť ukázať jej nedostatky, možnosti úpravy tohto inštitútu *de lege ferenda*, najmä v sporovom konaní. Táto téma nie je nová ale stále je aktuálna, pretože tento inštitút je dôležitý v českom právnom poriadku z dôvodu, že sa jedná o jediný riadny opravný prostriedok

obsiahnutý v civilnom procese. Táto téma je pre mňa veľmi dôležitá a zaujímavá, lebo s odvolaním sa v praxi stretne väčšina ľudí, ktorí sú činní v právnických povolaniach.

V diplomovej práci využívam prevažne analytickú a popisnú metódu písania práce. Pri porovnaní českého civilného procesu so slovenským používam metódu komparatívnu. Práca vychádza predovšetkým z relevantných právnych noriem českého práva, teda zo samotného textu zákona, ale taktiež som čerpal z článkov, učebníc a komentárov k zákonom. Významnú rolu v tejto práci zohráva početná judikatúra, lebo samotná aplikácia zákona bez jeho reflexie v praxi by nebola dostatočná. Vzhľadom k tomu, že diplomová práca je písaná v slovenskom jazyku, som kvôli jednotnosti práce použil slovenskú terminológiu, i pri českej úprave odvolania.

2. Historický vývoj opravných prostriedkov v civilnom procese

Pre správne pochopenie súčasného stavu českého civilného procesu je potrebné sa obhliadnuť do minulosti, minimálne na koniec 18. storočia ako aj do storočia 19. a 20. V tomto období sa začal postupne formovať český moderný civilný proces a prišlo k rozvoju civilného práva procesného. Taktiež v tomto období prišlo k oddeleniu civilného procesu od hmotného civilného práva.

2.1 Historický vývoj do roku 1918

Česká právna úprava civilného procesu bola dlhodobo ovplyvňovaná rakúskym civilným procesom. Prvou významnou kodifikáciou civilného práva procesného bol *všeobecný soudní řád* (Allgemeine Gerichstordnung), ktorý vydal cisár Jozef II v roku 1781, ktorý definitívne odstránil obyčajové procesné právo na českých územiach.¹ V roku 1796 bola vydaná jeho novšia redakcia tzv. *Západohaličský soudní řád*. *Jozefínský soudní řád* obsahoval úpravu opravných prostriedkov, ktoré rozdeľoval na riadne a mimoriadne. Riadnymi opravnými prostriedkami proti rozsudku prvého stupňa bolo odvolanie a proti rozsudkom druhého stupňa riadna revízia. Obsahový rozdiel nebol žiadny, pretože v oboch prípadoch mohol súd druhého stupňa sám zmeniť napadnutý

¹ LAVICKÝ, P. a kol. *Moderní civilní proces. I. vydání*, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. ISBN 978-80-210-7601-3, s. 11 - 12

rozsudok pri zmene skutkového stavu.² Obidva opravné prostriedky mali účinok suspenzívny a devolutívny. Platil zákaz novôt a zákaz *reformace in peius*, tj. „zákaz zmeny k horšiemu“. Civilný proces, ktorý prebiehal podľa tohto zákona bol písomný, neverejný a vyznačoval sa viazaným hodnotením dôkazov, čo postupom času a rozvoja začalo spôsobovať problémy v spoločnosti a preto v 19. storočí boli prijímané úpravy zvláštnych druhov procesov, ktoré sa odchyľovali od všeobecného *soudního řádu*.

Za najvýznamnejšiu úpravu bola považovaná novela o bagateľných sporoch z roku 1873, kde sa začali presadzovať princípy ústnosti, priamosti a voľného hodnotenia dôkazov.

Následne v 19. storočí bol v Nemecku prijatý *civilní řád soudní*, kde bol civilný proces založený na princípe ústnosti, verejnosti a voľnom hodnotení dôkazov s obmedzujúcou roľou sudcu a vydvíhujúcou roľou strán. V tomto období, ale neskôr ako v Nemecku, bol na rakúskom území prijatý zákon *civilní řád soudní*, ktorý nahradil Jozefínsky *všeobecný soudní řád*. Na rozdiel od svojho predchodcu bol postavený na princípoch moderného civilného procesu podobne, ako bola úprava v Nemecku, ale predsa sa líšil v niektorých aspektoch. Bol obmedzený prejednací princíp a posilnená roľ sudcu v konaní. Pretože súdna sústava bola vybudovaná ako trojstupňová, boli riadne opravné prostriedky dané proti rozhodnutiam prvej inštancie a taktiež proti rozhodnutiam druhej inštancie. Za zmienku stojí aj to, že obsahoval štyri druhy riadnych opravných prostriedkov. Tento procesný predpis nadobudol účinnosti dňa 1.1.1898 a bol platný a účinný až do roku 1950.

2.2 Historický vývoj po roku 1918

Po vzniku samostatného Československého štátu dňa 28.10.1918 boli právne predpisy recipované zákonom č. 11/1918 Sb. a platili v znení niektorých neskorších noviel pre územia Čech, Moravy a Sliezska. Na Slovenku zostali v platnosti uhorské predpisy.³

² SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vydání Eurolex Bohemia 2006. ISBN 80-86861-09-0, s. 596

³ LAVICKÝ, P. a kol. *Moderní civilní proces*. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. ISBN 978-80-210-7601-3, s. 14

Za zmienku stojí zákon č. 100/1931 Sb., o zásadních ustanoveních řízení nesporného, kterým bol prvý krát na českom území ucelene upravený mimosporový proces ako samostatný druh civilného konania. Bol ovládaný odlišnými zásadami ako proces sporový, takže sa tu uplatňovala zásada oficiality, zásada vyšetrovacia a zásada neverejnosti. Rovnako ako v sporovom konaní, sa uplatňovala zásada ústnosti, zásada priamosti a voľného hodnotenia dôkazov. V rámci opravného konania bolo možné uplatniť nové skutočnosti.⁴

Zmena v spoločenských i politických pomeroch po februári 1948 a po vydaní „*květnové ústavy*“, si okolnosti vynútili novú právnu úpravu občianskeho procesného práva, ktorá bola vybudovaná na socialistickej koncepcii. Základné rysy tejto koncepcie spočívali v úsilí štátu zasahovať prostredníctvom procesu i do sféry súkromnoprávných vzťahov. Civilný proces bol koncipovaný ako jednotné konanie, v ktorom rovnako platili všetky procesné zásady.⁵ Za vedúcu zásadu bola považovaná zásada materiálnej pravdy.

Novú úpravu občianskeho civilného procesu zaviedol zákon č. 319/1948 Sb. o *zlidovení soudnictví*, ktorému bola vzorom úprava sovietskeho občianskeho súdneho procesu. Priniesol radu zmien do organizácie súdov, keď sa zaviedlo zľudovenie súdnictva tým, že všetky závažné veci boli zverené k rozhodovaniu v senáte, ktorý sa skladal prevažne zo sudcov z ľudu.⁶ Ďalej ním bol odstránení trojstupňový systém súdov, ktorý bol nahradený dvojstupňovým systémom.

Na tento zákon nadviazal od 1.1.1951 zákon č. 142/1950 Sb. *občanský soud řád*. Rovnako ako predchádzajúci zákon bol nový procesný kódex vypracovaný pod vplyvom sovietskeho občianskeho procesného práva. Civilný proces bol podľa neho postavený, ako jednotné konanie. V jednom kódexe bolo upravené *nalézacie*, vykonávacie i exekučné konanie. V *nalézacom* konaní sa nerozlišovalo medzi sporovým a mimosporovým konaním. Jednotná štruktúra sa prejavovala aj v tom, že bol odstránení terminologický rozdiel medzi procesnými stranami v sporovom konaní a v

⁴ STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*, 1. vydání Brno, Masarykova univerzita, Doplněk 2003. ISBN 80-210-3271-5, ISBN 80-7239-155-0, s. 27 - 28.

⁵ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nelézací*. Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 55 - 56

⁶ STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*, Brno, Masarykova univerzita, Doplněk 2003. ISBN 80-210-3271-5, ISBN 80-7239-155-0, s. 28.

mimosporovom konaní, pretože bolo zavedené jednotné označenie účastníci konania. Súdna sústava zostala dvojstupňová. Zásada materiálnej pravdy sa stala vodcovskou zásadou civilného konania a túto zásadu potom doplňovali ďalšie zásady, napríklad zásada rovnosti účastníkov, zásada priamosti a ústnosti, prejednací princíp, zásada verejnosti a zásada voľného hodnotenia dôkazov. *Občiansky soudní řád* pripúšťal možnosti účasti prokurátora v civilnom súdnom konaní.⁷

V opravnom konaní zákon rozlišoval opravné prostriedky na riadne a mimoriadne. Medzi riadne sa zarad'ovali odvolanie a sťažnosť. Medzi mimoriadne opravné prostriedky obnova konania a sťažnosť pre porušenie zákona. Odvolanie malo suspenzívny a devolutívny účinok a platila preňho zásada úplnej apelácie. Hoci zákon výslovne nestanovoval zákaz *reformatio in peius*, táto zásada platila, lebo sa dala dovodiť z ustanovení § 178 a § 184 z ktorých plynulo, že súd nemôže rozhodnúť v neprospech odvolateľa a v prospech odporcu, ktorý odvolanie nepodal.⁸

V roku 1964 nadobudol účinnosť zákon č. 99/1963, *občiansky soudní řád*, ktorý je platný dodnes. Znova bol dôvod pre prijatie novej právnej úpravy v spoločenských, politických a hospodárskych pomeroch, ku ktorým prišlo s prijatím novej ústavy v roku 1960. Po obsahovej stránke sa zásadne nelíšil od úpravy z roku 1950. Potvrdil výchovnú funkciu socialistického súdnictva, keď mali súdy viesť občanov k zachovávaniu zákonov a pravidiel.⁹ Významná zmena, ktorú tento zákon zaviedol, je tá, že zaviedol odvolanie, ako jediný riadny opravný prostriedok, ako proti rozsudkom, tak aj proti uzneseniam. Odvolacie konanie bolo aj naďalej ovládané úplnou apeláciou. Tento stav tu prevládal až do roku 1991.

Nové ekonomické a politické pomery, ktoré boli vyvolané novembrovou revolúciou v roku 1989 si vyžiadali zásahy aj do právneho poriadku. Proces postupných zmien nastal aj občianskom práve procesnom, keď sa táto zmena týkala základných právnych predpisov a aj predpisov, ktoré úzko súviseli s občianskym právom procesným. Po páde komunizmu bol *občiansky soudní řád* mnohokrát novelizovaný.

⁷ STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*, Brno, Masarykova univerzita, Doplněk 2003. ISBN 80-210-3271-5, ISBN 80-7239-155-0, s. 28.

⁸ FIALA, J., *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*, Praha, Univerzita Karlova, 1974, s. 66

⁹ KUKLÍK, J. a kol. *Dějiny československého práva 1945 – 1989*, první vydání, Praha 2011 Auditorium, ISBN 978-80-87284-17-9, s. 377

Prvá zásadná novela, ktorou bol novelizovaný *občanský soudní řád*, bolo s prijatím zákona č. 519/1991 Sb. Jeho úlohou bolo odstrániť nedemokratické prvky a integrovat obchodné a správne súdnictvo. Pri odvolaní sa nahradilo slovo zamietnuť slovom odmietnuť pri situáciách, kde sa súd odvolaním nezaobera vecne, ale len formálne.

Ďalšou novelou obsiahnutou v zákone č. 263/1992 Sb., bolo zrušené odvolanie proti rozhodnutiu štátneho notárstva.

Zákonom č. 171/1993 Sb. bolo legislatívne umožnené rýchlejšie a pružnejšie súdnictvo, hlavne v obchodných veciach. Novela vychádzala z princípu, že sporové konanie musí byť ovládané princípom prejednávacím, zatiaľ čo konanie mimosporové bolo ovládané zásadou vyšetrovacou. Pri odvolaní sa zmenil postup pri späťvzatí odvolania, keď odvolací súd v prípade späťvzatia odvolania konanie zastaví.

Zákonom č. 30/2000 Sb. bolo s účinnosťou od 1.1.2001 zmenená právna úprava odvolania. Autori novelizácie vysvetľujú svoje rozhodnutie novelizovať niekoľkými dôvodmi, že sa majú otestovať jednotlivé inštitúty v praxi, aby sa dalo rozhodnúť, ktorou cestou ísť pri rekodifikácii. Nová úprava je stále len ďalším krokom ku konečnej podobe civilného procesu, ktorá bude prijatá pri rekodifikácii českého civilného procesu.¹⁰ Zásadnou zmenou bolo zavedenie systému neúplnej apelácie, ktorým sa riadi preskúmanie rozhodnutia vo veci samej vydané súdom prvého stupňa v sporovom konaní. Systém plnej apelácie zostal zachovaný v rozhodnutiach len vo vzťahoch k rozhodnutiam vo veci samej, ktoré vydali súdy prvého stupňa v mimosporových konaniach, uzneseniach súdov prvého stupňa procesnej povahy, uzneseniach vydaných v konaní o výkon rozhodnutia. Systém neúplnej apelácie však novela nezaviedla bezvýnimočne. Výnimky sú napríklad v exekučných konaniach a konaniach, v ktorých platí vyšetrovacia zásada.

¹⁰ Macková, A. *Opravné prostředky v novele v občanského soudního řádu provedené zákonem č. 30/2000 Sb.*, *Bulletin advokacie*, 2000, č. 8, s. 25

V novej úprave sa rozširujú prípady výslovne zmienených uznesení, proti ktorým sa nedá odvolať. Podstatné je zavedenie neprípustnosti odvolania v bagateľných veciach, kde sa prelomila zásada dvojínštančnosti konania.

Novela z roku 2000 kvôli rozsahu zmien, ktoré priniesla, je označovaná aj ako veľká novela *občanského soudního řádu*. Vzhľadom k veľkému počtu zmien, ktoré zaviedla, som vymenoval len tie, ktoré z môjho osobného pohľadu najviac ovplyvnili právnu úpravu odvolania a z toho pohľadu boli najzásadnejšie k tomuto procesnému inštitútu.

O ďalšom vývoji najmä sporového súdneho konania a hlavne jeho súčasnej právnej úprave budem spomínať v nasledujúcich kapitolách tejto diplomovej práce.

3. Opravné prostriedky a iné inštitúty procesnej obrany

Možnosť, že pri rozhodovacej činnosti súdu nastane vada, sa nedá nikdy vylúčiť. Vydaný rozsudok môže trpieť rôznymi vadami, ktoré môžu mať procesný charakter, môžu vzniknúť nesprávnym skutkovým zistením alebo sa môže jednať o právne vady, v prípade, že súd nesprávne aplikuje alebo interpretuje hmotné alebo procesné právo.¹¹ Keďže v sporovom konaní má súd postavenie tretej nezávislej strany, pri ktorom rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov, môže prísť k situáciám, keď niektorá strana bude považovať daný rozsudok za nesprávny z dôvodu nepriaznivosti.

Z týchto dôvodov právny poriadok využíva inštitúty, ktorými sa dá domáhať preskúmania vydaných rozhodnutí v prvom stupni a vo výnimočných prípadoch aj súdov odvolacích. Tieto inštitúty sú zaradené do štvrtej časti OSŘ nazvanej *opravné prostředky*. Opravný prostriedok je procesný úkon, ktorým sa môže účastník domáhať preskúmania súdneho rozhodnutia, poprípade priebehu konania, ktorý predchádzal vydaniu rozsudku. Opravné prostriedky delíme podľa toho, či smerujú proti rozhodnutiu, ktoré ešte nenadobudlo právoplatnosť, na riadne a mimoriadne. Riadny opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré zatiaľ nenadobudlo právoplatnosť

¹¹ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. První část: – Řízení nelézací*. 7. nezměněné vydání. Praha: Linde, 2014. ISBN 978-80-7201-940-3, s. 499

a oproti tomu stoja mimoriadne opravné prostriedky, ktoré vo výnimočných prípadoch môžu docieľiť preskúmanie právoplatných rozhodnutí.

Platný OSŘ, ako celkovo český civilný proces obsahuje len jeden riadny opravný prostriedok a tým je odvolanie. O tomto procesnom inštitúte sa budem bližšie zaoberať na ďalších stranách diplomovej práce. Naopak mimoriadnych opravných prostriedkov je viac, konkrétne *žaloba na obnovu řízení*, *žaloba pro zmatečnost* a *dovolání*.

Avšak je treba uviesť, že z hľadiska ústavne právneho, nemusí byť občianske súdne konanie nutne dvoj alebo viac inštancné. Pretože zásada dvojinštačnosti súdneho konania nepredstavuje ústavnú ani všeobecnú zásadu súdneho konania. Ústavnou zásadou je len právo na spravodlivý proces, ktorá je vyjadrená v čl. 36 a čl. 38 LZPS, ktoré reflektujú čl. 6 odst. 1 EÚLP. Preto požiadavkám na spravodlivý proces vyhovuje tiež konanie, ktoré sa odohrávalo len v jednom stupni. Na druhú stranu by nebolo správne, keby súdne rozhodnutia vydané v prvom stupni boli konečné. Podľa prof. JUDr. Horu by bolo pre rozhodujúcich sudcov v prvom stupni ťažkým bremenom, keby vedeli, že ich rozhodnutia sú konečné a nie sú proti nim žiadne prostriedky nápravy.¹² K tomu záveru dospel aj ústavný súd vo svojom uznesení,¹³ keď odmietol návrh na zrušenie ust. § 202 OSŘ s odôvodnením, že „*Z ústavněprávního hlediska není soudní řízení povinně dvoustupňové, s výjimkou věcí trestních, u kterých tento požadavek vyplývá z čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod jednostupňové soudnictví, zejména pak ve věcech objektivně bagatelního významu, tedy nikterak nevybočuje z ústavních mezí.*“

Okrem zmienených opravných prostriedkov, ktoré OSŘ upravuje v rámci štvrtej časti, sú v právnej úprave aj ďalšie inštitúty, ktorými je možné docieľiť zmenu či zrušenie rozhodnutia. Jedná sa o odpor, ktorý smeruje proti vydanému platobnému rozkazu podľa ust. § 172 OSŘ, poprípade elektronickému platobnému rozkazu podľa ust. § 174a OSŘ. Podobný charakter ako odpor majú námietky proti *směnečnému nebo šekovému* platobnému rozkazu podľa ust. § 175 OSŘ. Rozdiel medzi týmito dvomi

¹² HORA, V., *Československé civilní právo procesní*. I – III. díl Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2010. ISBN 978-80-7357-540-3, s. 7 - 8

¹³ Uznesenie ÚS zo dňa 18.6.2001 sp. zn. IV. ÚS 101/01

inštitútmi je v tom, že podaný odpor nemusí byť odôvodnený a po podaní súd zruší napadnutý platobný rozkaz a nariadi ústne konanie. Kvôli tomu, že sa nevyžaduje odôvodnenie podaného odporu, v praxi súdy posielajú platobný rozkaz aj s kvalifikovanou výzvou podľa ust. § 114b OSŘ. Naproti tomu námietky musia byť odôvodnené a po ich podaní súd najprv nariadi konanie na základe, ktorého rozhodne, či zruší *směnečný nebo šekový* platobný rozkaz alebo ho nechá v platnosti.¹⁴ Za posledný prostriedok nápravy chybných rozhodnutí sa dá považovať tzv. autoremedúra. V tomto prípade zmení súd prvého stupňa rozsudok sám na základe podaného odvolania, avšak musí vyhovieť celému podanému odvolaniu. Táto možnosť sa dá využiť len v ojedinelých prípadoch, ktoré sú taxatívne obsiahnuté v ust. § 210a OSŘ. Z hľadiska systematického výkladu inštitútu odporu a námietok to zároveň znamená, že ich umiestnenie v systematike a štruktúre zákona umožňuje dospieť k záveru, že nejde o opravný prostriedok ale len o procesnú obranu účastníka.

V niektorých prípadoch, môže rozhodnutie trpieť okrem uvedených vád, aj vadami iného charakteru. Pri písomnom vyhotovení rozhodnutia môže prísť k pochybeniu napríklad pri uvádzaní mena alebo k napísaniu nesprávnej predmetnej čiastky a ďalších vád, ale tieto vady majú iný mechanizmus k odstráneniu ako pri vecných vadách súdov pri rozhodnutí.¹⁵ „*Opravit rozsudek podle ustanovení § 164 o.s.ř. je možné jen v případech, že jde o chyby v psaní a počtech a dále o takové chyby, které jsou jako zřejmé nesprávnosti podobného původu jako chyby v psaní a počtech, tj. ke kterým došlo jen zjevným a okamžitým selháním v duševní nebo mechanické činnosti osoby, za účasti níž došlo k vyhlášení anebo vyhotovení rozsudku, a které jsou každému zřejmé; zřejmost takové nesprávnosti vyplývá především z porovnání výroku rozsudku s jeho odůvodněním, případně i z jiných souvislostí.*“¹⁶ Je to z dôvodu odlišenia vecných chýb od iných chýb a vylúčenia účinkov, ktoré vyvolávajú opravné prostriedky, hlavne odklad právoplatnosti a vykonateľnosti.

¹⁴ SVOBODA, K., ŠÍNOVÁ, R., HAMULÁKOVÁ, K. a kol., *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. Vydání, Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3, s. 363

¹⁵ Vid'. ust § 164, § 165, § 166 OSŘ

¹⁶ Rozsudok NS zo dňa 27.9.1968 sp. zn. 2 Cz 57/1968 , Rozsudok NS zo dňa 16.11.2006 sp. zn. 21 Cdo 385/2006

4. Opravné systémy

Teória procesného práva rozlišuje opravné systémy, pod ktorými sa rozumejú súbory pravidiel, ktoré ovládajú odvolacie konanie. Podľa týchto pravidiel rozlišujeme opravné systémy apelačné, kasačné a revízne, pričom je rozhodujúci rozsah prieskumu činnosti opravného súdu, rozsah práv a povinnosti účastníka a spôsob rozhodovania opravného súdu. Apelačný a kasačný systém sa dá považovať za základný typ, pričom revízny systém stojí v strede, pretože kombinuje prvky apelačné a kasačné.¹⁷

4.1 Apelačný systém

Jedná sa o najširší opravný systém, ktorý umožňuje preskúmanie napadnutého rozhodnutia, po stránke právnej, tak aj po stránke skutkovej. Súd druhého stupňa môže napadnuté rozhodnutie zmeniť, potvrdiť alebo v niektorých prípadoch zrušiť a vrátiť súdu prvého stupňa.

Apelačný opravný systém sa ďalej člení na apeláciu úplnú a apeláciu neúplnú. Rozdiel v týchto dvoch podsystémoch je v tom, že pokiaľ pri apelácii úplnej môže účastník v odvolacom konaní tvrdiť nové skutočnosti a predkladať nové dôkazy tzv. novoty, ktoré neboli uplatnené v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutiu, tak pri neúplnej apelácii sú novoty v odvolacom konaní zakázané, súd rozhodne na základe skutkového stavu, ktorý si sám zistí. Neúplná apelácia je premietnutie prvku koncentrácie konania.

V súčasnej právnej úprave je na apelačnom systéme založená právna úprava inštitútu odvolania. Pri *nalézacích* sporových konaniach, ktoré sa riadia OSŘ je odvolanie založené na systéme neúplnej apelácie. Naproti tomu systém úplnej apelácie je zachovaný u konaniach podľa ZŘS a vykonávacích konaniach. Tzv. iné konania podľa ZŘS, ktoré sú svojou povahou sporové, spor o neplatnosť manželstva podľa § 684 OZ a § 374 ZŘS a rozvod manželstva, sú rovnako založené na apelácii neúplnej.¹⁸

¹⁷ SVOBODA, K., ŠÍNOVÁ, R., HAMULÁKOVÁ, K., K. a kol., *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. Vydání, Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3, s. 364

¹⁸ SVOBODA, K., ŠÍNOVÁ, R., HAMULÁKOVÁ, K., K. a kol., *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. Vydání, Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3, s. 364

4.2 Kasačný systém

Názov kasačného systému je odvodený z francúzštiny¹⁹ a preto sa niekedy nazýva zrušovací systém. Pri kasačnom systéme sa môže účastník dožadovať preskúmania vydaného rozhodnutia súdom vyššieho stupňa len po stránke právnej a nie po stránke skutkovej. Súd vyššieho stupňa preskúma napadnuté rozhodnutie z pohľadu porušenia práva hmotného alebo procesného, bez možnosti preskúmania skutkových okolností. Účastníci konania nemôžu tvrdiť nové skutočnosti a navrhovať nové dôkazy. Súd vyššieho stupňa je oprávnený napadnuté rozhodnutie potvrdiť alebo zrušiť. V prípade, že napadnuté rozhodnutie nižšieho súdu zruší, vráti vec súdu nižšieho stupňa. Nikdy nemôže pri zrušení rozhodnutia, sám rozhodnúť vo veci novým rozhodnutím.²⁰ V súčasnej právnej úprave je na kasačnom systéme založená úprava dovolania, ktorá od 1.1.2013 umožňuje dovolaciemu súdu napadnuté rozhodnutie aj zmeniť, takže obsahuje aj prvky revízneho systému.

4.3. Revízny systém

Rovnako ako v kasačnom systéme, sa aj v revíznom systéme umožňuje napadnuté rozhodnutie preskúmať len po stránke právnej. Súd vyššieho stupňa nie je oprávnený posudzovať skutkový stav veci a ani o ňom rozhodovať.²¹ So systémom apelačným má spoločné to, že súd môže napadnuté rozhodnutie potvrdiť, zrušiť alebo zmeniť. Na čistom revíznom systéme v súčasnej právnej úprave nie je založený žiaden opravný prostriedok, ale niektorí autori udávajú, že na revíznom systéme je založená súčasná úprava dovolania, ktorá, ako už bolo zmienené vyššie, od 2013 umožňuje dovolaciemu súdu v niektorých prípadoch napadnuté rozhodnutie zmeniť, pokiaľ odvolací súd rozhodol nesprávne a zároveň doterajšie výsledky konania ukazujú, že je možné o veci rozhodnúť.

¹⁹ Od francúzskeho slovesa *cassser*, čo v preklade znamená zrušiť

²⁰ SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces*. 1. vydání Eurolex Bohemia 2006. ISBN 80-86861-09-0, s. 595

²¹ ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol., *Civilní právo procesní*, 2. Vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-571-5, s. 312

5. Odvolanie

Odvolanie je dispozičný úkon účastníkov konania, ktorý je založený na apelačnom systéme a preto umožňuje účastníkom sa domáhať nápravy rozhodnutia po stránke právnej aj skutkovej. Podľa platnej právnej úpravy, ktorá sa nachádza v ust. § 201 a nasl. OSŘ, sa jedná o jediný riadny opravný prostriedok proti rozhodnutiam súdov prvého stupňa. Avšak súd prvého stupňa môže rozhodnúť v skrátanom konaní a vtedy rozhoduje rozhodnutím vo forme platobného rozkazu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné. Pri tomto type rozhodnutia zákon povoľuje napadnúť rozhodnutie procesným inštitútom, ktorý sa nazýva odpor alebo námietky, podľa toho o ktorý druh platobného rozkazu sa jedná. Odpor ani námietky sa nezaradujú medzi opravné prostriedky, pretože neprebehne odvolacie konanie a ani nerozhoduje o nich súd vyššieho stupňa.

Úprava odvolania vychádza všeobecne z princípu univerzality, čo znamená, že je prípustné proti všetkým rozhodnutiam súdov prvého stupňa, či už majú formu rozsudku alebo uznesenia, pokiaľ zákon nestanoví inak.²² V súvislosti s týmto hovoríme o podmienkach prípustnosti podania odvolania.

5.1 Prípustnosť odvolania

Možnosť podania odvolania je viazaná na splnenie určitých zákonom stanovených podmienok. Pri predpokladoch prieskumu rozhodnutia odvolaním sa dajú rozlišovať podmienky, ktoré sa viažu k napadnutému rozhodnutiu a podmienky, ktoré sa viažu k subjektu, ktorý odvolanie podáva. Pokiaľ sa podmienky viažu k napadnutému rozhodnutiu, hovoríme o podmienkach objektívnych a pokiaľ sa podmienky týkajú subjektu, hovoríme o podmienkach subjektívnych. K riadnemu podaniu odvolania je nutné kumulatívne splniť objektívne a subjektívne podmienky prípustnosti odvolania. Zákon na splnení týchto predpokladov trvá, pretože okrem možnosti všestranného a všeobecne prípustného preskúmania správnosti rozhodnutia, nie je možné zabúdať na

²² SVOBODOVA, K., ŠÍNOVÁ, R., HAMULÁKOVÁ, K., a kol., *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. Vydání, Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3, s. 364 - 365

záujem na konečnom právoplatnom rozhodnutí vo veci, aby bola čo najrýchlejšie nastolená právna istota v právnych vzťahoch.

5.1.1 Objektívne podmienky prípustnosti odvolania

Objektívnymi podmienkami prípustnosti odvolania je existencia rozhodnutia, ktoré ešte nenadobudlo právoplatnosť, prípustnosť odvolania a dodržanie stanovenej lehoty podľa zákona.

5.1.1.1 Existencia rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktoré nenadobudlo právoplatnosť

Prvou objektívnou podmienkou prípustnosti odvolania, je existencia rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktoré nenadobudlo právoplatnosť. Právoplatnosť je vlastnosť rozhodnutia, ktorá činí daný rozsudok záväzným a nezmeniteľným. Zmeniť sa dá len v niektorých prípadoch pri použití mimoriadnych opravných prostriedkov. Predpoklady nadobudnutia právoplatnosti u rozhodnutí, u ktorých pripadá v úvahu odvolanie, je doručenie rozhodnutia účastníkom a uplynutie odvolacej lehoty. Vzhľadom k tomu, že k doručeniu rozhodnutia môže prísť u jednotlivých účastníkov v rozdielnom čase, hovoríme o relatívnej a absolútnej právoplatnosti. O relatívnu právoplatnosť sa jedná v prípade, keď niektorému účastníkovi ubehne odvolacia lehota a preto rozhodnutie voči nemu nadobudlo právoplatnosť ale ostatným účastníkom stále beží odvolacia lehota. Absolútne právoplatné rozhodnutie je prípad, keď lehota k odvolaniu ubehla všetkým účastníkom konania. Odvolanie je prípustné proti rozsudkom aj uzneseniam. Z ust. § 174 odst 2 a ust. § 176 odst 6 OSŘ vyplýva, že pri platobných rozkazoch je možné napadnúť odvolaním len výrok o náhrade nákladov.

V opačnom prípade, keď súd prvého stupňa nesprávne doručí rozhodnutie alebo niekto z oprávnených osôb podá riadny opravný prostriedok, dané rozhodnutie nenadobúda právoplatnosť.

Okrem toho, že sa jedná o neprávoplatné rozhodnutie, musí tiež ísť o rozhodnutie súdu prvého stupňa. Pravidlá pre stanovenie príslušnosti súdu v prvom stupni sú stanovené v OSŘ.²³

5.1.1.2 Prípustnosť odvolania proti rozhodnutiu

Druhou objektívnou podmienkou prípustnosti odvolania je prípustnosť odvolania proti rozhodnutiu. Aj keď je právna úprava odvolania založená všeobecne na princípe univerzality, existujú rozhodnutia, proti ktorým nie je odvolanie zo zákona prípustné. Demonstratívny výpočet rozhodnutí je obsiahnutý v ust. § 202 OSŘ. Ako už bolo uvedené, dvojinštančnosť civilného súdneho konania nie je samozrejmosťou, pretože to nevyplýva z ústavných zásad, čo je znova možné doložiť ďalším uznesením ÚS,²⁷ kde bol taktiež vyjadrený názor, že *„z ústavněprávního hlediska není soudní řízení povinně dvoustupňové, s výjimkou věcí trestních, u kterých tento požadavek vyplývá z čl. 2 protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Z čl. 36 Listiny tudíž bez dalšího pro jiné než věci trestní nezbytnost dvojstupňového soudního řízení neplyne, pročež vyloučení vybraných rozhodnutí.“*

Vylúčenie odvolania proti rozsudku v zásade nie je možné, ale zákon tak činí v tzv. bagateľných veciach. Za bagateľnú vec sa po novele zákonom č. 296/2017 Sb. považuje rozsudok, vydaný v konaní, ktorého predmetom bolo v dobe vydania rozsudku plnenie v peniazoch nepresahujúce čiastku 10 000 Kč, pričom sa neprihliada k príslušenstvu pohľadávky tj. k úrokom z omeškania, poplatkov z omeškania a nákladom spojených z uplatnenia pohľadávky, vrátane nákladov konania.²⁸ Pre prípustnosť odvolania podľa ust. § 202 odst. 2 OSŘ nie je významné, v akom rozsahu súd prvého stupňa žalobe vyhovel. Pokiaľ sa jednalo o bagateľnú vec, nie je odvolanie prípustné ani proti vedľajším výrokom v rozhodnutí. Nemožnosť podať odvolanie pri bagateľných veciach neplatí, pokiaľ súd prvého stupňa rozhodol rozsudkom pre zmeškanie alebo rozsudkom pre uznanie. V tomto prípade je možné sa odvolať i v prípade, že plnenie v peniazoch nedosahuje výšky 10 000 Kč. Ak sa jedná o rozhodnutie, na nepeňažné plnenie, je odvolanie z pohľadu ust. § 202 odst. 2 OSŘ prípustné, k tomuto záveru sa dá

²³ Napr. ust. § 9, 10, 84 a nasl. OSŘ

²⁷ Uznesenie ÚS zo dňa 31.10.2006 sp. zn. III. ÚS 96/06

²⁸ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kol., *Občanský soudní řád. Komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s. 2009. ISBN 978-80-7357-460-4, s. 1073

dospieť analogickým použitím tohto ustanovenia k nepeňažným plneniam.²⁹ Vylúčenie v bagateľných veciach je z dôvodu, že sa jedná o veci málo významné, kde postačuje konanie v jedinom stupni a preskúmanie týchto rozhodnutí by bolo len priťahom v uspokojení oprávnených pohľadávok veriteľov. Týmto ustanovením je prelomená zásada dvojinstančnosti súdneho konania. ÚS vo svojom náleze,³⁰ že z ústavného hľadiska nie je civilné konanie dvoj stupňové, čo je možné inak povedať, že jednostupňové súdnictvo nie je proti ústavné, pokiaľ nezakladá rozpor s princípom proporcionality. Podľa doterajšej judikatúry³¹ to platí aj o vylúčení odvolania proti procesným rozhodnutiam v rámci odvolacieho konania.

V ust. § 202 odst. 1 OSŘ sú obsiahnuté uznesenia proti ktorým nie je prípustné odvolanie, ale nie sú tam vymenované všetky uznesenia proti ktorým nie je prípustné odvolanie, aj keď z dikcie zákona to tak môže vyzerat'. OSŘ výslovne vylučuje podanie odvolania aj v iných prípadoch pri ktorých je to uvedené v zákone.³² Uznesenia vymenované v ust. § 202 odst 1 OSŘ sa dajú charakterizovať ako uznesenia, ktorými sa rozhodujú procesné otázky a nie vo veci samej, okrem uznesenia o schválení zmieru.³³ Jedná sa o rozhodnutia, ktoré v záujme hospodárneho vedenia konania vyžadujú rýchle riešenie a pri tom odoprenie možnosti podania opravného prostriedku by nemohlo byť na škodu práv účastníkov konania alebo tretích osôb. Súd nimi nie je viazaný a môže ich zmeniť aj bez toho, aby bolo treba podať odvolanie. V nasledujúcich častiach práce podávam prehľad o uzneseniach obsiahnutých v ust. § 202 odst. 1 OSŘ.

a) Uznesenia, ktorými sa upravuje vedenie konania – ust. § 202 odst. 1 písm. a)

Uznesenie podľa ust. § 202 odst 1 písm. a) proti ktorým nie je prípustné odvolanie zákon vymedzuje veľmi všeobecne. Preto je na súde, aby v každom konkrétnom prípade posudzoval, či sa jedná o uznesenie, ktorým sa upravuje vedenie konania. Jedná sa o uznesenia, ktorými podľa ust. § 170 odst. 2 OSŘ súd nie je viazaný a môže ich hocikedy zmeniť alebo vydať uznesenie, v ktorom rozhodne inak.

²⁹ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9, s. 1606 - 1607

³⁰ Nález ÚS zo dňa 13.1.2015 sp. zn. II. ÚS 2186/14

³¹ Napríklad uznesenie ÚS zo dňa 31.10.2006 sp. zn. III. ÚS 96/2006 a uznesenie ÚS zo dňa 30.8.2010 sp. zn. IV. ÚS 1268/10

³² Napr. ust. § 17 OSŘ, ust. § 250 odst. 2 OSŘ, ust. § 33c odst. 5 OSŘ a ďalšie

³³ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nelézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 506

Rozhodujúcim hľadiskom pre posúdenie sú okolnosti, že ide o rozhodnutie, ktoré nemá vplyv na rozhodnutie o veci samej, týka sa otázok, ktoré v záujme hospodárneho vedenia konania vyžadujú rýchle riešenie, pričom odoprenie možnosti podať opravný prostriedok by nemohlo poškodiť účastníkov konania a tretie osoby na právach.³⁴ Charakteristickým znakom týchto uznesení je ich dôležitosť z hľadiska konečného rozhodnutia v meritu veci. Dalo by sa tvrdiť, že na rozhodnutí v meritu veci nemajú žiadny vplyv a pokiaľ majú, tak len sprostredkovaný. Napomáhajú k efektívnemu smerovaniu procesu k meritórnemu rozhodnutiu, pokiaľ sú správne využívané. Napríklad najčastejšie používané uznesenie o nariadení jednania podľa ust. § 115 odst. 1 OSŘ, odročenie jednania podľa ust. § 119 OSŘ a ďalšie.

Naproti tomu za uznesenia, ktoré neupravujú vedenie konania sa nedajú považovať, napríklad uznesenie o uložení poriadkovej pokuty podľa ust. § 53 OSŘ, uznesenie o zaistení dôkazu podľa ust. § 78 OSŘ a ďalšie.

b) Uznesenie, ktorým bol účastník vyzvaný, aby neúplné, nezrozumiteľné alebo neurčité podanie doplnil alebo opravil (§ 43 odst. 1) – ust. § 202 odst 1 písm. b)

Jedná sa o uznesenie, ktorým súd vyzýva účastníka k oprave podania v súlade s ust. § 43 odst. 1 OSŘ. Toto uznesenie vydáva predseda senátu, ak podanie neobsahuje náležitosti obsiahnuté v ust. § 42 odst. 4 OSŘ. Pokiaľ však súd uznesením účastníkovu podanie pre jeho vady odmietne, tak proti takému rozhodnutiu sa môže účastník odvolať, pretože konanie bolo skončené rozhodnutím vo veci.

c) Uznesenie, ktorým bolo účastníkovi odpustené zmeškanie lehoty – ust. § 202 odst. 1 písm. c)

Odpustenie zmeškania lehoty je možné len u lehôt zákonných prepadných a za predpokladu, že to zákon pri nich nevylučuje. Návrhu účastníka konania na odpustenie lehoty môže súd priznať odkladný účinok. Pokiaľ súd vyhovel návrhu na odpustenie zmeškania lehoty, tak potom odvolanie nie je možné proti tomuto rozhodnutiu. Naopak

³⁴ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9, s. 1600

pokiaľ by súd nevyhovел návrhu na odpustenie zmeškania lehoty, tak je podanie odvolania prípustné.

d) Uznesenie, ktorým bola alebo nebola pripustená zmena návrhu – ust. § 202 odst. 1 písm. d)

Pokiaľ chce žalobca zmeniť počas konania pred súdom prvého stupňa alebo odvolacieho konania návrh, súd vždy rozhodne, či navrhnutú zmenu pripustí alebo nie podľa ust. § 95 OSŘ. Ustanovenie § 202 odst. 1 písm. d) OSŘ vylučuje prípustnosť odvolania proti uzneseniu, ktorým bola povolená zmena návrhu, ale i proti uzneseniu, ktorým bola zamietnutá zmena návrhu. V záujme rýchlosti zákonodarca ponechal rozhodnutie o zmene žaloby na súde prvého stupňa a nepripustil preskúmanie rozhodnutia odvolacím súdom. Je to z dôvodu, že súd prvého stupňa môže so znalosťou spisu efektívne a rýchlo posúdiť, či je možné použiť výsledky doterajšieho konania pre konanie o zmenenom návrhu.³⁵ Aj keď súd nepripustil zmenu návrhu nemôže byť žalobca závažným spôsobom poškodený, lebo svoj nárok môže uplatniť u súdu samostatnou žalobou alebo iným návrhom.

e) Uznesenie, ktorým bolo rozhodnuté o svedočnom alebo nárokoch podľa ust. § 139 odst. 3 OSŘ – ust. § 202 odst. 1 písm. e)

Svedkom vznikajú v súvislosti s ich svedeckou výpoveďou v konaní určité náklady. Svedok môže požadovať náhradu nákladov po súde, avšak svoj nárok musí uplatniť pred súdom.³⁶ Často sa jedná o veľmi malé čiastky a preto by bolo ne hospodárne, keby sa o nich rozhodovalo aj v odvolacom konaní a preto zákon vylučuje odvolanie proti uzneseniu o priznaní svedočného. Naopak proti uzneseniu, ktorým sa priznáva znalcovi alebo tlmočníkovi náhrada nákladov, je odvolanie prípustné.

³⁵ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 25

³⁶ Vid'. ust. § 139 OSŘ

f) Uznesenie, ktorým bol schválený zmier – ust. § 202 odst. 1 písm. f)

Pokiaľ uzavrú strany súdny zmier, musí súd rozhodnúť, či daný zmier schvaľuje alebo nie. Súd v tomto prípade rozhoduje formou uznesenia a schválený zmier má účinky právoplatného rozhodnutia. Schválený zmier je možné napadnúť, len žalobou na neplatnosť zmieru do 3 dní od právoplatnosti uznesenia, pokiaľ je zmier neplatný podľa hmotného práva. Avšak odvolaním je možné napadnúť uznesenie, ktorým súd neschválil zmier. Pokiaľ súd rozhodol o schválení zmieru, avšak zmier medzi účastníkmi nebol uzavretý alebo súd nesmel k zmieru prihliadať podľa ust. 41b OSŘ, tak i v tomto prípade je možné uznesenie o schválení zmieru napadnúť odvolaním.³⁷

g) Uznesenie, ktorým bol zamietnutý návrh na prerušenie konania podľa ust. § 109 OSŘ alebo podľa ust. § 110 OSŘ – ust. § 202 odst. 1 písm. g)

Rozhodnutie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania je rozhodnutie o procesnom postupe, ktoré neprináša účastníkovi také poškodenie na právach, aby to odôvodňovalo preskúmanie odvolacím súdom. Proti uzneseniu, ktorým súd prerušil konanie, či na návrh alebo bez návrhu, je prípustné odvolanie.

h) Uznesenie, ktorým bol žalovaný vyzvaný, aby sa vo veci písomne vyjadril (§ 114b OSŘ) – ust. § 202 odst. 1 písm. h)

Jedná sa o výzvu, ktorú súd zasiela žalovanému, aby sa písomne vyjadril k žalobe a v prípade, že nárok neuznáva, aby uviedol rozhodujúce skutočnosti a pripojil a označil dôkazy, o ktoré svoje tvrdenia opiera. Ustanovenie o výzve podľa ust. § 114b OSŘ bolo prijaté kvôli zamedzeniu obštrukcií zo strany účastníkov alebo keď potrebuje súd rýchlo rozhodnúť a preto pripustenie odvolania by bolo proti zmyslu úpravy, ktorá bola zavedená do OSŘ novelou č 30/2000 Sb. Pokiaľ sa vyzvaný účastník nevyjadrí k žalobe vo vymedzenej lehote súd podľa ust. § 114b odst. 5 spolu s ust. § 153a odst. 3 OSŘ rozhodne rozsudkom pre uznanie, účastník musí byť na možnosť takéhoto postupu vo výzve upozornený.

³⁷ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9, s. 1602

i) Uznesenie, ktorým bolo opravené rozhodnutie, netýkala sa oprava výroku rozhodnutia – ust. § 202 odst. 1 písm. i)

I bez návrhu opraví predseda senátu vady v písaní a počtoch, ako aj iné zjavné nesprávnosti.³⁸ Keďže sa jedná o menšiu závažnosť opravy časti rozhodnutia, ako je výrok, preto sa odvolanie proti uzneseniu nepripúšťa. Odvolanie nie je prípustné aj z toho dôvodu, že opravné uznesenie v tomto prípade vo svojej podstate bolo vydané len pre nemožnosť vykonať potrebnú, ale inak prípustnú, opravu priamo v písomnom alebo elektronickom vyhotovení rozhodnutia a preto práva účastníkov nemôžu byť dotknuté.³⁹ Podľa judikatúry⁴⁰ dokonca ani vady v písaní a počtoch, ktoré sú obsiahnuté vo výroku, pokiaľ nevyvolávajú obsahovú zmenu vo výroku, ktorá by zasahovala do práv a povinností účastníkov, nespôsobuje beh odvolacej lehoty.

j) Uznesenie, ktorým bolo rozhodnuté, že doručenie je neúčinné (§ 50d OSŘ) – ust. § 202 odst. 1 písm. j)

Inštitút rozhodnutia súdu o neúčinnosti doručenia mal umožniť zmiernenie dopadu fikcie doručenia. V tomto prípade súd na návrh účastníka rozhodne, že doručenie písomnosti, ktorá mu bola doručená náhradným spôsobom, je neúčinné, pokiaľ sa nemohol účastník z objektívnych ospravedlňujúcich dôvodov zoznámiť s písomnosťou.⁴¹ Keďže vyhovením návrhu na neúčinnosť doručenia nemôže prísť k poškodeniu práv účastníka, je preto odvolanie neprípustné, ale pokiaľ bol návrh na vyslovenie neúčinnosti zamietnutý, tak proti takémuto rozhodnutiu je odvolanie prípustné.⁴² Účelom návrhu na neúčinnosť doručenia podľa ust. § 50d OSŘ je najmä zmiernenie úpravy fikcie doručenia na základe ust. § 49 odst. 4 OSŘ a ust. § 50 odst. 1 OSŘ a preto je v záujme rýchlosti konania, aby rozhodnutie, ktorým bolo vyhovené podanému návrhu nepodliehalo ďalšiemu prieskumu.

³⁸ Vid'. ust. § 164 OSŘ

³⁹ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9, s. 1603

⁴⁰ Rozsudok NS zo dňa 2.6.2004 sp. zn. 29 Odo 310/2002

⁴¹ Vid'. ust. § 50d OSŘ

⁴² DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9, s. 1603

k) Uznesenie, ktorým bola uložená povinnosť zložiť zálohu na náklady dôkazov – ust. § 202 odst. 1 písm. k)

Na základe ust. § 141 odst. 1 OSŘ je možné účastníkovi uložiť povinnosť uhradiť zálohu na náklady dôkazov, ktoré účastník navrhol alebo ktoré nariadil súd v jeho záujme o jeho tvrdených skutočnostiach, pokiaľ nie je účastník oslobodený od súdnych poplatkov. Pokiaľ tak neučiní, nie je možné daný dôkaz predviesť.

l) Uznesenie, ktorým bolo vyhovené návrhu na prieskum európskeho platobného rozkazu – ust. § 202 odst. 1 písm. l)

Žalovaný má možnosť podať odpor proti európskemu platobnému rozkazu, ale zákon mu umožňuje podať i návrh na prieskum európskeho platobného rozkazu. Ku konaniu bude príslušný súd, ktorý európsky platobný rozkaz vydal. Súd rozhodne uznesením, či prieskum povoľuje alebo nie. Proti takému uzneseniu, ktorým súd vyhovie návrhu, nie je odvolanie prípustné. Jedným z hlavných dôvodov, prečo zákon odvolanie nepripúšťa, je z dôvodu zaistenia rýchlosti konania a taktiež zásada, že proti kladnému rozhodnutiu sa všeobecne odvolanie nepripúšťa.⁴³ Naopak proti uzneseniu prvého stupňa, ktorým bol návrh na prieskum odmietnutý, je možné podať odvolanie.

m) Uznesenie, ktorým bolo nariadené prvé stretnutie s mediátorom podľa ust. § 100 odst. 2 OSŘ – ust. § 202 odst. 1 písm. m)

Zákon o mediácii č. 202/2012 Sb. s účinnosťou od 1.9.2012 priradil uznesenie, ktorým je nariadené prvé stretnutie s mediátorom k uzneseniam, proti ktorým nie je možné podať odvolanie. Je to z dôvodu efektívnosti, rýchlosti a operatívosti nariadenej mediácií. Pokiaľ súd prvého stupňa zamietne návrh účastníka na nariadenie prvého stretnutia s mediátorom, nie je proti tomuto uzneseniu odvolanie prípustné, lebo sa jedná o rozhodnutie o vedení konania, ako vyplýva z rozhodnutia⁴⁴ *Městského soudu v Praze*.

⁴³ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 26

⁴⁴ Uznesenie *Městského soudu v Praze* zo dňa 17.4.2014 sp. zn. 23 Co 15/2014

n) Uznesenie, ktorým bol zrušený platobný rozkaz § 173 odst. 2 OSŘ – ust. § 202 odst. 1 písm. n)

Platobný rozkaz je rozhodnutie, ktoré musí byť žalovanému doručené do vlastných rúk, lebo náhradné doručenie je vylúčené. Pokiaľ nie je doručené predpísaným spôsobom, tak súd musí platobný rozkaz na základe ust. § 173 odst. 2 OSŘ zrušiť v celom rozsahu a pokračovať stanoveným spôsobom v konaní a preto nie je dôvod pripustiť odvolanie proti zrušovaciemu uzneseniu.

5.1.1.3 Odvolacia lehota

Poslednou objektívnou podmienkou prípustnosti odvolania je dodržanie stanovenej lehoty stanovenej zákonom. Lehota k podaniu odvolania je podľa ust. § 204 odst. 1 OSŘ 15 dní a beží od doručenia rozhodnutia. Do behu lehoty k podaniu odvolania sa nezapočítava deň, v ktorý bolo účastníkovi doručené rozhodnutie a pokiaľ vyjde posledný deň lehoty na deň pracovného pokoja, tak sa za posledný deň lehoty považuje prvý nasledujúci pracovný deň, ako to obsahuje ust. § 57 OSŘ.

Jedná sa o lehotu procesnú, pričom k jej dodržaniu postačí, že účastník podá odvolanie u súdu v posledný deň lehoty alebo ho dá k odoslaniu prostredníctvom poštovej prepravy.⁴⁵ Pri podaní odvolania v posledný deň lehoty, prostredníctvom vhodnením do poštovej schránky je potreba zistiť na poštovej schránke, či má pošta ešte v ten deň povinnosť zahájiť prepravu zásielky, pretože v opačnom prípade sa bude jednať o odvolanie podané neskoro a súd bude musieť ho odmietnuť.⁴⁶ Odvolanie má účastník adresovať súdu, ktorého rozhodnutie napadá. Je podané včas, pokiaľ je v lehote podané priamo u príslušného odvolacieho súdu.

Účastník musí byť súdom v písomnom vyhotovení rozhodnutia riadne poučený na možnosť podať odvolanie, pričom sa jedná o konkretizáciu všeobecnej poučovacej povinnosti súdu obsiahnutú v základných ustanoveniach OSŘ, ktorá zaväzuje súdy

⁴⁵ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 510

⁴⁶ Uznesenie NS zo dňa 27.7.2000 sp. zn. 20 Cdo 1473/2000

k poučovaniu účastníkov o ich procesných právach.⁴⁷ Pokiaľ bude z nejakého dôvodu, napríklad v dôsledku chýb v písaní a počtoch, uvedená iná lehota, tak platí táto lehota, pokiaľ nie je kratšia ako 15 dní. Z ust. § 204 odst. 2 OSŘ vyplýva, že pokiaľ rozhodnutie nebude obsahovať vôbec poučenie o možnosti podať odvolanie, alebo ho obsahuje nesprávne, napríklad neurčuje súd ku ktorému treba podať odvolanie, v tomto prípade môže účastník podať odvolanie v lehote 3 mesiacov od doručenia rozhodnutia. Možnosť podať odvolanie platí i v prípade, že rozhodnutie obsahuje poučenie, ktoré mylne udáva, že odvolanie nie je prípustné. Pokiaľ súd zistí, že pochybil v poučovacej povinnosti, môže vydať opravné uznesenie podľa ust. § 164 OSŘ, v tomto prípade začne odvolacia lehota bežať od právoplatnosti opravného uznesenia.

Pokiaľ podáva odvolanie vedľajší účastník, má samostatnú lehotu k podaniu, ak sa účastník, na koho strane vedľajší účastník v konaní vystupuje, nevzdal práva na podanie odvolania alebo neprejavil nesúhlas s podaním odvolania v jeho prospech. Vedľajšiemu účastníkovi beží 15 dňová odvolacia lehota od doručenia rozhodnutia, pokiaľ sa zúčastnil už konania pred súdom prvého stupňa. Ak chce vstúpiť do konania až podaním odvolania, musí tak spraviť počas behu odvolacej lehoty účastníka, na ktorého strane sa chce v konaní zúčastniť.

Pokiaľ je na jednej strane viac účastníkov, bude sa lehota k podaniu odvolania líšiť v závislosti na druhu ich spoločenstva. Ak sa bude jednať o samostatných spoločníkov, beží každému odvolacia lehota samostatne. U nerozlučných spoločníkov bude lehota zachovaná, pokiaľ beží lehota k odvolaniu ktorémukoľvek z nich.⁴⁸

Ak bolo vydané čiastočné rozhodnutie a následne bolo vydané rozhodnutie konečné, beží odvolacia lehota pre každé rozhodnutie samostatne.

Vzhľadom k tomu, že odvolacia lehota je stanovená zákonom nie je možné danú lehotu predĺžiť, ako je pri sudcovských lehotách.⁴⁹ Preto dáva zákon možnosť zmeškanie lehoty k podaniu odvolania odpustiť. O odpustení zmeškania lehoty

⁴⁷ Ust. § 5 OSŘ : „*Soudy poskytují účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech.*“

⁴⁸ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 511

⁴⁹ Sudcovské lehoty sú tie, ktoré k vykonaniu úkonu účastníkovi stanoví súd, pri ich nedodržaní je na úvahe súdu akú sankciu uloží, ako následok a v poslednom rade je možné sudcovské lehoty predĺžiť. (napr. lehota k splneniu povinnosti uložené súdom v rozsudku – tzv. paričná lehota)

rozhoduje súd prvého stupňa. Podľa ust. § 58 OSŘ k odpusteniu zmeškania lehoty, podaného odvolania, môže súd vyhovieť, pokiaľ účastník alebo zástupca účastníka zmeškal lehotu z ospravedlňujúceho dôvodu a požiadal o odpustenie v lehote 15 dní od odpadnutia prekážky a zároveň pripojil k podaniu zmeškaný úkon. Relevantným hľadiskom pri posudzovaní návrhu na odpustenie zmeškania lehoty k podaniu odvolaniu, nie je tvrdenie odvolateľa, že odvolanie podal včas.⁵⁰ Proti zamietavému rozhodnutiu má účastník, ktorý žiadosť podal, možnosť podať odvolanie. Pri tomto inštitúte je dôležité, aby účastník podal aj žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty a nie len samotné odvolanie, lebo ako vyplýva z judikatúry NS⁵¹ súd takéto odvolanie odmietne podľa ust. § 218 odst. 1 písm. a) OSŘ, aj keď na strane účastníka bol ospravedlňujúci dôvod. Pretože zo žiadneho ust. OSŘ nevyplýva, že súd je povinný vyzvať účastníka k podaniu takéhoto návrhu.

5.1.2 Subjektívna prípustnosť odvolania

Subjektívne podmienky prípustnosti odvolania sú podmienky viazané na subjekt, ktorý odvolanie podáva. Jedná sa o procesnú legitimáciu k podaniu opravného prostriedku, ktorá je zakladaná procesným právom. Pôjde o vymedzenie okruhu oprávnených osôb k podaniu odvolania. Odvolanie môže podať účastník, ktorý pociťuje, že bolo rozhodnuté v jeho neprospech. Naproti tomu úspešný účastník nemá právo podať odvolanie. Avšak samotné ust. § 201 OSŘ nie je úplne presné, keďže sa v ňom spomína len účastník, čo pri doslovnom výklade by sa dalo toto ustanovenie interpretovať, že môže ísť o hociktorého účastníka.

Právna úprava v súlade s dispozičnou zásadou, ktorou je ovládané sporové konanie, necháva na účastníkoch, či odvolacie konanie prebehne, alebo nie. Preto sa môže účastník práva na odvolanie vzdať.⁵² Vzdanie sa odvolania bude bližšie vysvetlené v nasledujúcej kapitole.

⁵⁰ Uznesenie NS zo dňa 23.6.2015 sp. zn. 33 Cdo 1826/2015

⁵¹ Uznesenie NS zo dňa 28.2.2001 sp. zn. 20 Cdo 2579/99

⁵² WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 511 - 512

Neúspešný účastník nie je jedinou osobou, ktorá môže podať odvolanie. Zákon vymenováva i iné osoby, ktoré sú oprávnené podať odvolanie. Podľa ust. § 203 OSŘ ďalšími osobami oprávnenými k podaniu odvolania sú vedľajší účastník, ktorý tak nemôže urobiť proti vôli účastníka, na ktorého strane v konaní vystupuje, štátny zástupca a úrad pre zastupovanie štátu vo veciach majetkových.

Štátne zastupiteľstvo je sústava úradov štátu určených k zastupovaniu štátu pri ochrane verejného záujmu vo veciach zverených do pôsobnosti štátneho zastupiteľstva.⁵³ V rámci civilného procesného práva je treba odlišovať dva typy postavenia štátneho zastupiteľstva v civilnom súdnom konaní. V jednom type má štátne zastupiteľstvo oprávnenie vstúpiť do zahájeného civilného súdneho konania. V takom prípade má postavenie zvláštneho procesného subjektu a nevystupuje na žiadnej strane sporu, pri čom jeho vstup nie je viazaný na žiadnu podmienku napr. aby sa ho konanie týkalo.⁵⁴ V druhom type má štátne zastupiteľstvo postavenie účastníka, takže v zákone stanovených prípadoch môže svojím podaním zahájiť konanie.

Keď zoberieme štátne zastupiteľstvo, ako zvláštny procesný subjekt, jeho vstup do konania pripadá v úvahu len tam, kde to je vo verejnom záujme prospešné. Preto nie je štátne zastupiteľstvo oprávnené vstupovať do sporového konania, lebo štát s ohľadom na ich povahu do nich nezasahuje. Štátne zastupiteľstvo je oprávnené vstúpiť do mimosporového konania a konania insolvenčného.⁵⁵

Pri oprávnení štátneho zastupiteľstva podať odvolanie je dôležité, o ktorý typ postavenia sa jedná. Pokiaľ má postavenie účastníka, platia preňho rovnaké pravidlá, ako pre ostatných účastníkov. Avšak v prípade zvláštneho procesného subjektu, môže štátne zastupiteľstvo podať odvolanie len v prípadoch výslovne stanovených v zákone. Podmienkou je, aby štátne zastupiteľstvo vstúpilo do konania alebo vstúpi pokiaľ ubehne poslednému účastníkovi odvolacia lehota.

⁵³ Viz. ust. § 1 zák. č. 283/1993 Sb. o státním zastupitelství

⁵⁴ Uznesenie NS zo dňa 28.6.2006 sp. zn. 29 Odo 44/2004

⁵⁵ Viz. ust. § 8 ZŘS alebo ust. § 9 Ins.

Ďalším subjektom oprávneným podať odvolanie je *úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových* (ďalej len „*úřad*“) úprava postavenia *úřadu* je v ust. § 35a OSŘ. O možnosti podať odvolanie platí to isté, ako pri štátnom zastupiteľstve.

Podatť odvolanie je oprávnený aj vedľajší účastník. Možnosť podať odvolanie vedľajším účastníkom a jeho podmienky sú bližšie rozvedené v podkapitole „odvolacia lehota“.

Pokiaľ sa bude jednať o prípad, kde na jednej strane vystupuje viacej účastníkov, má právo podať odvolanie každý účastník samostatne, avšak s rozdielnymi účinkami pre ostatných účastníkov. Bude to závisieť od druhu spoločenstva, či sa v konkrétnom prípade jedná o spoločenstvo samostatné alebo nerozlučné. Pri samostatnom spoločenstve sa účinky vzťahujú len na účastníka, ktorý podal odvolanie. Pri nerozlučnom spoločenstve to bude naopak, že účinky odvolania sa budú vzťahovať na všetkých účastníkov spoločenstva.

Keď nebudeme vychádzať len z ustanovení časti IV. OSŘ, tak za oprávnenú osobu k podaniu odvolania je i zástupca účastníka a to buď na základe zákona alebo na základe zmluvy alebo opatrovník ustanovený účastníkovi. Taktiež nesmieme zabúdať na možnosť podať odvolanie právny nástupcom účastníka, ako pri univerzálnej sukcesii podľa ust. § 107 OSŘ, tak i pri singulárnej sukcesii podľa ust. § 107a OSŘ.

5.2 Náležitosti odvolania

Odvolanie je procesný úkon, pre ktorý platia všeobecné náležitosti podania podľa ust. § 42 OSŘ a zároveň zvláštne náležitosti obsiahnuté v časti štvrtej OSŘ v ust. § 205 OSŘ. Tak isto ako ostatné podania, aj odvolanie je možné podať podľa § 42 odst. 1 v písomnej podobe a to vo forme listinnej, elektronickej prostredníctvom verejnej dátovej siete alebo telefaxom. Pri podaní v elektronickej alebo telefaxnej podobe, môže prísť ku skresleniu obsahu a preto zákon vyžaduje aby do 3 dňoch od elektronického podania bolo podanie doplnené predložením originálu. Pokiaľ tak účastník neurobí, nebude súd podľa ust. § 42 odst. 2 OSŘ k danému podaniu prihliadať. Nie je treba predkladať originál, pokiaľ podanie v elektronickej podobe bolo podpísané

spôsobom, s ktorým zvláštny právny predpis,⁵⁶ spojuje účinky vlastnoručného podpisu.⁵⁷

Zo všeobecných náležitostí podľa ust. § 42 odst. 4 OSŘ musí byť zrejmé, ktorému súdu je určené podanie, kto ho podáva, ktorej veci sa týka a čo sa ním sleduje. Ešte to musí byť podpísane a datované, avšak táto povinnosť sa nevzťahuje na podanie podané v elektronickej podobe. Pokiaľ je podanie v listinnej podobe musí obsahovať potrebný počet rovnopisov.

Zvláštne náležitosti odvolania sú obsiahnuté v ust. § 205 odst. 1 OSŘ. Zákon požaduje, aby bolo v podanom odvolaní, okrem všeobecných náležitostí v ust. § 42 odst. 4 OSŘ uvedené, proti ktorému rozhodnutiu odvolanie smeruje, v akom rozsahu ho napadá, v čom účastník alebo osoba, ktorá odvolanie podáva vidí nesprávnosť napadnutého rozhodnutia a čoho sa odvolateľ domáha.

Je treba presne určiť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, aby nemohlo prísť k zámene, keďže počas konania je vydávané väčšie množstvo rozhodnutí alebo rozhodnutie môže obsahovať viac výrokov. Kvôli tomu musí účastník podávajúcí odvolanie uviesť spisovú značku a dátum vydania rozhodnutia. V prípade, že rozhodnutie obsahuje viac výrokov, treba označiť výroky, ktoré sú napádané odvolaním. Určením výrokov, ktoré sa napádajú, sa určuje rozsah prieskumnej činnosti odvolacieho súdu, pretože súd je podľa ust. § 212 OSŘ spravidla viazaný rozsahom odvolania, avšak toto ustanovenie obsahuje aj výnimky z viazanosti súdu rozsahom. Rozsah odvolania určuje tzv. kvantitatívnu stránku odvolania.⁵⁸ Tzv. kvalitatívnu stránku odvolania, čím sa rozumie odvolací návrh, súd nie je viazaný. Napríklad pokiaľ má rozhodnutie 2 výroky a odvolaním je napadnutý len jeden výrok, tým je vymedzený rozsah odvolania a súd nebude preskúmať druhý výrok, ale pokiaľ sa bude navrhovať zmena výroku, môže súd rozhodnutie zmeniť, ale aj zrušiť alebo potvrdiť napadnutý rozsudok, pretože nie je viazaný odvolacím návrhom.

⁵⁶ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech, osobných číslech a autorizované konverzi dokumentů

⁵⁷ Vid'. ust. § 42 odst. 3 OSŘ

⁵⁸ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 513

5.2.1 Odvolacie dôvody

Aktuálne účinná právna úprava vyžaduje, aby odvolanie v meritórnych rozhodnutiach bolo odôvodnené aspoň jedným z taxatívne vymedzených dôvodov obsiahnutých v ust. § 205 odst. 2 OSŘ, na rozdiel od *civilního řádu soudního*, ktorý tu platil do roku 1950 a neobsahoval žiadne odvolacie dôvody, okrem vecí nepatrných. Podľa profesora Václava Horu „výpočet jednotlivých důvodu nebyl by vhodným, poněvadž by nemohl vyčerpati onu pestrou rozmanitost, již právě co do odvolacích důvodů skutečný život vyvolává.“⁵⁹ Odvolací dôvod je treba v odvolaní vyjadriť uvedením skutočností, ktoré zakladajú podanie odvolania, avšak nie je nutné uvádzať i príslušné zákonné ustanovenie. Na druhú stranu samotné uvedenie zákonného ustanovenia bez bližšieho vymedzenia, v čom odvolateľ vidí nesprávnosť rozhodnutia, nepostačuje.⁶⁰ Podľa ust. § 212a OSŘ odvolací súd nie je odvolacími dôvodmi viazaný a môže ho preskúmať i z iných dôvodov, ktoré účastník neuvádza. Rovnako nie je účastník viazaný odvolacími dôvodmi, ktoré uviedol, lebo ho môže meniť, avšak len počas behu odvolacej lehoty.⁶¹

Povinnosť uvádzať zákonom vypočítaný dôvod podaného odvolania neplatí pri nemeritórnych rozhodnutiach. Preto môže účastník v odvolaní proti nemeritórnemu rozhodnutiu uvádzať ľubovoľný odvolací dôvod.

Odvolanie musí spĺňať zákonné náležitosti, inak sa bude jednať o vadu konania, ktorú je nutné odstrániť, aby bolo možné pokračovať v konaní. Preto je účastník predsedom senátu vyzvaný k odstráneniu vady podania.⁶² Uznesenie musí obsahovať upozornenie na konkrétnu vadu a spôsob, akým má byť odstránená, ako vyplýva z uznesenia NS.⁶³

Novelou č. 30/2000 Sb. bola zmenená koncepcia odvolania z apelácie úplnej na apeláciu neúplnú, ktorej podstatou je zákaz tzv. novôt. Zákazom novôt sa rozumie, nemožnosť uplatňovať pred odvolacím súdom skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neboli

⁵⁹ HORA, V., *Československé civilní právo procesní*. I - III. díl Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2010, ISBN 978-80-7357-540-3, s. 42

⁶⁰ Uznesenie NS zo dňa 25.5.2011 sp. zn. 21 Cdo 3967/2010

⁶¹ Vid'. ust. § 205 odst. 3 OSŘ

⁶² Vid' ust. § 209 a § 43 OSŘ

⁶³ Uznesenie NS zo dňa 27.9.2000 sp. zn. 20 Cdo 1220/2000

účastníkom uplatnené v konaní pred súdom prvého stupňa. Jedná sa o premietnutie prvku koncentrácie konania do odvolacieho konania. Úplná apelácia prinášala priet'ahy konania, keď si účastníci nechávali dôkazy a tvrdenia na odvolacie konanie. Tým pádom sa stávalo zbytočným konanie pred súdom prvého stupňa. A preto sa dá považovať zmena systému na neúplnú apeláciu za správnu, ktorá núti účastníkov svoju žalobu respektíve svoju procesnú obranu riadne pripraviť, inak bude sankcia vo forme straty procesu.⁶⁴ Výnimky, uvádzania nových skutočností a dôkazov pre odvolacie konanie, sú obsiahnuté v ust. § 205a OSŘ.

5.2.1.1 Odvolací dôvod podľa ust. § 205 odst. 2 písm. a) OSŘ

Odôvodnenie odvolania podľa tohto ustanovenia je možné len v prípade, že neboli splnené podmienky konania, rozhodoval vecne nepríslušný súd prvého stupňa, rozhodnutie súdu prvého stupňa vydal vylúčený sudca alebo súd prvého stupňa bol nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Všeobecnou povinnosťou súdu je kontrolovať podmienky konania a takú istú povinnosť má aj odvolací súd. Jedná sa o povinnosť, ktorú má súd ex offo, tj. aj keď to účastník výslovne nenapadne vo svojom podanom odvolaní.

Nedostatok vecnej príslušnosti môže byť odvolacím dôvodom len vtedy, pokiaľ nebola vyriešená rozhodnutím vrchného súdu alebo NS. Pokiaľ je zistený tento nedostatok, potom odvolací súd musí nutne zrušiť rozhodnutie a postúpiť k vecne príslušnému súdu, ktorý sa bude zaoberať vecou od samého začiatku s výnimkou uvedenou v ust. § 226 odst. 2 OSŘ.⁶⁵

Námietka, že rozhodoval vylúčený sudca je vždy nutné preskúmať bez ohľadu na to, či už o vylúčení sudcu bolo rozhodnuté nadriadeným súdom. Rovnako tomu dospel NS v uznesení zo dňa 23.10.2009, keď tvrdil, že námietka odvolateľa, ktorý namietal, že rozhodoval vylúčený sudca predstavuje odvolací dôvod podľa ust. § 202

⁶⁴ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 515

⁶⁵ Ust. § 226 odst. 2 OSŘ: „Bylo-li rozhodnutí zrušeno a věc postoupena věcně příslušnému soudu, nepoužije se v dalším řízení § 104a. Z výsledků dosavadního řízení lze při novém projednání věci vycházet pouze z uznání žalovaného a ze shodných skutkových tvrzení účastníků; se souhlasem účastníků lze vycházet také z některých nebo ze všech provedených důkazů.“

odst. 2 písm. a). Preto o tom nebude rozhodovať nadriadený súd podľa ust. § 16 OSŘ a neplatí lehota pre uplatnenie podľa ust. § 15a odst. 2. OSŘ. Z rozhodnutia NS⁶⁶ vyplýva, že dôvodnosť tejto námietky posudzuje vždy odvolací súd.

Pri námietke nesprávneho obsadenia súdu môže odvolateľ uspieť v prípade, že namiesto senátu rozhodoval samosudca, taktiež aj za situácie, že samosudca rozhodoval v rozpore s rozvrhom práce. Pri týchto pochybeniach dochádza k odňatiu zákonného sudcu, čo je v rozpore čl. 38 odst. 1 LZPS.

Odvolací dôvod podľa ust. § 202 odst. 2 písm. a) OSŘ je na základe ust. § 205b OSŘ jediným prípustným odvolacím dôvodom pri rozsudkoch pre uznanie alebo proti rozsudku pre zmeškanie. Tým sa dokazuje fakt, že neboli splnené podmienky pre ich vydanie v konaní v prvom stupni (ust. § 153a, 153b OSŘ).

5.2.1.2 Odvolací dôvod podľa ust. § 205 odst. 2 písm. b) OSŘ

Tento dôvod je možné použiť v prípade, že súd prvého stupňa neprihliadol k odvolateľovým tvrdeným skutočnostiam alebo k nim označeným dôkazom, napriek tomu, že neboli splnené predpoklady podľa ust. § 118b OSŘ alebo ust. § 175 odst. 4 OSŘ časti prvej za stredníkom.

Tento odvolací dôvod je uplatniteľný len v sporovom konaní, kde sa uplatňuje zásada koncentrácie konania. Pôjde o prípady, kde sa táto zásada uplatnila, bez toho aby boli na to splnené zákonné predpoklady a preto výsledne rozhodnutie súdu prvého stupňa nemôže obstať s odôvodnením, že účastník neunesol bremeno tvrdenia alebo bremeno dôkazné. Z praxe sa bude jednať o prípady, kde súd prvého stupňa odmietol dôkazy, ktoré nemohol účastník bez svojej viny uviesť do skončenia prípravného jednania alebo prvého konania, pokiaľ sa prípravné konanie nekonalo. V niektorých prípadoch môže dochádzať k ignorovaniu dôkazov navrhnutých účastníkmi súdom.⁶⁷

⁶⁶ Uznesenie NS zo dňa 23.10.2008 sp. zn. 21 Cdo 3483/2008

⁶⁷ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 40

5.2.1.3 Odvolací dôvod podľa ust. § 205 odst. 2 písm. c) OSŘ

V tomto prípade môže účastník podať odvolanie, pokiaľ bolo konanie postihnuté inou vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Tento odvolací dôvod má charakter konečnej možnosti, pokiaľ nie je daný žiaden iný odvolací dôvod. Vadami, ktoré mohli mať vplyv na nesprávne rozhodnutie vo veci, sa myslia vady procesnej povahy, ktoré ale nespočívajú v nedostatku procesných podmienok. Inými vadami podľa tohto ustanovenia sa rozumejú napríklad vady pri doručovaní, nedostatku poučenia zo strany súdu o povinnosti dôkaznej podľa ust. § 118a OSŘ.⁶⁸

5.2.1.4 Odvolací dôvod podľa ust. § 205 odst. 2 písm. d) OSŘ

Ďalší odvolací dôvod spočíva v tom, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nepredviedol navrhnuté dôkazy potrebné k dokázaniu rozhodných skutočností.

Účastník je povinný navrhnuť dôkazy k dokázaniu svojich tvrdených skutočností. Pokiaľ súd navrhnuté dôkazy nepredviedol, neobstojí záver súdu, že účastník neunesol dôkazné bremeno. Profesionalita sudcu prvého stupňa sa prejavuje v tom, že z množstva navrhnutých dôkazov účastníka dokáže rozlíšiť medzi dôkazmi dôležitými k objasneniu rozhodných skutočností a dôkazmi nadbytočnými.⁶⁹

Rozdiel v tomto odvolacom dôvode, od odvolacieho dôvodu podľa ust. § 202 odst. 2 písm. b) OSŘ je v tom, že v tomto prípade súd prihliadol k uvedenému dôkazu, ale rozhodol sa, že k riadnemu zisteniu skutkového stavu ho nie je potrebné predviesť.

⁶⁸ SVOBODA, K., ŠÍNOVÁ, R., HAMULÁKOVÁ, K. a kol., *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. Vydání, Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3, s. 371

⁶⁹ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 41

5.2.1.5 Odvolací dôvod podľa ust. § 205 odst. 2 písm. e) OSŘ

V tomto prípade môže účastník podať odvolanie, pokiaľ súd prvého stupňa dospel na základe predvedených dôkazov k nesprávnemu skutkovému zisteniu.

Súd prihliadol ku všetkým uplatneným skutočnostiam, predviedol všetky dôkazy k objasneniu tvrdených skutočností, avšak dospel k nesprávnemu zisteniu v konaní. Naopak súd v konaní dospel k tomu, že účastníkom tvrdené skutočnosti neboli jeho navrhnutými dôkazmi dokázané.⁷⁰

Súd podľa ust. § 132 OSŘ môže hodnotiť dôkazy voľnou úvahou, avšak táto voľná úvaha sa nemôže rovnať úplnej ľubovôle súdu. Preto svoje závery, ktorými tvrdí, že navrhnuté dôkazy nedokazujú tvrdené skutočnosti, musí podoprieť konkrétnymi skutočnosťami, na základe ktorých dospel k tomuto záveru.

Pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že skutkový záver je nesprávny, nemôže len konštatovať nelogickosť hodnotenia dôkazov, ale musí svoj odlišný skutkový záver oprieť o nové alebo doplnené dokazovanie, ktoré vykonal na základe ust. § 213 OSŘ.

5.2.1.6 Odvolací dôvod podľa ust. § 205 odst. 2 písm. f) OSŘ

Ďalším odvolacím dôvodom, ktorým môže účastník argumentovať svoje podané odvolanie je, že zatiaľ zistený skutkový stav neobstojí, lebo sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré neboli zatiaľ uplatnené (§ 205a).

Sporové konanie je založené na systéme neúplnej apelácie. Na základe tohto odvolacieho dôvodu je možné tvrdiť nové skutočnosti a dôkazy, ktoré neboli predložené v konaní pred súdom prvého stupňa. O druhu skutočností a dôkazov, ktoré je možné takto uplatniť hovorí ust. § 205a OSŘ.⁷¹

⁷⁰ SVOBODA, K., ŠÍNOVÁ, R., HAMULÁKOVÁ, K. a kol., *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. Vydání, Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3, s. 373

⁷¹ Ust. § 205a OSŘ : „Skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen tehdy, jestliže **a)** se týkají podmínek řízení, věcné příslušnosti soudu, vyloučení soudce (přisedícího) nebo obsazení soudu ;**b)** jimi má být prokázáno, že v řízení došlo k vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; **c)** jimi má být zpochybněna věrohodnost důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu

5.2.1.7 Odvolací důvod podľa ust. § 205 odst. 2 písm. g) OSŘ

Tento odvolací důvod sa zakladá v tom, že rozhodnutie súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Nesprávne posúdenie veci nastáva v prípade, keď súd chybné aplikuje hmotné právo na skutkový stav. Ojedinele sa stáva, že sú nesprávne aplikované predpisy procesného práva, pokiaľ to má vplyv na vec samú. Ide o prípady, keď súd prvého stupňa použije nesprávny právny predpis, alebo právny predpis si chybné vyloží. Pod tento odvolací dôvod sa ešte dá podradiť aj nesprávne posúdenie predbežnej otázky alebo nesprávne právne posúdenie rozloženia dôkazného bremena, pretože oboje sa výrazne premietne do nesprávneho právneho posúdenia veci samej.⁷²

5.2.2 Odvolací návrh

Ďalšou náležitosťou odvolania je uvedenie odvolacieho návrhu (tzv. petitu). Odvolateľ ním odvolaciemu súdu oznamuje akým spôsobom si praje, aby odvolací súd rozhodol. Odvolací súd nie je podľa ust. § 221a OSŘ uplatneným odvolacím návrhom účastníka viazaný a môže rozhodnúť inak. Osoba podávajúca odvolanie ho môže meniť počas celého odvolacieho konania až do rozhodnutia odvolacieho súdu. Na potvrdenie tohto ustanovenie je možné uviesť z judikatúry rozhodnutie NS⁷³, kde sa dovolateľ dožadoval zrušenia rozhodnutia súdu prvého stupňa, ale odvolací súd žalobu zamietol. Dovolateľ v podanom dovolaní argumentoval tým, že daným rozhodnutím odvolací súd prekročil odvolací návrh, keď rozhodol úplne inak, ako v podanom odvolaní navrhol odvolateľ. NS sa k podanému dovolaniu vyjadril v zmysle, že „*Jestliže odvolací soud napadeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně přes uvedený odvolací návrh změnil (tak, že žalobu zamítl), postupoval v souladu s ustanovením § 221a o.s.ř., a nelze mu proto nic vytknout.*“ Z daného rozhodnutia NS ešte vyplýva, že zamietnutie žaloby

prvního stupně; **d)** jimi má být splněna povinnost tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti nebo důkazní povinnost, a to za předpokladu, že pro nesplnění některé z uvedených povinností neměl odvolatel ve věci úspěch a že odvolatel nebyl řádně poučen podle § 118a odst. 1 až 3; **e)** odvolatel nebyl řádně poučen podle § 119a odst.1; **f)** nastaly (vznikly) po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně.“

⁷² JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250l občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 42 - 43

⁷³ Rozsudek NS zo dňa 16.2.2005 sp. zn. 26 Cdo 2784/2004

odvolacím súdom sa považuje za zmenu rozhodnutia, pokiaľ odvolací súd tiež nezamietol žalobu. V opačnom prípade by sa jednalo o potvrdenie rozhodnutia podľa ust. § 219 OSŘ.

5.3 Dispozičné úkony účastníkov vo vzťahu k odvolaniu

Dispozičnými úkonmi účastníkov sú také procesné úkony, s ktorými účastníci nakladajú s konaním alebo jeho predmetom. Tieto dispozičné úkony vždy smerujú voči súdu. Úkon predvedený voči druhému účastníkovi, bez prostredníctva súdu, by bol neúčinný.⁷⁴ Vo vzťahu k odvolaniu sú procesnými úkonmi súdny zmier, vzdanie sa odvolania, späťvzatie odvolania a späťvzatie návrhu na zahájenie odvolacieho konania, zmena žaloby. Ostatné dispozičné úkony, ktoré môžu využiť účastníci pred súdom prvého stupňa, nie sú v odvolacom konaní prípustné.⁷⁶

5.3.1 Súdny zmier

Jedná sa o procesný úkon účastníkov konania, ktorého úprava je obsiahnutá v ust. § 99 OSŘ. Jeho úlohou je urýchlenie súdnej ochrany. V súdnom zmieri sa účastníci dohodnú o celom alebo o časti predmetu konania. Následne súd navrhnutý zmier schváli uznesením. Schválený zmier má účinky právoplatného a vykonateľného rozhodnutia. Súd ho neschváli len keď je v rozpore s hmotným právom.

Opravným prostriedkom proti schválenému zmieru nie je odvolanie, ako už bolo zmienené v tejto práci ale podľa ust. § 99 odst. 3 OSŘ návrh na neplatnosť zmieru, ktorý je nutné podať do 3 rokov od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd schválil súdny zmier.

Súdny zmier podľa ust. § 99 OSŘ je možné uzavrieť aj v odvolacom konaní, čo vyplýva z rozsudku NS⁷⁷, kde súd judikoval, že „*Soudní smír mohou účastníci uzavřít nejen za řízení před soudem prvního stupně, ale i za odvolacího řízení; dojde-li*

⁷⁴ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 182

⁷⁶ Napr. vzájemný návrh podľa ust. § 97 OSŘ

⁷⁷ Rozsudok NS zo dňa 8.3.2005 sp. zn. 21 Cdo 1951/2004

k soudnímu smíru za odvolacího řízení, odvolací soud změni rozhodnutí soudu prvního stupně tehdy, jestliže smír schválí. Uzavření a schválení soudního smíru za odvolacího řízení nebrání ani to, že soud prvního stupně ve věci rozhodl rozsudkem pro zmeškání podle ustanovení § 153a o.s.ř. Jen z tohoto důvodu totiž soudní smír nemůže být v rozporu s právními předpisy a účastníci mohou končit řízení soudním smírem, i když za řízení žalovaný uznal nárok, který byl proti němu uplatněn žalobou, nebo se má ve smyslu ustanovení § 114b odst. 5 o.s.ř. za to, že tento nárok uznal.“

5.3.2 Vzdanie sa odvolania

Vzdanie sa odvolania je neodvolateľný procesný úkon účastníka konania. Z ust. § 207 odst. 1 OSŘ vyplýva, že vzdanie sa odvolania je treba učiniť voči súdu a je možné tak urobiť až po vyhlásení rozhodnutia. Môže tak spraviť ústne do protokolu priamo po konaní, pri ktorom súd vyhlásil rozhodnutie, alebo počas behu odvolacej lehoty a to vo forme stanovenej pre podanie účastníkov podľa ust. § 42 OSŘ.

Účastník, ktorý sa vzdal odvolania, nemôže odvolanie podať a keď tak urobí bude súdom prvého stupňa, z dôvodu podania neoprávnenou osobou, odmietnuté na základe ust. § 218 písm. b) OSŘ. Súčasne platí, že účastník, ktorý podal odvolanie, sa ho nemôže následne vzdať, iba ho vziať späť. Vzdanie sa odvolania má dôsledky i pre obsah písomného vyhotovenia rozhodnutia, pretože pokiaľ sa účastníci vzdali práva na odvolanie, uvádza súd v písomnom vyhotovení iba predmet konania, záver o skutkovom stavu a stručné právne posúdenie na základe ust. § 157 odst. 4 OSŘ.

5.3.3 Späťvzatie odvolania

Späťvzatie odvolania je prípustné až do okamihu vyhlásenia rozhodnutia odvolacím súdom, alebo do jeho vydania, pokiaľ sa rozhodnutie nevyhlasuje. Podľa ust. § 207 odst. 2 OSŘ je dôsledkom späťvzatia odvolania, zastavenie odvolacieho konania a nemožnosť podať odvolanie znova. Rozhodnutie súdu prvého stupňa potom nadobudne právoplatnosť, ako keby odvolanie podané nebolo. Na právoplatnosť nemá

žiaden vplyv uznesenie odvolacieho súdu o zastavení odvolacieho konania. Z tohto pravidlá sú výnimky.⁷⁸

Pokiaľ je na jednej strane viac účastníkov a nejedná sa nerozlučné spoločenstvo, tak späťvzatie odvolania jedným zo spoločníkov bude mať účinky späťvzatia len pre tohto jedného spoločníka. Naopak pokiaľ sa jedná o nerozlučné spoločenstvo, tak účinky späťvzatia jedným zo spoločníkov, bude mať účinok pre všetkých spoločníkov, bez ohľadu toho, či zoberú sami späť odvolanie. Avšak podľa ust. § 91 odst. 2 OSŘ je nutný súhlas všetkých účastníkov, ktorých sa späťvzatie týka.

5.3.4 Späťvzatie návrhu na zahájenie konania v odvolacom konaní

Späťvzatie návrhu na zahájenie konania za odvolacieho konania patrí tiež medzi dispozičné úkony účastníka podľa ust. § 96 OSŘ. Z hľadiska odvolacieho konania bude mať význam situácia, keď účastník vezme svoj návrh späť, po rozhodnutí súdu prvého stupňa, ale rozhodnutie ešte nenadobudlo právoplatnosť. V tomto prípade bude rozhodujúce pre úvahu odvolacieho súdu, či povolí alebo nepovolí späťvzatie návrhu to, či na strane druhého účastníka sú, alebo nie sú vážne dôvody proti späťvzatí. Pojem vážne dôvody dáva priestor odvolaciemu súdu, aby v každom konkrétnom prípade posúdil a určil, či jeho okolnosti budú subjektívnej alebo objektívnej povahy. Všeobecne sa dá tvrdiť, že nimi budú vážne dôvody, ktoré vedú účastníka k tomu, aby trval na rozhodnutí vo veci súdom.⁷⁹ Vážne dôvody, ktoré opodstatňujú nesúhlas so späťvzatím žaloby „*zpravidla spočívají v tom, že žalovaný nebo jiný účastník řízení má právní nebo jiný (morální, procesně ekonomický a pod) zájem na tom, aby o žalobě bylo meritorně rozhodnuto. Vážné důvody pro nesouhlas se zpětvzetím žaloby však nemůže mít žalovaný nebo jiný účastník řízení tehdy, jestliže v řízení vymáhaný nárok žalobce byl již mimosoudně splněn či jinak zanikl, jestliže žalobce uplatnil v řízení před soudem promlčený nárok nebo jestliže došlo k mimosoudnímu vyřešení sporu nebo jiné právní věci platnou dohodou účastníků.*“⁸⁰ Pokiaľ nie sú dôvody druhého účastníka vážne

⁷⁸ Napríklad rozsudok, ktorým bolo manželstvo rozvedené, rozsudok, ktorým bolo manželstvo prehlásené za neplatné alebo za neexistujúce. V týchto prípadoch nastáva právoplatnosť rozsudku dňom doručenia uznesenia odvolacieho súdu o zastavení odvolacieho konania.

⁷⁹ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 519

⁸⁰ Uznesenie NS zo dňa 20.8.2003, sp. zn. 21 Cdo 371/2003

alebo nenamieta nič proti pripusteniu späťvzatia, potom rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolací súd zruší a konanie zastaví podľa ust. § 222a OSŘ.

Odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa nezruší a konanie nezastaví, pokiaľ bolo odvolanie podané neskoro, neoprávnenou osobou alebo proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie neprípustné. V prípade späťvzatia návrhu konania o rozvod manželstva platia iné pravidlá, ktoré sú vyjadrené v ust. § 387 odst. 1 ZŘS a to: *„Zpětvzetí návrhu na zahájení – řízení, se kterým projeví druhý z manželů z vážných důvodů nesouhlas, je neúčinné.“* .

Po novele, ktorú priniesol zákon č. 296/2017 je pridaný nový odstavec, konkrétne v ust. § 96 odst. 6 OSŘ, ktorý obsahuje ďalší prípad, keď súd rozhodne o neúčinnosti späťvzatia na začatie konania. Účelom tohto ust. je, aby skutočnosti,⁸¹ ktoré vznikli v dobe, keď trvali účinky rozhodnutia súdu prvého stupňa alebo odvolacieho, kým ho dovolací súd nezrušil a toto rozhodnutie ešte nebolo doručené účastníkom. Žalobca je povinný uviesť dôvod na základe, ktorého v situácii obsiahnutej v ust. § 96 odst. 6 OSŘ berie žalobu späť. Pokiaľ ho neuvedie ani po poučení súdu podľa ust. § 5 OSŘ, súd rozhodne, že späťvzatie je neúčinné. V prípade, že by žalovaný súhlasil so späťvzatím žaloby súd nerozhodne o neúčinnosti späťvzatia, pretože dôvod pre vyslovenie neúčinnosti spočíva v zhodnej vôli účastníkov nepokračovať v konaní a nie v právnej skutočnosti, ako je to obsiahnuté v ust. § 96 odst. 6 OSŘ.

5.3.5 Zmena žaloby

Pokiaľ budeme vychádzať z ust. § 211 OSŘ a s prihliadnutím k ust. § 216 OSŘ je možné v odvolacom konaní použiť primerane zmenu žaloby podľa ust. § 95 OSŘ. Túto možnosť, využiť v odvolacom konaní zmenu žaloby, judikoval i NS v jednom zo svojich rozhodnutí.⁸²

Zmenou žaloby podľa ust. § 95 OSŘ sa rozumie dispozičný úkon, ktorým navrhovateľ, mení počas konania petit žaloby alebo mení skutkové tvrdenia vrátane

⁸¹ Jedná sa najmä o splnenie zo strany žalovaného, po právoplatnosti rozhodnutia, ktoré bolo následne zrušené dovolacím súdom.

⁸² Rozsudok NS zo dňa 15.7.2010 sp. zn. 26 Cdo 2778/2009

právneho dôvodu žaloby alebo len skutkové tvrdenia obsiahnuté v návrhu. Zmenu žaloby je možné uplatniť pred súdom prvého stupňa ako aj pred odvolacím súdom. Počas odvolacieho konania nie je prípustná taká zmena žaloby, ktorou je uplatňovaný nový nárok, čo je explicitne vyjadrené v ust. § 216 OSŘ. Toto ustanovenie nie je jediné obmedzenie zmeny žaloby pre odvolacie konanie, pretože netreba zabúdať aj na koncentráciu konania obsiahnutú v ust. § 118b OSŘ. Preto dochádzam k názoru, že zmena žaloby má zmysel len vtedy, keď skutkové tvrdenia a navrhnuté dôkazy pred koncentráciou konania pred súdom prvého stupňa umožňujú žalobcovi uniesť dôkazné bremeno a bremeno tvrdenia pri zmenenej žalobe.

Pokiaľ za odvolacieho konania bola navrhnutá neprípustná zmena žaloby, súd sa nebude týmto procesným úkonom pri svojom rozhodovaní zaoberať, pretože na základe ust. § 41a odst. 3 OSŘ *„K úkonu účastníka, který není za řízení přípustný, se nepřihlíží.“* Bude postačovať, keď sa s tým odvolací súd vyrovná, v odôvodnení svojho rozhodnutia.

5.4 Účinky podaného odvolania

Podanie odvolania oprávnenou osobou, riadne a včas vyvoláva podľa OSŘ závažné právne účinky, bežne označované, ako suspenzívny a devolutívny. Podľa toho, či dopadajú na celý výrok napadnutého rozhodnutia, alebo len jeho časť, sa potom hovorí o ich rozsahu.

5.4.1 Suspenzívny účinok odvolania

Suspenzívnym účinkom, alebo inak nazvaný odkladným, rozumieme odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia až do doby, pokiaľ o odvolaní nerozhodne odvolací súd. Suspenzívny účinok je obsiahnutý v zákone v ust. § 206 odst. 1 OSŘ.

Spravidla sa odvolaním odkladá aj vykonateľnosť rozhodnutia, pokiaľ je rozhodnutie vykonateľné až po právoplatnosti napadnutého rozhodnutia, poprípade k nej dochádza spoločne s právoplatnosťou. Ak sa jedná o predbežne vykonateľný rozsudok, tam dochádza k opačnej situácii, pretože tam nastáva vykonateľnosť

rozsudku bez ohľadu na nadobudnutie právoplatnosti rozsudku, uplynutím lehoty k plneniu. Tieto pravidlá platia len pri rozsudkoch.⁸³

Opačný princíp, ako pri rozsudkoch, platí pri uzneseniach, pretože uznesenie je zásadne vykonateľné bez ohľadu na nadobudnutie právoplatnosti uznesenia, ako vyplýva z ust. § 171 odst. 1 OSŘ. Výnimkou sú uznesenia, kde zákon výslovne priznáva suspenzívny účinok alebo kde súd prizná uzneseniu suspenzívny účinok⁸⁴ a to je v prípade, keď je uznesenie vykonateľné až po právoplatnosti, ako to vyplýva podľa ust. § 171 odst. 3 OSŘ. V nich sa uplatnia rovnaké pravidlá ako pri rozsudkoch, že podané odvolanie má suspenzívny účinok na vykonateľnosť.

Odklad právoplatnosti sa v zásade týka celého napadnutého rozhodnutia. Výnimku tvoria prípady, ktoré označujeme ako tzv. oddelená právoplatnosť. Oddelená právoplatnosť znamená, že výroky v rozhodnutí sa rozdelia na časť, ktorá je podaním odvolaním nedotknutá, v týchto prípadoch výroky nadobudnú právoplatnosť a na časť, ktorej výroky sú podaním odvolaním napadnuté a v týchto prípadoch bude právoplatnosť odložená.⁸⁵ Oddelená právoplatnosť nastáva v zákonne stanovených prípadoch, ktoré sú dané taxatívne.

Prvá výnimka je obsiahnutá v zákone v ust. § 206 odst. 2 OSŘ ktorá stanovuje, že pokiaľ bolo súdom rozhodnuté o viacerých právach, ktoré majú samostatný skutkový základ alebo týka sa rozhodnutie niekoľko účastníkov, z ktorých každý jedná sám za seba, to je v prípade samostatného spoločenstva, tak v týchto prípadoch pokiaľ sa odvolanie výslovne vzťahuje len na niektoré práva alebo niektorých účastníkov, nie je právoplatnosť výrokov, ktoré nie sú dotknuté podaným odvolaním, dotknutá. Táto výnimka neplatí v prípade, pokiaľ rozhodnutie o napadnutom výroku je závislé na výroku, ktorý odvolaním nebol napadnutý, alebo z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnanie pomeru medzi účastníkmi.⁸⁶ Ide napríklad o stanovený spôsob

⁸³ Vid'. ust. § 160 OSŘ

⁸⁴ Napr. ust. § 151 odst. 6 OSŘ: „*I když bylo o náhradě nákladů řízení rozhodnuto samostatným usnesením, běží lhůta k plnění vždy až od právní moci rozhodnutí, jimž byla náhrada nákladů řízení přiznána.*“

⁸⁵ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 520

⁸⁶ Vid'. ust. § 206 odst. 2 OSŘ

vyrovnania medzi podielovými spoluvlastníkmi stanovený OZ, keď rozhodnutie odvolacieho súdu sa vzťahuje na celý výrok o veci.⁸⁷

Pojem právo so samostatným skutkovým základom je možné charakterizovať, že sa jedná o právo odpovedajúce určitému skutkovému tvrdeniu, ktoré je rozdielne od ďalších skutkových tvrdení odpovedajúcich iným samostatným právam. Podanie odvolania proti takémuto samostatnému právu nedopadá na ostatné samostatné nároky. Tento jav sa nazýva tzv. *štěpení práva*, ktoré je všeobecne akceptované ako dôsledok dispozičnej zásady v súvislosti s rozsahom prieskumu rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorého sa účastník domáha.⁸⁸

Druhým prípadom obsiahnutým v ust. § 206 odst. 3 OSŘ je, keď právoplatnosť ostatných výrokov nie je dotknutá, nastáva vtedy, keď podané odvolanie smeruje iba proti výroku o nákladoch konaniach, o príslušenstve pohľadávky, o lehote k plneniu alebo o predbežnej vykonateľnosti rozsudku.

Z judikatúry NS⁸⁹ vyplýva, že suspenzívny účinok odvolania nastáva i vtedy, keď bude odvolacie konanie zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku z odvolania.

5.4.2 Devolutívny účinok odvolania

V dôsledku devolutívneho účinku rozhoduje o odvolaní súd vyššieho stupňa, lebo by bolo proti významu odvolacieho konania, aby správnosť rozhodnutia kontroloval prvostupňový súd, ktorý vydal napadnuté rozhodnutie, lebo ten je svojím rozhodnutím viazaný.⁹⁰ Pri rozhodovaní o odvolaní je priamo zo zákona, podľa ust. § 14 odst. 2 OSŘ vylúčený sudca, ktorý sa podieľal na rozhodovaní v prvom stupni. K týmto prípadom môže ojedinеле dochádzať v praxi pri stážach sudcov u odvolacích súdov.

⁸⁷ Nález ÚS zo dňa 16.3.2006 sp. zn. II. ÚS 315/05

⁸⁸ JIRSA, J. a kolektív, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 52

⁸⁹ Vid'. uznesenie NS zo dňa 27.10.2010 sp. zn. 20 Cdo 35/2009

⁹⁰ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací*. Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 522

5.4.3 Autoremedúra

Autoremedúra je inštitút, ktorý je výnimkou z devolutívneho účinku odvolania. Jedná sa o nápravu rozhodnutia súdom, ktorý ho vydal v konaní. V rámci autoremedúry môže súd prvého stupňa rozhodovať len o odvolaniach, v ktorých to pripúšťa zákon v ust. § 210a OSŘ.⁹¹

Súd prvého stupňa je oprávnený podanému odvolaniu v plnom rozsahu vyhovieť, ale pokiaľ by nechcel vyhovieť, musí vec postúpiť k rozhodnutiu odvolaciemu súdu. Pokiaľ je splnený predpoklad plného vyhovenia a jedná sa o rozhodnutie vymenované v ust. §210a OSŘ, súd prvého stupňa je povinný možnosti autoremedúry využiť a v záujme hospodárnosti konania sám rozhodnúť.⁹²

5.5 Odvolacie konanie

Vzhľadom k faktu, že účastník podaním odvolania napadá rozhodnutie, ktoré ešte nenadobudlo právoplatnosť, sa podľa doc. Mackovej, dá odvolacie konanie považovať za pokračovanie konania pred súdom prvého stupňa.⁹³ Dôsledkom je možnosť použitia všeobecných ustanovení o konaní pred súdom prvého stupňa i pred súdom odvolacím na základe ust. § 211 OSŘ, pokiaľ iné ustanovenie nestanoví niečo iné. Medzi ustanovenia, ktoré sú pre použitie v odvolacom konaní výslovne vylúčené patrí ustanovenie v § 92 OSŘ o pristúpení a zámene účastníkov, lebo odvolacie konanie musí prebiehať s rovnakými účastníkmi, ako konanie pred súdom prvého stupňa. Ďalej sa jedná o ust. § 97 OSŘ a ust. § 98 OSŘ upravujúce vzájomný návrh a námietku započítania a v poslednom rade ust. § 110 OSŘ v spojení s ust. § 216 OSŘ, o prerušení konania z dôvodu nedostavenia sa účastníkov bez ospravedlnenia k ústnemu konaniu.

⁹¹ Ust. § 210a OSŘ: „Usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek nebo usnesení, z něhož nenabyla dosud práva osoba jiná než odvolatel, nebo usnesení, kterým bylo uloženo pořádkové opatření (§ 53), nebo usnesení o odmítnutí žaloby, popřípadě jiného návrhu na zahájení řízení (§ 43 odst. 2, § 75a, § 75b odst. 2, § 78d odst. 2), nebo usnesení o odmítnutí odvolání (§ 208), nebo rozhodnutí vydané podle části šesté může k odvolání změnit přímo soud prvního stupně, pokud odvolání v celém rozsahu vyhoví.“

⁹² DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář., II. díl.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9, s. 1680

⁹³ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 523

Odvolacie konanie prebieha pred súdom odvolacím, i keď niektoré úkony vykonáva aj súd prvého stupňa v záujme procesnej ekonómie.

5.5.1 Úkony súdu prvej inštancie v odvolacom konaní

Odvolanie je určené k rozhodnutiu odvolacieho súdu, avšak odvolateľ ho podáva prostredníctvom súdu prvého stupňa. Preto sa dá odvolacie konanie charakterizovať, že prebieha v dvoch fázach. V prvej fáze odvolacieho konania prebiehajú úkony súdu, ktorý rozhodol v prvom stupni a následne v druhej fáze vykonáva úkony odvolací súd. Súd prvého stupňa má v odvolacom konaní nezastupiteľnú úlohu, ktorú všeobecne môžeme nazývať, ako úlohu prípravnú.⁹⁴

Hlavnou úlohou súdu prvého stupňa je pripraviť vec pre odvolací súd, tak aby mohol čo najrýchlejšie rozhodnúť. Konkrétne sa bude jednať o skúmanie podmienok objektívnej, ale i subjektívnej prípustnosti odvolania.

Súd prvej inštancie rozhodne nie je oprávnený rozhodnúť vo veci, okrem výnimiek stanovených v zákone v ust. § 210a OSŘ, keď využíva inštitút tzv. autoremedúry, o ktorom som sa už zmieňoval vyššie.

5.5.1.1 Odmietnutie odvolania súdom prvého stupňa

Odvolací súd rozhoduje o odmietnutí odvolania len v prípade, že bolo podané neskoro,⁹⁵ v ostatných prípadoch rozhoduje o odmietnutí odvolací súd. Odvolanie je podané neskoro, pokiaľ nebolo podané v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia.⁹⁶ V tomto je rozdiel od úpravy odporu proti platobnému rozkazu, kde rozhoduje súd prvého stupňa, i keď je podaný odpor osobou neoprávnenou.⁹⁷

⁹⁴ SVOBODA, K., ŠÍNOVÁ, R., HAMUĽÁKOVÁ, K. a kol., *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. Vydání, Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3, s. 380

⁹⁵ Vid'. ust. § 208 odst. 1 OSŘ

⁹⁶ Vid'. ust. § 204 OSŘ

⁹⁷ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 58 - 59

Obvykle, keď súd prvého stupňa odmietne odvolanie podané neskoro, existuje výnimka a to je v prípade, že súd prvého stupňa nesprávne posúdil včasnosť podaného odvolania, v tom prípade takéto odvolanie odmietne až odvolací súd.⁹⁸ O tom bude bližšie zmienené v kapitole „odmietnutie odvolania odvolacím súdom“.

Pokiaľ súd prvého stupňa odmietne odvolanie z dôvodu neskorého podania, musí rozhodnúť aj o náhrade nákladov odvolacieho konania, pretože odmietnutím toto konanie končí. V tomto prípade hradí náklady účastník, ktorý neskorým podaním zavinil, že odvolanie bolo odmietnuté.⁹⁹

Podľa ust. § 208 odst. 2 OSŘ nie je možné odmietnuť odvolanie, ktoré bolo v lehote podané u odvolacieho súdu alebo do protokolu u nepríslušného súdu, napriek tomu, že sa odvolanie podáva zásadne u súdu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal. Pokiaľ účastník podá odvolanie inak, ako do protokolu nepríslušného súdu, môže sa stať, že nepríslušný súd to nestihne postúpiť včas príslušnému súdu a jeho odvolanie bude odmietnuté z dôvodu neskorého podania. Takýto postup potvrdil aj ÚS vo svojom uznesení.¹⁰⁰ Názor ÚS v rozhodnutí čiastočne modifikoval zákon č. 300/2008 Sb. o *elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů*, pretože v súčasnej dobe platí, že súdy medzi sebou komunikujú prostredníctvom systému dátových schránok (ISDS).

Pokiaľ má odvolanie listinnú podobu, môže ho konvertovať do podoby elektronickej a poslať do dátovej schránky príslušného súdu a v tom prípade bude rozhodné, či prišlo do dátovej schránky počas odvolacej lehoty, inak bude odvolanie podané neskoro. Ďalšia možnosť je, pokiaľ bolo odvolanie podané v listinnej podobe,

⁹⁸ Vid'. ust. § 218a OSŘ

⁹⁹ Vid'. ust. § 224 odst. 1 OSŘ a ust. § 146 odst. 3 OSŘ

¹⁰⁰ Uznesenie ÚS zo dňa 7.4. 2009 sp. zn. ÚS 669/09: „*obecnému soudu ale rozhodně nelze přičítat (a dovozovat z toho porušení základního práva na spravedlivý proces), že se odvolání nepodařilo zaslat příslušnému soudu v zákonné lhůtě pro podání odvolání, neboť celý tento procesní postup obecných soudů byl v prvé řadě vyvolán chybným úkonem samotného stěžovatele, který svoje odvolání podal k nepřislušnému soudu. Neexistuje žádný důvod, pro který by nebylo možné aprobovat ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu, na kterou ve svém usnesení odkazuje Vrchní soud v Olomouci. Podle Nejvyššího soudu je pro včasnost podaného odvolání "rozhodující buď datum podání odvolání na poště, pokud je adresováno příslušnému soudu, nebo předložení odvolání příslušnému soudu" (např. R 23/86), tj. v dané věci Krajskému soudu v Ostravě. To se v daném případě nestalo a nestalo se ani to, že by se okresnímu soudu podařilo ve lhůtě pro podání odvolání doručit napadené rozhodnutí tomu soudu, kde jej bylo třeba podat. Názor stěžovatele, že je podání do protokolu (viz i ust. § 208 odst. 2 o. s. ř.) shodné s elektronickým podáním, Ústavní soud vzhledem k odlišnému charakteru obou institutů (zcela zjevná vyšší kvalifikovanost podání do protokolu) neshodí.*“

pošle ju súd prostredníctvom pošty, súdnym doručovateľom alebo kuriérom k príslušnému súdu. V tomto prípade je dôležité, aby odvolanie bolo ešte počas odvolacej lehoty doručené príslušnému súdu, alebo aby počas odvolacej lehoty bolo predané k poštovnej preprave, inak bude odmietnuté, ako odvolanie podané neskoro.¹⁰¹

5.5.1.2 Odstránenie vád v podanom odvolaní

Ďalšou úlohou súdu prvého stupňa v odvolacom konaní je odstránenie prípadných vád vo včasne podanom odvolaní, aby splňovalo všeobecné náležitosti, tak aj zvláštne náležitosti podania. V prípade, že sa účastníkovi nepodariť vady odstrániť, predloží predseda senátu podľa ust. § 209 OSŘ vec po uplynutí odvolacej lehoty, k odvolaciemu súdu spolu so správou.

Pri odstraňovaní vád podania odvolania postupuje predseda senátu podľa ust. § 43 OSŘ, teda doručí účastníkovi uznesenie o odstránení vád. Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.¹⁰² Ako vyplýva už zo zmieňovaného rozhodnutia NS¹⁰³, výzva musí obsahovať konkrétne vady, ktoré je nutné odstrániť a taktiež musí obsahovať spôsob odstránenia vady, takže nepostačí len všeobecné konštatovanie, že odvolanie obsahuje vady. Súd je povinný výzvu formulovať spôsobom, aby tomu pochopil účastník, hlavne keď sa bude jednať o osobu, ktorá nemá právne vzdelanie, je nutné ju formulovať čo najvšeobecnejšie, lebo účastník nepozná jednotlivé právne pojmy.

Ďalšou náležitosťou uznesenia o odstránení vád je určenie sudcovskej lehoty k odstráneniu vytýkaných vád a taktiež poučenie, že pokiaľ nepríde k odstráneniu vád, ktoré budú brániť k pokračovaniu odvolacieho konania, príde odvolacím súdom k odmietnutiu odvolania podľa ust. § 211 OSŘ a ust. § 43 odst. 2 OSŘ.¹⁰⁴

¹⁰¹ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250I občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 58 - 59

¹⁰² Vid'. ust. § 202 odst. 1 písm b)

¹⁰³ Uznesenie NS zo dňa 27.9.2000 sp. zn. 20 Cdo 1220/2000

¹⁰⁴ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní Řád. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-50-0, s. 645

Súdna prax je k posudzovaniu, či odvolanie obsahuje všetky náležitosti obsiahnuté v zákone, celkom benevolentná. Je to vedené záujmom naplnenia práva na spravodlivý proces a zásady procesnej ekonómie, pretože pokiaľ je z odvolania aspoň v náznakoch zrejmé, proti akému rozhodnutiu smeruje, v čom s ním účastník nesúhlasí, odvolací súd sa bude takýmto odvolaním meritórne zapodievať.¹⁰⁵ K tomuto dospel aj NS vo svojom uznesení zo dňa 21.8.2003 sp. zn. 28 Cdo 1927/2001: „*Je-li z odvolání zřejmé, které rozhodnutí a v jakém rozsahu odvolatel, napadá, nebrání neuvedení údajů o tom, v čem je spatřovaná nesprávnost rozhodnutí nebo postupu soudu prvního stupně a čeho se odvolatel domáhá, dalšímu pokračování odvolacího řízení. Tím je dán rovněž závěr o nedůvodnosti postupu soudu vyzvat odvolatele k odstraňování vad odvolání ve smyslu ustanovení § 43 odst. 1 OSŘ za použití § 211 OSŘ*“.

V praxi sa často používa tzv. *blanketní* odvolanie, ktoré používajú účastníci zastúpený advokátom. *Blanketní* odvolanie je neúplne odvolanie, ktoré obsahuje len najzákladnejšie náležitosti, ktorým je označenie rozhodnutia, ktoré napádajú a ktoré výroky s odkazom na neskoršie doplnenie. Vzhľadom k tomu, že podaním *blanketního* odvolania, často účastníci sa pokúšajú oddialiť rozhodnutie odvolacieho súdu, mal by súd prvého stupňa, pokiaľ toto zdržovanie vyplýva z priebehu konania, rýchlo zareagovať a vyhotoviť výzvu s určením čo najkratšej sudcovskej lehoty k odôvodneniu odvolania.¹⁰⁶

Po riadnom doplnení prípadných väd v odvolaní, vydá súd prvého stupňa uznesenie o zaplatení súdneho poplatku za odvolanie, pokiaľ nie je účastník alebo odvolacie konanie oslobodené od súdneho poplatku. Bolo by v rozpore so zásadou procesnej ekonómie, keby sa predkladal odvolaciemu súdu spis bez zaplateného súdneho poplatku a dochádzalo by k zbytočným priet'ahom v konaní, lebo odvolací súd by musel vrátiť súdu prvého stupňa takéto odvolanie.

¹⁰⁵ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 60

¹⁰⁶ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 62

5.5.1.3 Ďalšie úkony súdu prvého stupňa

Pokiaľ je podaným odvolaním napadnuté rozhodnutie vo veci samej, tak predseda senátu súdu prvého stupňa pred predložením spisu odvolaciemu súdu, doručí rovnopis účastníkom, ktorí nepodali odvolanie. Toto učiní súd len v prípade, že je podané odvolanie bez väd. Podľa ust. § 210 odst. 1 OSŘ odvolanie, ktoré napáda rozhodnutie, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, sa doručuje ostatným účastníkom iba v prípade, že je to účelné a vhodné vzhľadom k okolnostiam prípadu a jeho povahe.¹⁰⁷ Z nálezu ÚS¹⁰⁸ vyplýva, že pokiaľ bolo podané odvolanie len proti výroku rozsudku o náhrade nákladov konania, je treba doručiť ho ostatným účastníkom pred predložením spisu odvolaciemu súdu.

Podľa ust. § 210 odst. 2 OSŘ vyšetrí predseda senátu, či sú splnené podmienky konania a opatrí správy a listiny, ktorých sa účastník dovoľáva, alebo spraví iné podobné šetrenia. Avšak táto činnosť v praxi nebýva veľmi častá, pretože súd skúma podmienky konania už počas konania pred súdom prvého stupňa. Pokiaľ chce účastník urýchliť priebeh odvolacieho konania, mal by vždy pripojiť k odvolaniu všetky listiny na ktoré odkazuje v odvolaní.¹⁰⁹

Ak ubehne všetkým účastníkom lehota k podaniu odvolania a boli prevedené šetrenia podľa ust. § 210 odst 2 OSŘ predloží predseda senátu vec odvolaciemu súdu so správou, že považuje podané odvolanie za včasné.¹¹⁰ V predkladacej správe je predseda súdu prvého stupňa povinný uviesť dátum doručenia napadnutého rozhodnutia odvolateľovi a ostatným účastníkom a spôsob podania odvolania, to je aj podklad pre konštatovanie predsedu súdu prvého stupňa, že podanie bolo včas podané. V poslednom rade bude správa obsahovať skutočnosti týkajúce sa zaplatenia súdneho poplatku.

Podľa nálezu ÚS¹¹¹, pokiaľ odvolací súd rozhodol o odvolaní v rozporu so skutočným stavom veci z dôvodu predloženia neúplného súdneho spisu, respektíve

¹⁰⁷ Vid'. ust. § 210 odst. 1 OSŘ

¹⁰⁸ Vid'. nález ÚS zo dňa 12.7.2006 sp. zn. IV. US 748/2005

¹⁰⁹ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 66

¹¹⁰ Vid'. ust. § 210 odst. 3 OSŘ

¹¹¹ Nález ÚS zo dňa 9.11.2005 sp. zn. IV. ÚS 445/04

odvolací súd nemal pri rozhodovaní k dispozícii úplný súdny spis, tak aby mohol spravodlivo rozhodnúť na základe jeho obsahu, došlo k pochybeniu súdu prvého stupňa v konaní postupom porušujúcim čl. 2 odst. 2 LZPS k zásahu do základného práva účastníka konania na spravodlivý proces v zmysle čl. 36 odst. 1 LZPS.

5.5.2 Úkony odvolacieho súdu

Na odvolacie konanie sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa, z čoho vyplýva, že v podstatných rysoch sa zhodujú, ale odvolacie konanie má svoje zvláštnosti a niektoré ustanovenia sa musia modifikovať vzhľadom k rozhodovaniu o opravnom prostriedku, čo vyplýva z ust. § 211 OSŘ.

5.5.2.1 Konanie pred odvolacím súdom

Tak ako u konania pred súdom prvého stupňa, odvolací súd zásadne nariad'uje ústne konanie, ku ktorému sa predvolajú všetci účastníci z konania spred súdu prvého stupňa, vrátane vedľajších účastníkov. V prípadoch, ktoré sú taxatívne vymenované v zákone, nemusí výnimočne prebiehať ústne jednanie, avšak tento zoznam nie je možné extenzívne rozširovať, aj na iné prípady.¹¹² Jedná sa prevažne o prípady, kde sa účastníci nevyjadrujú k veci konania. Konanie bude nariadené, aj v týchto prípadoch s ohľadom na požiadavky vyplývajúcich zo zásady priamosti.¹¹³

Ďalším prípadom, kedy nemusí odvolací súd nariad'ovať ústne konanie je obsiahnutý v ust. § 214 odst. 3 OSŘ. Jedná sa o prípad, keď podané odvolanie vytýka nesprávne právne posúdenie veci a účastníci sa vzdali účasti na konaní poprípade súhlasia s rozhodnutím veci bez nariadenia ústneho konania. To však neplatí za situácie, keď pred odvolacím súdom musí prebehnúť dokazovanie, vtedy musí vždy prebehnúť ústne konanie. V tomto prípade nemôže prebehnúť konanie bez nariadeného ústneho

¹¹² Ust. § 214 odst. 2 : Jednání není třeba nařizovat, jestliže **a)** se odmítá odvolání; **b)** se zastavuje nebo přerušuje odvolací řízení; **c)** odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto o předběžném opatření, nebo jinému usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé; **d)** se zrušuje rozhodnutí podle § 219a odst. 1; **e)** odvolání se týká toliko nákladů řízení, lhůty k plnění nebo předběžné vykonatelnosti.

¹¹³ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 524 - 525

konania ani v prípade, že účastníci by s takým postupom súhlasili, alebo to navrhovali.¹¹⁴

Priebeh samotného odvolacieho konania je podobný s jednaním pred súdom prvého stupňa. Konkrétne v ust. § 215 OSŘ je stanovené, že predvolanie musí byť účastníkom doručené tak, aby mali dostatok času k príprave, spravidla najmenej 10 dní pred dňom začatia ústneho odvolacieho konania. Táto lehota nebráni ku konaniu odvolania v tých prípadoch, keď podľa povahy veci a okolností prípadu nie je treba rozsiahlejšie dokazovanie alebo keď účastníci na dodržaní lehoty netrujú. Rovnako ust. § 215 odst. 2 OSŘ stanoví, ktoré ustanovenia v OSŘ sa primerane použijú na odvolacie konanie.¹¹⁵

Odvolacie konanie potom zahajuje predseda senátu, keď sám alebo ním poverený člen senátu podá správu o doterajšom priebehu konania, odvolateľ zhrnie obsah odvolania, ku ktorému sa môže vyjadriť protistrana. Potom predseda senátu prediskutuje vec s účastníkmi konania a podľa okolností navrhne uzatvoriť zmier. Po prevedení prípadného doplnenia dokazovania sú účastníci vyzvaní k zhrnutiu svojich návrhov a k záverečnému vyjadreniu k priebehu konania a k celej veci.

Pokiaľ sa účastník nedostaví k nariadenému konaniu u odvolacieho súdu, nie je jeho neúčast' dôvodom pre prerušenie konania, pretože to je možné len na zhodný návrh účastníkov.¹¹⁶ Toto neplatí pre odvolacie konanie, ktoré rieši napadnutie uznesenia procesnej povahy.

5.5.2.2 Prieskumná činnosť odvolacieho súdu a jej rozsah

Odvolateľ svojím podaným odvolaním vymedzuje rozsah prieskumnej činnosti odvolacieho súdu. Jedná sa o premietnutie dispozičnej zásady do odvolacieho konania. Preto platí, že odvolací súd je viazaný týmito medzami rozsahu odvolania.¹¹⁷ Pokiaľ by

¹¹⁴ Vid'. rozsudok NS zo dňa 26.11.2003 sp. zn. 30 Cdo 1316/2003

¹¹⁵ Ust. § 215 odst. 2 OSŘ : „Po zahájení jednání podá předseda nebo pověřený člen senátu zprávu o dosavadním průběhu jednání; jinak platí pro jednání před odvolacím soudem přiměřeně § 116 až 118, § 118a odst. 4 a § 119. Na závěr předseda senátu účastníky vyzve, aby shrnuli své návrhy a aby se vyjádřili k dokazování a k skutkové a k právní stránce věci.“

¹¹⁶ Ust. § 216 odst. 2 spolu s ust. § 110 OSŘ

¹¹⁷ Vid'. ust. § 212 OSŘ

sa odvolací súd nevyrovnal so všetkými vytýkanými námietkami, ktoré obsahuje podané odvolanie, nedalo by sa jeho odvolanie preskúmať a v konečnom dôsledku by to bolo v rozpore s právom na spravodlivý proces, ktorý je obsiahnutý v čl. 36 odst. 1 LZPS, k tomuto záveru dospel ÚS vo svojom náleze.¹¹⁸

U odvolania v teórii rozoznávame dve stránky: kvalitatívnu a kvantitatívnu. Kvalitatívnou stránkou označujeme návrh na spôsob rozhodnutia odvolacieho súdu o odvolaní, takže sa jedná o odvolací petit, ktorým odvolací súd nie je viazaný.¹¹⁹ čo je možné odvodiť z ust. § 221a OSŘ. Kvantitatívnou stránkou odvolania označujeme rozsah odvolania, v akom sa odvolateľ dožaduje prieskumu napadnutého rozhodnutia. Z ust. § 212 OSŘ vyplýva, že súd je týmto rozsahom viazaný a všeobecne sa nemôže zaoberať ničím iným. Túto viazanosť odvolacieho súdu rozsahom podaného odvolania potvrdil ÚS jedným zo svojich nálezov.¹²⁰ Avšak zákon obsahuje v ust. § 212 OSŘ i výnimky zo všeobecnej viazanosti odvolacieho súdu rozsahom podaného odvolania. V týchto výnimkách môže nastať i zhoršenie pozície odvolateľa oproti stavu vytvorenému rozhodnutím súdu prvého stupňa, čo je inak neprípustná zmena k horšiemu.

Prvou výnimkou obsiahnutou v ust. § 212 písm. a) OSŘ, podľa ktorej nie je odvolací súd viazaný rozsahom podaného odvolania je v prípade, keď na rozhodnutí o napadnutom výroku je závislý výrok, ktorý nebol odvolaným napadnutý. Závislými výrokmi sa myslia výroky, ktoré nemôže bez hlavného výroku existovať, preto sledujú jeho osud.¹²¹ Napríklad v pracovnom práve je hlavný výrok o neplatnosti rozviazania pracovného pomeru a na ňom je závislý výrok o náhrade mzdy.

Druhou výnimkou obsiahnutou v ust. § 212 písm. b) OSŘ sú prípady, kde sú také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozhodnutie musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorý vystupujú na jednej strane a kde platia úkony jedného z nich i pre ostatných, pokiaľ podal odvolanie len niektorí z nich. Tu sa jedná o nerozlučné

¹¹⁸ Nález ÚS zo dňa 15.10.2009 sp. zn. I. ÚS 218/09

¹¹⁹ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 73

¹²⁰ Nález ÚS zo dňa 8.3.2006 sp. zn. II. ÚS 118/05

¹²¹ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 73

spoločenstvo podľa ust. § 91 odst. 2 OSŘ, kde sú práva a povinnosti spoločne previazané, že rozhodnutie sa musí vzťahovať na všetkých účastníkov vystupujúcich na rovnakej strane. V praxi sa jedná hlavne o prípady zrušenia a vyrovnania podielového spoluvlastníctva.

Poslednou výnimkou, keď nie je súd viazaný rozsahom podaného odvolania, je obsiahnutý v ust. § 212 písm. c) OSŘ a je to v prípade, že z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi. V tomto prípade je rozhodujúce hmotné právo, ktoré vymedzuje práva a povinnosti účastníkov. Jedná sa napríklad o prípad náhrady škody, ktorá bola spôsobená viacerými škodcami. NS v jednom zo svojich rozhodnutí¹²² vysvetlil, že uvedené pravidlo sa neuplatní vo výroku, ktorým bola žaloba na náhradu škody proti niektorému zo žalovaných zamietnutá.

V záujme zachovania práva na spravodlivý proces, posudzuje odvolací súd najmä správnu aplikáciu hmotnoprávnych predpisov. Avšak nezabúda sa aj na procesný postup súdu prvého stupňa a preto sa prieskumná činnosť odvolacích súdov zameriava na aplikáciu hmotného práva a aj práva procesného.¹²³

Medzi vady, ku ktorým odvolací súd prihliada vždy z úradnej povinnosti, patria vady, pre ktoré by mohla byť uplatnená *žaloba pro zmatečnost*. Dôvodom je zrejme zámer umožniť zrušiť rozhodnutie, ktorého správnosť je výrazne spochybnená, čo najskôr, pred tým ako nadobudne právoplatnosť. Vtedy súd musí napadnuté rozhodnutie zrušiť a vrátiť vec súdu prvého stupňa k ďalšiemu konaniu, alebo konanie zastaviť. K iným vadám konania pred súdom prvého stupňa prihliadne odvolací súd, len v prípade, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a zároveň nemohla byť v odvolacom konaní zjednaná náprava.¹²⁴

¹²² Rozsudok NS zo dňa 22.2.2017 sp. zn. 25 Cdo 4605/2015

¹²³ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací*. Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s. 526 - 527

¹²⁴ Vid'. ust. § 212a odst. 5 OSŘ

5.5.2.3 Dokazovanie v odvolacom konaní

Ako vyplýva z ust. § 213 OSŘ, odvolací súd nie je viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvého stupňa a môže predviesť nové dôkazy alebo zopakovať dokazovanie, ktoré prebehlo pred súdom prvého stupňa. Avšak musí sa vždy jednať o dôkazy navrhnuté účastníkmi konania. Odvolací súd fakultatívne zopakuje dokazovanie v prípade, že má pochybnosť, že súd prvého stupňa vykonal dokazovanie formálne správne a tým je spochybnená otázka správnosti skutkových záverov súdu prvého stupňa. Obligatórne odvolací súd zopakuje dokazovanie vtedy, keď nadobudne presvedčenie, že je z predvedených dôkazov možné dospieť k iným skutkovým zisteniam, k akým dospel súd prvého stupňa.¹²⁵

S ohľadom na to, že civilné konanie je ovládané zásadou priamosti a ústnosti z ktorých plynie povinnosť zopakovať dokazovanie odvolacím súdom tam, kde chce zmeniť hodnotenie dôkazov, preto je neprípustné, aby hodnotil odvolací súd dôkazy inak, ako ich hodnotil súd prvého stupňa, pokiaľ tieto dôkazy znova nepredviedol, inak by porušil ústavne práva účastníkov. Takéto porušenie do ústavných práv judikoval ÚS vo svojom náleze¹²⁶ keď konštatoval, že „z rozhodnutí odvolacího soudu je patrné, že se odchýlil od skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, aniž zopakoval dokazování, zejména změnil právní náhled na věc. Hodnocení důkazu bez jejich provedení soudem (nejdou-li dány důvody dožádání) zakládá porušení čl. 36 odst. 1 LZPS a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v důsledku porušení zásady přímosti, dle níž dokazování provádí soud, jenž rozhoduje ve věci, a to při jednání, ke kterému předvolá účastníky řízení. Smyslem a účelem zásady přímosti je objektivita a nezávislost soudního rozhodování, jakož i zabezpečení práva účastníků řízení vyjádřit se k provedeným důkazům.“

Odvolací súd by mal vždy pri opakovaní dokazovania brať v úvahu podmienku procesnej ekonómie a zároveň by nemalo prebiehať v tak veľkom rozsahu, aby vznikla pochybnosť o dodržaní zásady dvojinstančnosti konania. Pokiaľ by sa malo jednať o rozsiahle dokazovanie je lepší postup podľa ust. §219a odst. 2 OSŘ. Pojem, ktorý

¹²⁵ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 78 - 79

¹²⁶ Nález ÚS zo dňa 17.10.2006 sp. zn. II. ÚS 363/06

obsahuje ust. § 213 odst. 4 OSŘ „*rozsáhlé doplnění dokazování*“ umožňovalo dva výklady, pretože nie je jasné, či sa jedná o kvantitatívny alebo kvalitatívny aspekt doplnenia dokazovania. Preto NS vo svojom uznesení¹²⁷ spresnil tento neurčitý pojem, keď sa vyjadril, že „*Rozsáhlost doplnění dokazování ve smyslu ustanovení § 213 odst. 4 o. s. ř. nevyjadřuje počet (množství) důkazů, které by měly být za odvolacího řízení provedeny, nýbrž rozsah skutečností významných pro posouzení věci, ohledně kterých je třeba za odvolacího řízení doplnit dokazování*“. Z toho vyplýva, že NS tento pojem chápe v aspekte kvalitatívnom. Ďalej z tohto rozhodnutia vyplýva, že dokazovanie môže prebehnúť i prostredníctvom dožiadaného súdu.

Podľa ust. § 213 odst. 4 a odst. 5 OSŘ je možné dokazovanie doplniť v odvolacom konaní o navrhnuté dôkazy, ktoré zatiaľ neboli predvedené, pokiaľ je to potrebné k zisteniu skutkového stavu. Vzhľadom k tomu, že odvolacie konanie je ovládané zásadou neúplnej apelácie musí sa jednať o dôkazy prípustné podľa ust. § 205a OSŘ alebo ust. § 211a OSŘ.¹²⁸ Jedná sa o prelomenie zásady koncentrácie konania, ktorá je vyjadrená v ust. § 118b OSŘ.

Rovnako ako pred súdom prvého stupňa, aj v odvolacom konaní postupuje súd podľa ust. § 118a OSŘ, v ktorom sú upravené povinnosti ohľadom poučenia účastníkov, bez ktorých nemôže nastať koncentrácia konania. Slúži to k tomu, aby súd nevydal nepredvídateľné rozhodnutie.¹²⁹ Odvolací súd tak môže sám podať účastníkom poučenie a nemusí hneď rušiť rozhodnutie prvého stupňa, pokiaľ zistí nedostatok poučenia a zamedzí tak prietahom v konaní, ktoré by nastali pri vrátení k novému konaniu súdom prvého stupňa.

Konanie pred súdom prvého stupňa obsahuje vadu, pokiaľ poučenie súdu prvého stupňa je nedostatočné. Táto skutočnosť potom umožňuje účastníkom konania uvádzať nové skutočnosti a navrhovať dôkazy k ich dokázaniu i v rámci odvolacieho konania a pri tom nekonajú v rozpore so zásadou neúplnej apelácie.¹³⁰ K danému názoru dospel

¹²⁷ Uznesenie NS zo dňa 31.3.2015 sp. zn. 21 Cdo 1467/2014

¹²⁸ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 80

¹²⁹ Ust. § 213b OSŘ

¹³⁰ Gondeková, Š., *Poučovací povinnost a dokazování prováděné odvolacím soudem*, *Bulletin advokacie* 2016 č. 1-2 s. 44-47

aj vo svojom rozhodnutí¹³¹ NS, keď konštatoval, že „*Odvolací soud pak přehlédł, že poučovací povinnost dle ust. § 118a OSŘ je vybudována na objektivním principu. Znamená to, že poskytnutí potřebného poučení není závislé na tom, zda se soud prvního stupně o potřebě poučení vůbec dozvěděl. Nebylo-li účastníku potřebné poučení poskytnuto, ačkoliv se tak mělo z objektivního hlediska stát, došlo i v tomto případě k porušení ust. § 118a OSŘ a řízení před soudem prvního stupně je z tohoto důvodu vždy postiženo vadou. To platí i tehdy, jestliže poznatky o tom vyšly najevo až v odvolacím řízení.*“

Porušenie povinnosti poučovania súdom prvého stupňa zásadne nie je vadou konania, ak má odvolací súd rovnaký hmotne právny názor na vec. Naopak to bude v situácií, keď je nutné predviesť nové dôkazy a tvrdenia v dôsledku iného právneho názoru odvolacieho súdu, pretože by nebola splnená povinnosť poučovania a treba poskytnúť nové poučenie.

V odvolacom konaní nie je možné uplatniť nový nárok, ako to vyplýva z ust. § 216 odst. 2 OSŘ. Novým nárokom sa myslí nárok, ktorý nemá žiadnu skutkovú súvislosť s nárokom skôr uplatnením. Toto potvrdil NS vo svojom rozhodnutí.¹³²

5.5.3 Rozhodnutie odvolacieho súdu

Zákon dáva odvolaciemu súdu možnosť rozhodnúť v odvolacom konaní niekoľkými spôsobmi: môže odmietnuť odvolanie, potvrdiť napadnuté rozhodnutie, zmeniť napadnuté rozhodnutie alebo zrušiť rozhodnutie a zároveň vrátiť vec súdu prvého stupňa k ďalšiemu konaniu alebo postúpiť vec príslušnému súdu alebo konanie zastaviť.

¹³¹ Rozsudok NS zo dňa 16.3.2004 sp. zn. 29 Odo 149/2002

¹³² Rozsudok NS zo dňa 15.7.2010 sp. zn. 26 Cdo 2778/2009 : „v odvolacím řízení nemůže odvolací soud připustit takovou změnu žaloby, která by představovala ve skutečnosti uplatnění nového nároku. Jestliže by odvolací soud i v takovém případě změnu žaloby připustil, musel by vždy rozsudek soudu prvního stupně zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení proto, aby o nově uplatněném nároku jednal v prvním stupni právě soud prvního stupně. Jestliže by takto nepostupoval a o takovém (novém) nároku sám jednal, pak by jednal a rozhodoval (o novém nároku) jako soud prvního a zároveň jediného stupně (uvažováno z hlediska řádného opravného prostředku) a nepřípustně by tím účastníkům odňal možnost přezkumu právně významných skutkových zjištění v odvolacím řízení.“

Forma rozhodnutia odvolacieho súdu je stanovená v ust. § 223 OSŘ. Podľa tohto ustanovenia v prípade, že odvolací súd potvrdzuje alebo mení rozsudok vo veci samej, rozhoduje odvolací súd rozsudkom. Ostatné rozhodnutia vydáva formou uznesenia. Ako vyplýva z ust. § 225 OSŘ, rozhodnutie odvolacieho súdu sa doručuje prostredníctvom súdu prvého stupňa, pokiaľ ho nedoručil odvolací súd priamo. Z judikatúry NS¹³³ vyplýva, pokiaľ si súd prvého stupňa nevšimne, že odvolací súd už účastníkom doručil rozhodnutie o odvolaní a rozhodnutie im znova doručil, nemá to žiaden vplyv na beh dovolacej lehoty, pretože opätovné doručenie toho istého rozhodnutia nezakladá novú lehotu k podaniu dovolania.

5.5.3.1 Zastavenie odvolacieho konania

O zastavení odvolacieho konania je spomínané v tejto práci pri jednotlivých úkonoch, pri ktorých súd vydá rozhodnutie vo forme uznesenia o zastavení odvolacieho konania, preto v tejto kapitole len zhrniem jednotlivé situácie.

Prvý prípad je v ust. § 207 odst. 2 OSŘ, to je prípad keď účastník vezme svoje odvolanie späť skôr, ako o ňom rozhodne odvolací súd. Vzhľadom k tomu, že odvolacie konanie je ovládané dispozičnou zásadou, je na účastníkoch či prebehne odvolacie konanie. Zákon dáva možnosť účastníkovi, ktorý podal odvolanie, sa rozhodnúť až do rozhodnutia odvolacieho súdu o odvolaní. V prípade, že účastník vezme svoje odvolanie späť, odvolací súd uznesením zastaví odvolacie konanie. Pokiaľ zoberie odvolateľ podané odvolanie skôr, ako začne konanie pred odvolacím súdom, môže na základe ust. § 218c OSŘ rozhodnúť o zastavení len predseda senátu alebo poverený člen senátu.

Druhý prípad je v ust. § 222a odst. 1 OSŘ, to je v situácii keď účastník vezme za odvolacieho konania späť návrh na zahájenie konania. Pokiaľ ostatní účastníci a súd nebudú postupovať podľa ust. § 222a odst. 2 OSŘ, odvolací súd zruší celé alebo časť rozhodnutia súdu prvého stupňa, v rozsahu späťvzatia návrhu a odvolacie konanie uznesením zastaví.

¹³³ Vid' uznesenie NS zo dňa 25.9.1996 sp. zn. 2 Cdo 1154/96

Ďalším prípadom je situácia, keď odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa ust. § 219a OSŘ. Pokiaľ súd po zrušení rozhodnutia súdu prvého stupňa nevráti vec súdu prvého stupňa k ďalšiemu konaniu alebo nepostúpi vec vecne príslušnému súdu, rozhodne podľa ust. § 221 odst. 1 písm. c) OSŘ a ust. § 104 odst. 1 OSŘ o zastavení odvolacieho konania. V tomto prípade dochádza k zastaveniu odvolacieho konania kvôli nedostatku podmienok konania, ktoré nie je možné odstrániť. Pokiaľ nie je daná právomoc súdu, rozhodne odvolací súd, po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania, o postúpení orgánu, ktorý je právoplatný.

Posledným prípadom je situácia, keď nie je zaplatený súdny poplatok. Dňa 30.9.2017 nadobudla účinnosť novela,¹³⁴ ktorou sa novelizuje aj zákon č. 549/1991 Sb. *o soudních poplatcích* podľa ktorej, súd je povinný stanoviť pre zaplatenie súdneho poplatku lehotu minimálne 15 dní a len výnimočne lehotu kratšiu. Doteraz bolo praxou, že súdy stanovovali lehotu v dĺžke 3 dní. Vzhľadom k tak krátkej lehote na uhradenie podľa judikatúry NS¹³⁵ bolo možné uhradiť poplatok do rozhodnutia odvolacieho súdu o uznesení súdov prvého stupňa o zastavení konania. V tom prípade odvolacie súdy menili rozhodnutia tak, že konanie pred súdom prvého stupňa pokračuje, pretože dôvod pre zastavenie odpadol. Čo podľa novej úpravy už nie je možné. Takže keď zistí odvolací súd po predložení odvolania k rozhodnutiu, že nebol uhradený súdny poplatok splatný odvolaním, vyzve účastníka k zaplateniu, pri čom mu stanoví sudcovskú lehotu, nie kratšiu ako 15 dní. Uplynutím stanovenej lehoty odvolací súd podľa ust. § 9 odst.2¹³⁶ odvolacie konanie zastaví. K zaplateniu poplatku po ubehnutí lehoty sa neprihliada.

5.5.3.2 Odmietnutie odvolania

Odmietnutie je spôsob rozhodnutia odvolacieho súdu, keď sa odvolací súd vecne nezaobrá odvolaním, pretože nie je splnená niektorá z podmienok prípustnosti.¹³⁷ Súd odmieta odvolanie rozhodnutím vo forme uznesenia.

¹³⁴ Novela, ktorú priniesol zákon č. 296/2017 Sb.

¹³⁵ Napríklad uznesenie NS zo dňa 20.9.2016 sp. zn. 29 Cdo 38/2015, uznesenie NS zo dňa 18.5.2017 sp. zn. 29 Cdo 1863/2017

¹³⁶ Zákon č. 549/1991 Sb. *o soudních poplatcích*

¹³⁷ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací.* Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s 528

Odvolací súd odmietne odvolanie podľa ust. § 218 písm. b) OSŘ, pokiaľ bolo podané niekým, kto nie je k odvolaniu oprávnený. K podaniu odvolania je oprávnený len účastník konania a osoby, ktorým to povoľuje zákon v ust. § 203 OSŘ. Bližšie v kapitole „Subjektívna prípustnosť odvolania“.

Taktiež k podaniu odvolania menom účastníka je oprávnený jeho zástupca. Pokiaľ podala odvolanie osoba, ktorá sa označila ako zástupca účastníka, ale jej oprávnenie k zastupovaniu účastníka nebolo preukázané, potom súd nemôže takéto odvolanie odmietnuť podľa ust. § 218 písm. b) OSŘ a pokiaľ sa túto chybu nepodarí odstrániť, tak odvolací súd odvolacie konanie zastaví.¹³⁸

Druhým prípadom, keď odvolací súd odmietne podané odvolanie, je vyjadrené v ust. § 218 písm. c) OSŘ. Podľa tohto ustanovenia odvolací súd podané odvolanie odmietne, pokiaľ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Jedná sa o prípady, keď nie je odvolanie objektívne prípustné. Bližšie v kapitole „Objektívna prípustnosť odvolania“. Jedná sa napríklad o neprípustnosť podania odvolania v bagatelných veciach.

Posledný prípad, keď odvolací súd podané odvolanie odmietne je obsiahnuté v ust. § 218a OSŘ.¹³⁹ Neskoro podané odvolanie uznesením odmietne už súd prvého stupňa ust. § 208 OSŘ. Pokiaľ je spis predložený odvolaciemu súdu s predkladacou správou, že odvolanie je podané včas, neznamená to, že odvolací súd nie je povinný sám znova preskúmať, či bolo naozaj podané včas. Po potrebnom šetrení, keď odvolací súd dospeje k záveru, že bolo podané neskoro, po uplynutí odvolacej lehoty, v tom prípade odvolací súd takéto odvolanie odmietne.¹⁴⁰

Zvláštny prípad, ktorý sa týka odmietnutia odvolania proti uzneseniu o predbežnom opatrení a následnom postupe priniesla už spomínaná novela zákonom č. 296/2017 Sb., ktorá zaviedla nové ust. § 220a OSŘ, ktoré reflektuje rozhodnutia

¹³⁸ Ust. § 211 OSŘ v spojení s ust. § 104 odst. 2 OSŘ

¹³⁹ Ust. § 218a OSŘ: Nerozhodl-li předseda senátu soudu prvního stupně podle § 208 odst. 1, ačkoliv odvolání bylo podáno opožděně, rozhodne o odmítnutí odvolání pro opožděnost odvolací soud. Je-li to třeba, provede potřebná šetření buď sám, nebo prostřednictvím soudu prvního stupně anebo soudu dožádaného.

¹⁴⁰ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní Řád. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-50-0, s. 672 - 673

ESLP¹⁴¹, ktorých podstata spočíva v požiadavke, aby bol odvolací súd oprávnený určiť, že napadnuté uznesenie o nariadení predbežného opatrenia je nezákonné, aj napriek tomu, že bolo zrušené alebo sa stalo bezpredmetným. Následne určenie o nezákonnosti predbežného opatrenia môže byť titulom pre náhradu škody a nemajetkovej újmy podľa zákona č. 82/1998 Sb. *o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem*. Za škodu spôsobenú vydaným predbežným opatrením je všeobecne objektívne zodpovedný navrhovateľ, s jedným liberačným dôvodom. Pokiaľ sa *liberuje* a predbežné opatrenie, ktoré v dobe rozhodovania o odvolaní je už zrušené, je možné sa s úspechom domôcť náhrady škody na štáte. Podľa ESLP úprava civilného procesu v Českej republike neobsahovala obranný prostriedok proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia, ktoré bolo zrušené, ale nie kvôli nezákonnosti ale pre to, že pominuli dôvody na jeho vydanie, čo bolo v rozpore s čl. 13 *Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod*.¹⁴²

5.5.3.3 Potvrdenie rozhodnutia prvého stupňa

Odvolací súd podľa ust. § 219 OSŘ napadnuté rozhodnutie potvrdí, pokiaľ je vo výroku vecne správne. Pojem vecne správny výrok sa chápe, že rozhodnutie napadnuté odvolaním je výsledkom správnej aplikácie hmotného práva, na správne zistený skutkový stav bez procesných chýb, ktoré by ho mohli ovplyvniť.¹⁴³ Novelou z roku 2005¹⁴⁴ prišlo k oslabeniu zásady dvojinstančnosti konania, pretože odvolaciemu súdu bolo dovolené potvrdiť rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorého výrok je vecne správny, aj keď založí svoje rozhodnutie na úplne inom právnom posúdení veci.¹⁴⁵ Ani táto právna úprava nezavaruje odvolací súd s takýmto názorom oboznámiť účastníkov konania a umožniť im vyjadriť sa z dôvodu zachovania zásady dvojinstančnosti konania a zákazu tzv. prekvapivých rozhodnutí.

¹⁴¹ Rozsudok ESLP č. 43643/10 zo dňa 11.12.2014 „*Hanzelkovi proti České republice*“ a tiež rozsudok ESLP č. 12266/07 zo dňa 12.1.2012 „*Pekárny a cukrárny Klatovy a.s. proti České republice*“

¹⁴² Dôvodová správa k zák. č. 296/2017 Sb. [online]. [cit. 2018-11-01]. Dostupná z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=987&cl=0>

¹⁴³ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací*. Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2, s 528

¹⁴⁴ Novela OSŘ, ktorú priniesol zákon č. 59/2005 Sb. s účinnosťou od 1.4.2005

¹⁴⁵ Nález ÚS zo dňa 22.10.2008, sp. zn. I. ÚS 129/06

Odvolací súd môže rozhodnúť i *medzitímny* rozsudkom, pokiaľ má za to, že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny čo do základu nároku, ale nesprávny, čo sa týka výšky priznaného nároku. V tom prípade potvrdí napadnutý rozsudok, čo do základu veci a výrok o výške nároku zruší a v tomto rozsahu vráti súdu prvého stupňa k ďalšiemu konaniu.¹⁴⁶

Tak isto môže v praxi dôjsť k prípadu, že rozhodnutie súdu prvého stupňa bude potvrdené len čiastočne, pretože je vecne správne iba v časti. Odvolací súd tak napríklad potvrdí rozhodnutie v prvom výroku a čo sa týka druhého výroku, ho zruší a vráti k novému konaniu alebo tento výrok sám zmení.

Odvolací súd potvrdzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa rozhodnutím vo forme rozsudku.

5.5.3.4 Zmena napadnutého rozhodnutia

Odvolací súd zmení rozhodnutie podľa ust. § 220 odst. 1 písm. a) OSŘ, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, ak nie sú dané podmienky pre jeho potvrdenie alebo zrušenie, pokiaľ súd prvého stupňa rozhodol nesprávne, napriek tomu, že zistil správne skutkový stav a po doplnení alebo zopakovaní dokazovania zistil skutkový stav tak, že je možné o veci rozhodnúť. Taktiež je odvolací súd podľa ust. § 220 odst. 1 písm. b) OSŘ povinný zmeniť rozhodnutie, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, pokiaľ schválil zmier.

Pokiaľ odvolací súd zmení rozsudok súdu prvého stupňa preto, že súd prvého stupňa rozhodol nesprávne, napriek tomu, že zistil správne skutkový stav a to z dôvodov pre účastníka nepredvídateľných,¹⁴⁷ zasiahne tým do účastníkovho práva na spravodlivý proces. Z rozhodnutia NS¹⁴⁸ vyplýva, že odvolací súd by tak mal pred vydaním rozsudku účastníkov zoznámiť so svojím právnym názorom, odlišným od názoru súdu prvého stupňa a umožniť im sa k nemu vyjadriť.

¹⁴⁶ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní Řád. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-50-0, s. 674

¹⁴⁷ Nepredvídateľné rozhodnutie – je také rozhodnutie odvolacieho súdu, v ktorom odvolací súd posúdi zistený skutkový stav po právnej stránke inak, ako zatiaľ robili účastníci konania alebo ako ho posúdil súd prvého stupňa, takže účastníci sa nemohli k tomuto právnemu názoru vyjadriť

¹⁴⁸ Vid'. rozsudok NS zo dňa 18.2.2010 sp. zn. 30 Cdo 4792/2008

Odvolací súd mení rozhodnutie súdu prvého stupňa rozhodnutím vo forme rozsudku.

5.5.3.5 Zrušenie napadnutého rozhodnutia

Zrušenie napadnutého rozhodnutia prichádza do úvahy v prípade, že odvolací súd nemôže potvrdiť alebo zmeniť napadnuté rozhodnutie. Odvolací súd ruší rozhodnutie súdu prvého stupňa rozhodnutím vo forme uznesenia. Zrušenie rozhodnutia je inštitút kasačného opravného prostriedku a preto v odvolaní, ktorý je založený na apelačnom systéme, by jeho použitie malo byť výnimkou. V ust. § 219a OSŘ je uvedený taxatívny výpočet situácií, kedy musí odvolací súd vydať kasačné rozhodnutie.

Prvým prípadom, kedy musí odvolací súd zrušiť napadnuté rozhodnutie je obsiahnutý v ust. § 219a odst. 1 písm. a) OSŘ. Je to v prípade, že *„tu jsou takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení nebo rozhodoval věcně nepřislušný soud nebo vyloučený soudce anebo soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, popřípadě i jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava“*.

Súd skúma dostatok podmienok počas celého konania, vrátane odvolacieho. Nedostatok podmienok má za následok, že konanie bude zastavené. V tomto prípade sa rozlišuje, či sa jedná o odstrániteľnú vadu alebo neodstrániteľnú vadu konania. Zatiaľ čo pri neodstrániteľnej vade súd zastaví konanie, tak pri odstrániteľnej, tak môže spraviť, až keď učinil vhodné opatrenia k náprave, ktorými sa nepodarilo odstrániť vadu v konaní. Pri odstraňovaní odstrániteľnej vady môže súd pokračovať v konaní, ale podľa ust. § 104 odst. 2 OSŘ nesmie rozhodnúť o veci samej.

Nedostatok vecnej príslušnosti sa na rozdiel od miestnej skúma počas celého konania. Vecnú príslušnosť nie je možné založiť a odvolací súd je povinný zrušiť rozhodnutie, ktoré vydal vecne nepríslušný súd a následne postúpi vec vecne príslušnému súdu.

Vylúčený sudca nesmie v žiadnom prípade rozhodovať vo veci. Ak náhodou takto vylúčený sudca rozhodoval vo veci, musí odvolací súd takéto rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa k ďalšiemu konaniu.

Nesprávnym obsadením súdu sa najčastejšie myslí, že v senátnej veci rozhodoval samosudca. Ale taktiež sa bude jednať o nesprávne obsadenie súdu, pokiaľ rozhodol iný sudca alebo senát, ako ten ktorý bol určený pre rozhodovanie vo veci rozvrhom práce.¹⁴⁹ Nesprávne obsadenie súdu bude i v prípade, že namiesto sudcu rozhodoval vyšší súdny úradník, justičný čakatel' alebo asistent, v prípadoch kde to zákon nepovoľuje.¹⁵⁰

Vady, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie, zisťuje odvolací súd vždy individuálne s ohľadom na daný prípad. Vždy musí takáto vada spôsobiť, že konečný výrok vo veci je iný, ako keby neexistovala.

Druhým prípadom, keď odvolací súd je povinný zrušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa je v prípade, že „*rozhodnutí není přezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů*“.¹⁵¹ Rozhodnutie by malo byť vždy vyhotovené tak, aby bolo zrozumiteľné pre účastníkov a tretie osoby. Nezrozumiteľnosť rozhodnutia sa dá predstaviť v dvoch podobách. V prvom rade pôjde o ľudské a technické zlyhanie pri vyhotovení rozhodnutia, akými je množstvo vecných a pravopisných chýb. V druhom rade sa bude jednať o prípad, keď formulačné schopnosti a myšlienkové pochody spracovateľa odôvodnenia sú tak jedinečné, že sú pre ostatných nezrozumiteľné.¹⁵² Nedostatok dôvodov môže byť absolútny, to je v prípade, že rozhodnutie nebude vôbec odôvodnené alebo pôjde o prípad relatívneho nedostatku dôvodov. O relatívny nedostatok dôvodov sa jedná v prípade, keď rozhodnutie neobsahuje náležitosti vyžadované v ust. § 157 OSŘ. Povinnosť odôvodniť rozhodnutie stanovením spôsob vyplýva i z judikatúry NS.¹⁵³

¹⁴⁹ Vid'. rozsudok NS zo dňa 20.10.2008 sp. zn. 21 Cdo 1222/2008

¹⁵⁰ Napr. ust. § 11 zák. č. 121/2008 Sb. o vyšších súdnych úradníkoch a vyšších úradníkoch štátneho zastupiteľstva a o zmene súvisiacich zákonov

¹⁵¹ Ust. § 219a odst. 1 písm. b) OSŘ

¹⁵² JIRSA, J. a kolektív, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 98 - 99

¹⁵³ Rozsudok NS zo dňa 18.2.2009 sp.zn. 32 Cdo 3726/2007 : „povinnost soudů rozsudky odůvodnit způsobem zakotveným v § 157 odst. 2 OSŘ je jedním z principů řádného a spravedlivého procesu

Tretím prípadom, keď je odvolací súd povinný zrušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa je v prípade, že „*soud nepřibral za účastníka toho, kdo měl být účastníkem*“.¹⁵⁴ Môže sa jednáť o prípad, že namiesto správneho účastníka vystupoval niekto iný alebo okruh účastníkov nebol úplný a zistí sa to až v odvolacom konaní. V prvom prípade ide o prípad, keď účastníctvo vyplýva zo zákona, takže sa jedná o nesprávnu interpretáciu zákona. V druhom prípade majú byť žalovaný napr. dvaja účastníci, ale žalovaný je len jeden.

Ďalším prípadom keď je odvolací súd povinný zrušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa je v prípade, že „*soud nepokračoval v řízení s tím, kdo je procesním nástupcem účastníka, který po zahájení řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení*“.¹⁵⁵ Jedná sa o prípady, keď súd nezareagoval na singulárnu a univerzálnu sukcesiu alebo nastala až v odvolacom konaní, aj v tomto prípade je odvolací súd povinný zrušiť rozhodnutie.¹⁵⁶ Výnimkou sú prípady, keď nie je nutné rozhodovať o procesnom nástupníctve podľa ust. § 107 OSŘ.

Posledným dôvodom, pri ktorom je odvolací súd povinný zrušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa je v prípade, „*jestliže ke zjištění skutkového stavu věci je třeba provést další účastníky navržené důkazy, které nemohou být provedeny v odvolacím řízení (§ 213 odst. 3 a 4); ustanovení § 213 odst. 5 tím nesmí být dotčeno.*“¹⁵⁷ V systému neúplnej apelácie sa tak musí jednáť o dôkazy, ktoré boli uplatnené podľa ust. § 205a odst. 1 OSŘ alebo ust. § 211a OSŘ, v opačnom prípade by mohlo dochádzať k ľubovôli odvolacieho súdu, pri zrušení rozhodnutia súdu prvého stupňa.¹⁵⁸

vyplývajících z článku 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a z článku 1 Ústavy České republiky, který představuje součást práva na spravedlivý proces. Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé.“

¹⁵⁴ Ust. § 219a odst. 1 písm. c) OSŘ

¹⁵⁵ Ust. § 219a odst. 1 písm. d) OSŘ

¹⁵⁶ Uznesenie NS zo dňa 26.1.2011 sp. zn. 32 Cdo 3469/2010 : „Podle ust. § 219a odst. 1 písm. d) OSŘ odvolací soud zruší rozhodnutí, jestliže soud nepokračoval v řízení s tím, kdo je procesním nástupcem účastníka, který po zahájení řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení. Toto ustanovení se však logicky nemůže vztahovat právě na usnesení, jímž soud prvního stupně rozhodl podle ustanovení § 107 OSŘ o tom, s kým bude v řízení pokračováno. Opačný výklad by vedl k absurdním důsledkům neslučitelným s účelem občanského soudního řádu, vyjádřeným v jeho ustanovení § 1.“

¹⁵⁷ Vid'. ust. § 219a odst. 2 OSŘ

¹⁵⁸ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 100

Postup po zrušení rozhodnutia odvolacím súdom

V zákone je obsiahnutý postup, ktorý musí odvolací súd dodržať v prípade, že príde k zrušeniu rozhodnutia súdu prvého stupňa. Nie je prípustné, aby odvolací súd zrušil preskúmané rozhodnutie a nevykonal žiadne z opatrení v ust. § 221 OSŘ. Odvolací súd môže vec vrátiť súdu prvého stupňa k ďalšiemu konaniu, postúpiť vec vecne príslušnému okresnému alebo krajskému súdu, poprípade súdu zriadenému k rozhodovaniu určitého druhu¹⁵⁹ alebo rozhodne o zastavení konania, pokiaľ sú tu také nedostatky podmienok konania, ktoré nie je možné odstrániť. Pokiaľ nie je daná právomoc súdu, rozhodne podľa ust. § 221 odst. 1 písm. c) OSŘ o postúpení veci orgánu, do ktorého právomoci vec náleží.

Nariadiť, aby po zrušení napadnutého rozhodnutia viedol konanie pred súdom prvého stupňa znova iný senát, môže odvolací súd vtedy, keď nebol rešpektovaný v kasačnom rozhodnutí skôr vyslovený záväzný právny názor alebo tiež vtedy, keď v konaní pred súdom prvého stupňa došlo k tak závažnej právnej vade, že to vyvoláva dôvodnú obavu, že rovnaké obsadenie súdu nie je schopné viesť konanie a skončiť vec odpovedajúcim zákonným spôsobom.¹⁶⁰

Pokiaľ odvolací súd zruší uznesením rozhodnutie súdu prvého stupňa a tým istým uznesením vráti vec k ďalšiemu konaniu pred súdom prvého stupňa, musí byť zaistené, aby súd prvého stupňa rešpektoval názor odvolacieho súdu, ktorým zrušil pôvodné rozhodnutie a aby nemusel znova rušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa. Preto aby bol názor odvolacieho súdu presadený v ďalšom konaní pred súdom prvého stupňa stanoví zákon v ust. § 226 odst. 1 OSŘ, že *„Bylo-li rozhodnutí zrušeno a věc vrácena k dalšímu řízení, je soud prvního stupně vázán právním názorem odvolacího soudu.“* Avšak k tomu, aby súd prvého stupňa mohol dodržať právny názor odvolacieho súdu je nutné zreteľne odôvodniť zrušovacie rozhodnutie, aby bolo čo najpresnejšie poznať z akého právneho názoru odvolací súd vychádzal. Predovšetkým musí byť zo

¹⁵⁹ Súdom zriadeným k rozhodovaniu vecí určitého druhu je napr. v zmysle § 39 odst. 2 zák. č. 6/2002 Sb., *o soudech a soudcích*, Městský soud v Praze, ktorý rozhoduje spory vyplývajúce z práv priemyselného vlastníctva

¹⁶⁰ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol., *Občanský soudní Řád. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-50-0, s. 682

zrušovacieho rozhodnutia poznať, čím bol naplnený zrušovací dôvod vyjadrený v ust. § 219a OSŘ, napríklad v čom závisia nedostatky v dokazovaní alebo prečo je právne posúdenie veci chybné.

Viazanosť súdu prvého stupňa sa viaže na otázky práva hmotného ale i otázky práva procesného a týka sa len stavu, ktorý bol zistený súdom prvého stupňa alebo pri zopakovaní, poprípade doplnení dokazovania v odvolacom konaní. Preto v konaní, ktoré nasleduje po vrátení veci odvolacím súdom k súdu prvého stupňa môže prísť k situácií, že predchádzajúci skutkový stav sa v určitých smeroch zmení. Pokiaľ na základe výsledkov dokazovania nastane zmena skutkového základu sporu alebo inej právnej veci, z ktorého vychádzal právny názor odvolacieho súdu, nie je možné trvať na tom, aby súd prvého stupňa bol viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, vyjadreného v zrušovacom uznesení. V tomto prípade je nutné, aby súd prvého stupňa posúdil výsledky nového dokazovania. Z toho je možné dospieť k záveru, že viazanosť súdu prvého stupňa, právnym názorom odvolacieho súdu platí za predpokladu, že sa pri novom dokazovaní nezmení skutkový základ veci na toľko, že by aplikácia právneho názoru odvolacieho súdu nebola možná.

5.5.4 Náklady odvolacieho konania

Podľa ust. § 224 odst. 1 OSŘ sa pri rozhodovaní o nákladoch odvolacieho konania použije primerane všeobecná úprava o nákladoch konania pri rozhodovaní v prvom stupni a to spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. I v odvolacom konaní pri náhrade nákladov, bude vedúcu zásadu predstavovať úhrada nákladov podľa úspechu vo veci.

Pri odmietnutí odvolania musí odvolací súd rozhodnúť i o nákladoch konania primerane podľa ust. § 146 odst. 3 OSŘ.

Ak bude odvolací súd potvrdzovať rozhodnutie súdu prvého stupňa, potvrdí rozhodnutie súdu prvého stupňa ako celok a o nákladoch odvolacieho konania rozhodne samostatným výrokom, v tomto prípade musí aspoň skontrolovať výpočet výšky nákladov súdu prvého stupňa. Pokiaľ bude rozhodnutie vo veci samej potvrdené, ale v dôsledku podaného odvolania sa bude meniť výrok o nákladoch konania pred súdom

prvého stupňa, tak v praxi dochádza k tomu, že odvolací súd rozhodne jedným výrokom o nákladoch konania pred obidvomi súdmi.¹⁶¹ Kvôli prehľadnosti môže v rozsudku rozdeliť tieto náklady na dva výroky.

Odvolací súd zastaví odvolacie konanie z dôvodu späťvzatia odvolania alebo keď počas odvolacieho konania vzal účastník návrh na zahájenie konania späť, rozhodne odvolací súd o nákladoch konania podľa toho, kto svojím procesným úkonom zastavenie konania zaviniť, pokiaľ nebol úkon zavinený v dôsledku správania žalovaného.¹⁶² Pôjde o situácie keď dlžník splní povinnosť uloženú mu napadnutým rozsudkom.

V prípade, že odvolací súd bude rozhodnutie súdu prvého stupňa meniť, hoci aj čiastočne, rozhodne odvolací súd aj o nákladoch pred súdom prvého stupňa.¹⁶³ Toto nové rozhodnutie o nákladoch konania sa bude odvíjať od spôsobu, akým rozhodol odvolací súd vo veci, pretože tým dochádza k zmene kritérií, podľa ktorých je rozhodované o náhrade nákladov konania. Často dochádza k situácii, že účastník svojím odvolaním napadne len výrok o náhrade nákladov. Pokiaľ odvolací súd zistí, že náklady boli súdom prvého stupňa nesprávne vypočítané a to v prospech účastníka, ktorý podal odvolanie, tak odvolací súd nemôže zmeniť výrok o náhrade nákladov v neprospech účastníka, ktorý podal odvolanie, pokiaľ druhý účastník nenamieta nesprávnosť výpočtu nákladov. Jedná sa o premietnutie zásady zákazu zmeny k horšiemu.¹⁶⁴

Pokiaľ odvolací súd bude rušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa a vec vráti súdu prvého stupňa k ďalšiemu konaniu alebo danú vec postúpi vecne príslušnému súdu, tak podľa ust. § 224 odst. 3 OSŘ rozhodne o náhrade nákladov súd prvého stupňa v novom rozhodnutí vo veci. Rovnaký postup sa použije v prípade, že je vec postúpená vecne príslušnému súdu.

¹⁶¹ JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9, s. 116 - 117

¹⁶² SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní Řád. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-50-0, s. 688

¹⁶³ Vid'. ust. § 224 odst. 2 OSŘ

¹⁶⁴ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kol., *Občanský soudní řád. Komentář*. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s. 2009. ISBN 978-80-7357-460-4, s. 1171 - 1172

6 Opravné prostriedky v mimosporových konaniach

Nalézacie konanie ako jeden z druhov civilného procesu sa delí na konanie, sporové a mimosporové. Prameňom právnej úpravy mimosporových konaní je ZŘS a subsidiárne sa aplikuje aj úprava OSŘ. Pre mimosporové konanie je typický verejný záujem na úprave právnych pomerov, ktoré sú predmetom konania. Jedná sa o záujem štátu, aby niektoré otázky boli riešené súdnym zásahom. Pre odlíšenie sporového a mimosporového konania neexistuje presné diferenciačné kritérium a preto sa vyvinuli určité základné charakteristiky, ktoré jednotlivé konania od seba odlišujú.

Za mimosporové konanie môžeme považovať konanie, na ktoré sa aplikuje všeobecná časť ZŘS ako celok alebo aspoň jej prevažná časť a dokazovanie musí byť ovládané vyšetrovacou zásadou.¹⁶⁵ Výpočet mimosporových konaní je obsiahnutých v ZŘS v ust. § 2.

Po stránke užívania jednotlivých zásad civilného procesu, je sporové konanie ovládané zásadou dispozičnou a prejednacím princípom. Naproti tomu pre mimosporové konanie, kvôli verejnému záujmu na rozhodnutí vo veci, je typická zásada oficiality a zásada vyšetrovacia. Zásada oficiality sa prejavuje v možnosti zahájenia konania aj bez návrhu. Zásada vyšetrovacia v rámci mimosporového konania je prejavovaná v tom, že na súde leží zodpovednosť za zistenie skutkového stavu a preto je povinný vyhľadávať a predvádzať dôkazy, aj bez návrhu účastníkov. S týmito zásadami potom súvisí aj nemožnosť aplikovateľnosti v mimosporových konaniach úpravu koncentrácie konania podľa ust. § 114c a ust. § 118b OSŘ. Zisťovanie skutkového stavu konania je ovládané zásadou arbitrárneho poriadku.¹⁶⁶

Z hľadiska právomoci je rozdiel v tom, že v mimosporových konaniach výška právomoci vychádza z výslovnej zákonnej úpravy zakladajúcej právomoc, pri čom v sporových konaniach, je právomoc výslovne uvedená v § 7 OSŘ. Zatiaľ čo vecná príslušnosť je rovnaká v sporových i mimosporových konaniach, miestna príslušnosť

¹⁶⁵ ŠÍNOVÁ, R., PETROV KŘIVÁČKOVÁ, J. a kol. *Civilní proces. Řízení nesporné, rozhodčí a s mezinárodním prvkem*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-594-7, s. 3

¹⁶⁶ Zásada arbitrárneho poriadku : úkony, ktoré smerujú k zisťovaniu skutkového stavu, nie sú rozdelené dopredu stanovených časových úsekov a je možné ich urobiť kedykoľvek v priebehu konania.

má zásadné odlišnosti. V mimosporových konaniach sa neuplatňuje všeobecný princíp *actor sequitur forum rei*,¹⁶⁷ ale vychádza sa z filozofických základov, ktorých koncepcia je založená na hľadaní súdu, ktorý je pre dané konanie podľa všetkých okolností najvhodnejší, pretože cieľom súdu nie je vyriešiť spor medzi účastníkmi a preto žiadneho žalovaného nie je možné obmedzovať v konaní. Kvôli tomu sa bude jednať o súd, ktorý je najvhodnejší pre účastníkov z dôvodu miestnej blízkosti a tiež aj kvôli administratívnym dôvodom. V rámci mimosporových konaní sa používa inštitút prenesenia miestnej príslušnosti, pretože mimosporové konania sú typické dlhším trvaním.

Tiež je možné sa stretnúť s rozdielmi pri forme rozhodnutia a náhrade nákladov. Pre sporové konania je charakteristická forma meritórneho rozhodnutia rozsudok, pričom sa vychádza z toho, že súd plní funkciu represívnu a rozsudzuje spor medzi stranami. V mimosporových konaniach má rozhodnutie preventívnu funkciu a jeho zásah má viesť k usporiadaniu pomeru osôb do budúcnosti. Základnou formou meritórneho rozhodnutia v mimosporových konaniach je uznesenie. Tento rozdiel odlišuje od seba sporové a mimosporové konanie veľmi málo, pretože v priebehu historického vývoja sa pre celú radu mimosporových konaní v praxi zakotvil, ako meritórna forma rozhodnutia, rozsudok.¹⁶⁸ Pri platení nákladov sa použije rovnaká úprava, ako v sporových konaniach, ktorou je zásada záujmová, ale v niektorých prípadoch zákon túto zásadu upravuje podrobnejšie.¹⁶⁹ V sporových konaniach je náhrada nákladov ovládaná zásadou úspechu vo veci, čo nie je možné uplatňovať vo všetkých mimosporových konaniach, pretože v mimosporových konaniach nie je možné výsledok vyhodnotiť z pohľadu úspechu vo veci. Náhrada nákladov v mimosporových konaniach môže byť priznaná len keď to odôvodňujú okolnosti prípadu. Náhrada nákladov podľa výsledku nemôže byť priznaná v konaní, ktoré je možné zahájiť i bez návrhu a v statusových veciach manželských a partnerských, ako to vyplýva z ust. § 23 ZŘS. V ostatných konaniach sa využije zásada úspechu vo veci vyjadrená v ust. § 142 a nasl. OSŘ, avšak je potreba prihliadnuť k povahe konania a postaveniu účastníkov.

¹⁶⁷ „Žalobca nasleduje žalovaného“

¹⁶⁸ Typicky sa jedná o statusové otázky fyzických osôb, ako sú napríklad svojprávnosť alebo prehlásenie za mŕtveho.

¹⁶⁹ Napríklad v konaní o svojprávnom platí náklady konania štát s výnimkou právneho zastúpenia

6.1 Odlišnosti podania odvolania v mimosporových konaniach od podania v sporových konaniach

Ucelená úprava odvolacieho konania je obsiahnutá v OSŘ v časti IV., pričom úprava v ZŘS ju iba doplňuje alebo v určitých aspektoch modifikuje. I v mimosporových konaniach je odvolanie jediným riadnym opravným prostriedkom, ktorý môžu účastníci uplatniť proti rozhodnutiam súdov prvého stupňa.

Vzhľadom k tomu, že súd nesie zodpovednosť za zistenie skutkového stavu, nesmie byť odvolací súd limitovaný zákazom uplatňovať nové skutočnosti a dôkazy, ktorým sa vyznačuje systém neúplnej apelácie, ktorý je typický pre odvolanie v konaniach sporových. Odvolacie konanie v mimosporových konaniach je založené na systéme úplnej apelácie. V rámci úplnej apelácie sú v odvolacom konaní pripustené nové skutočnosti a dôkazy¹⁷⁰ a účastník nie je povinný uvádzať v odvolaní dôvody, kvôli ktorým ho podáva, čo je možné dovodiť z ust. § 28 odst. 3 ZŘS. Ako už bolo zmienené v tejto práci, existujú aj konania, ktoré sú obsiahnuté v ZŘS a pritom sú založené na systéme neúplnej apelácie.¹⁷¹

Podmienky prípustnosti sa použijú všeobecne podľa OSŘ, pričom rovnako platí, že neprípustnosť odvolania musí stanoviť právna norma. Na rozdiel od OSŘ, nie je v ZŘS obsiahnutý výpočet tejto neprípustnosti a preto neprípustnosť odvolania je treba hľadať, buď priamo v právnej úprave,¹⁷² ktorá sa týka daného rozhodnutia alebo v rámci právnej úpravy daného konania.¹⁷³

Na náležitosti odvolania sa použije úprava OSŘ s tým rozdielom, že nie je potrebné aby odvolateľ uvádzal odvolací dôvod.

¹⁷⁰ V rozsudku NS zo dňa 25.1.2012 sp. zn. Cdo 3894/2011, sa NS zapodieval, čo sa považuje za nové skutočnosti a dôkazy a dospel k záveru: „je rozhodné posouzení, zda byly některým účastníkem řízení uplatněny před soudem prvního stupně, nebo zda v průběhu tohoto řízení jinak vyšly najevo. Jestliže příslušné skutečnosti byly účastníkem řízení uvedeny nebo jestliže jinak vyšly najevo, pak z hlediska ustanovení § 205a odst. 1 OSŘ byly uplatněny před soudem prvního stupně. Jestliže tedy odvolatel v odvolání uvádí taková tvrzení či skutečnosti, které v průběhu řízení před soudem prvního stupně již byly tvrzeny nebo jinak vyšly najevo, pak neuplatňuje nové skutečnosti“.

¹⁷¹ Napr. v konaní o neplatnosti manželstva podľa ust. § 684 OZ a ust. § 374 ZŘS

¹⁷² Napr. ust. § 13 ZŘS upravujúce zahájenie konania i bez návrhu, v ktorom je výslovne uvedené, že proti uzneseniu o zahájení konania nie je odvolanie prípustné

¹⁷³ V rámci ust. § 129 ZŘS je obsiahnutý výpočet všetkých rozhodnutí, proti ktorým nie je prípustné odvolanie v konaní o pozostalosti.

Posledným rozdielom medzi odvolaním v sporových a mimosporových konaniach, je v rozsahu prieskumu odvolania odvolacím súdom. Pokiaľ sa účastník domáha prieskumu rozhodnutia v návrhových konaniach, je odvolací súd viazaný rozsahom odvolania a jeho prieskumná činnosť sa musí pohybovať v medziach vytýčených odvolateľom. Prekročiť ju môže len v prípadoch, ktoré uvádza OSŔ v ust. § 212. V prípadoch, keď sa jedná o konanie, ktoré je možné zahájiť aj bez návrhu, odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania a môže preskúmať aj výroky, ktoré neboli napadnuté odvolaním.¹⁷⁴ Tento aspekt je odôvodnený existenciou verejného záujmu na ochrane práv účastníkov a uplatnení zásady oficiality a zásady vyhľadávajúcej.

V rámci mimosporových konaní súd môže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť niečo iného alebo viac, ako sa domáhajú pokiaľ sa dalo konanie zahájiť i bez návrhu. Jedná sa o reálny prejav vyšetrovacej zásady. V mimosporových konaniach, ktoré sa dajú zahájiť len návrhom, tak rovnako ako v sporových konaniach, sa uplatní zásada dispozičná. V konkrétnom prípade nie je dôležité, akým spôsobom bolo zahájené konanie, ale či bola aspoň možnosť ho zahájiť bez návrhu. V zásade platí, že pokiaľ zákon mlčí o spôsobe zahájenia konkrétneho konania, je možné ho zahájiť i bez návrhu. „*Ustanovení § 26 ZŘS je třeba vykládat v širším smyslu a jinak, než by tomu bylo ve sporném řízení*“¹⁷⁵, to znamená, že v pomeroch zvláštnych konaní, formulácia prisúdenie niečoho iného alebo niečoho na viac, neznamená len uloženie vyššej povinnosti nad rámec návrhu, ale i možnosť upraviť vzťahy medzi účastníkmi úplne inak, ako je uvedené v návrhu na zahájenie.¹⁷⁶ To ale neznamená, že by súd mohol rozhodnúť mimo rámec predmetu konania, teda nad rámec limitov prejednávanych vzťahov, ktoré vyplývajú z hmotného alebo procesného práva. To znamená, že keď sa bude viesť konanie, napríklad výhradne o výžive neplnoletého dieťaťa, nemôže súd v rámci tohto konania rozhodnúť o výchove dieťaťa.

¹⁷⁴ LAVICKÝ, P. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Řízení nesporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s. 2015. ISBN 978-80-7478-869-7, s. 90

¹⁷⁵ SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J., HROMADA, M. a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 1. vydání Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-297-7, s. 58

¹⁷⁶ Napríklad súd v konaní o úprave pomeru k neplnoletému môže navrhovateľovi ne len nepriznať oprávnenie dostávať príspevok na výživu dieťaťa ale môže aj dieťa zveriť do starostlivosti odporcu

V ďalších aspektoch sa aplikuje na úpravu v mimosporovom odvolacom konaní, všeobecná úprava odvolania obsiahnutá OSŘ.

7. Úprava slovenského civilného procesu

V Slovenskej republike platil do 31.6.2016 zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, ktorý síce obsahoval novely a zmeny, ktorými prenikali doňho prvky moderného civilného procesu, ale zmeny, ktoré doňho prenikli priniesli niekedy nekonceptné zmeny, ktoré priniesli aj nesystémovosť či dokonca kontradikciu jednotlivých ustanovení. To boli dôvody, ktoré dali podnet pre vznik nových civilných predpisov.¹⁷⁷ S účinnosťou od 1.7.2016 na území Slovenskej republiky platia dva nové civilné predpisy, ktoré sú jadrom civilného procesu v Slovenskej republike. Jedná sa o zákon č. 160/2015 Z. z. civilný sporový poriadok, ktorý upravuje konanie od súdov prvého stupňa až po dovolací súd. Druhým zákonom, ktorý vznikol pri rekodifikácii slovenského civilného procesu je zákon č. 161/2015 Z. z. civilný mimosporový poriadok, ktorý upravuje taxatívne vymenované druhy konania, ku ktorému sa subsidiárne použije CSP. Výsledkom má byť moderný civilný proces, rýchle a efektívne rozhodovanie sporov „silným“ sudcom v oblasti hospodárnosti konania, založené na aktivite sporových strán v oblasti skutkového základu sporu a čo možno najspravodlivejší rozsudok. Nová slovenská kodifikácia civilného procesu vychádza z myšlienok Franza Kleina a pomerne dôsledne legislatívne realizuje sociálnu koncepciu civilného procesu.¹⁷⁸ Sociálna koncepcia civilného procesu sa nachádza napríklad v dispozičnej zásade, podľa čoho môže súd vykonať bez návrhu strán minimum vecí. V odvolacom konaní dispozičný princíp implikuje tzv. *zákaz reformatio in peius*, ktorý sa doteraz aplikoval len v procesnom práve trestnom a v CSP je zakotvený v základných princípoch v čl. 16 odst. 3 CSP.

Nový civilný procesný kódex je ešte krátko účinný a praktické skúsenosti s jeho aplikáciou môžu odkryť miesta, kde úprava nie je až taká dobrá. Podľa docenta Števkčka „každá právna úprava potrebuje čas pre svoj aplikačný vývoj, a nie paniku z každého interpretačného problému, ktorý nastane; a on zákonite nastane, a určite nie

¹⁷⁷ ŠTEVČEK, M. a kol., *Civilné právo procesné – Základné konanie a právne súdnictvo*, 3. zmenené a doplnené vydanie, Žilina : EUROKÓDEX, s.r.o., 2014. ISBN 978-80-8155-043-0, s. 177 - 179

¹⁷⁸ Števkček, M. *Koncepcia civilného procesu v Slovenskej republike*, *Justičná revue*, 2016, č. 4 s. 477

jeden.¹⁷⁹ Profesorka Winterová sa vyjadrila, že v Českej republike bol OSŘ z roku 1963 asi 150x novelizovaný a na Slovensku asi 80x novelizovaný pričom prestal vyhovovať potrebám slobodnej spoločnosti, trhovému hospodárstvu a požiadavkám práva na spravodlivý proces už od začiatku 90 tých rokov minulého storočia a odvtedy sa len diskutuje o novom kódexe.¹⁸⁰ Takže ocenila snahu vytvoriť nový procesný kódex.

7.1 Právna úprava odvolania

Právna úprava opravných prostriedkov sa nachádza v štvrtej časti CSP, konkrétne v ust. § 355 – ust. § 465 CSP. Rovnako ako v českej právnej úprave, opravné prostriedky sa delia na riadne a mimoriadne, pri čom odvolanie aj po rekodifikácii zostalo, ako jediný riadny opravný prostriedok proti rozhodnutiam súdov.¹⁸¹ Vo svojom celku sa nelíši od predchádzajúcej úpravy, ale predsa sú čiastočné odlišnosti, na ktoré by som chcel upozorniť.

Odvolanie v sporových konaniach bolo od 1.1.2002 založené na systéme neúplnej apelácie, pričom v tom pokračuje aj nová právna úprava. Naopak úprava v mimosporových konaniach je založená na systéme úplnej apelácie. V tomto smere je možné povedať, že odvolanie je postavené na rovnakých princípoch, ako česká právna úprava.

Prvou odlišnosťou podľa novej slovenskej právnej úpravy je zmena koncepcie prípustnosti odvolania proti uzneseniam, pretože podľa ust. § 355 odst. 2 CSV sa dá tvrdiť, že odvolanie proti uzneseniam nie je všeobecne prípustné. CSV vymenováva taxatívny výpočet uznesenia, proti ktorým je možné podať odvolanie.¹⁸² Podľa dôvodovej správy¹⁸³ zákonodarcovi umožnilo takúto úpravu zavedenie sťažnosti ako

¹⁷⁹ Števček, M. *Koncepcia civilného procesu v Slovenskej republike*, *Justičná revue*, 2016, č. 4 s. 478

¹⁸⁰ Winterová, A. *Nový civilní / občanský soudní řád na Slovensku*, *REKODIFIKACE&PRAXE* č.6/2016, Wolters Kluwer ČR s. 5

¹⁸¹ HORVÁTH, E., ANDRÁŠIOVÁ, A., *Civilný sporový poriadok komentár* Wolters Kluwer 2015. ISBN 978-80-8168-318-3, s. 695

¹⁸² Vid'. ust. § 357 CSP

¹⁸³ Dôvodová správa k civilnému sporovému poriadku osobitná časť k § 348 [online]. Dostupná z: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/Download.aspx?DocID=408705>

opatrenie na odbremenenie odvolacích súdov. Jedným z limitov je, že musí sa jednať o uznesenie, ktoré vydal sudca v prvom stupni a nie súdny úradník.

Pri doslovnom výklade ust. § 357 CSP je možné dôjsť k záveru, že proti iným uzneseniam odvolanie nie je prípustné. Preto nie je možné robiť výklad izolovane, ale je nutné vo vzájomnej súvislosti s ostatnými ustanoveniami. Podľa zmyslu ust. § 375 CSP je možné podať odvolanie proti každému uzneseniu, ale rozdiel je v tom, kedy sa o danom odvolaní bude rozhodovať v odvolacom konaní.¹⁸⁴ Napríklad keď bolo podané odvolanie proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na doplnenie rozsudku (ust. § 357 písm. g)) musí o ňom súd rozhodnúť ihneď, takže nemôže ďalej pokračovať v konaní. Naproti tomu, pokiaľ bude odvolanie podané proti uzneseniu, ktoré sa nenachádza vo výpočte v ust. § 357 CSP, nebude o ňom odvolací súd hneď rozhodovať v odvolacom konaní. Postup je taký, že keď súd prvej inštancie v rámci úkonov odvolacieho konania zistí, že sa jedná o odvolanie, ktoré nie je prípustné, pokračuje ďalej v konaní u prvej inštancie. Rozhodnutie o tomto odvolaní proti uzneseniu sa odkladá až do doby, pokiaľ sa nebude rozhodovať o odvolaní vo veci samej. Z toho vyplýva, že pokiaľ nebolo podané odvolanie vo veci samej, nie je možné rozhodovať v rámci odvolacieho konania ani o odvolaní proti uzneseniu, proti ktorému nie je prípustné podľa ust. § 357 CSP, aj keď bolo podané. V prípade, že nebolo podané odvolanie vo veci samej, súd prvého stupňa po rozhodnutí vo veci samej, predá odvolaciemu súdu podané neprípustné odvolanie a odvolací súd podľa ust. § 386 písm. c) CSP podané odvolanie odmietne uznesením. Účelom tejto úpravy je zabezpečenie efektívneho priebehu sporového konania bez zbytočných prietáhov a prevencia obštrukčných procesných úkonov jednotlivých strán.

Na druhú stranu pokiaľ je napadnutá odvolaním aj vec sama, súd prvého stupňa predá obidve odvolania odvolaciemu súdu. Odvolací súd môže pri rozhodovaní v rámci odvolacieho konania podľa ust. § 389 odst. 2 SCP napadnuté uznesenia len zrušiť, ak zruší napadnuté rozhodnutie vo veci samej. Na konci treba pripomenúť, že taxatívny výpočet podľa ust. § 357 SCP sa vzťahuje len na uznesenia vydané podľa CSP. Pokiaľ sa rozhoduje podľa osobitných zákonov, napríklad v CMP, je odvolanie prípustné proti uzneseniu, pokiaľ to osobitný zákon dovoľuje.

¹⁸⁴ ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol., *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-629-6, s. 1195

V Českej republike je úprava prípustnosti odvolania proti uzneseniam opačná, keď zákon vymenováva uznesenia, proti, ktorým nie je prípustné odvolanie.¹⁸⁵ Ale potom už zákon mlčí o procesnej obrane, proti uzneseniam, kde je neprípustné odvolanie. Vzhľadom ku krátkej účinnosti novej slovenskej úpravy civilného procesu, je ešte skoro hodnotiť, či zavedenie tohto obranného inštitútu prinesie odľahčenie odvolacích súdov, ale *de lege ferenda* by bolo dobré pouvažovať v českej právnej úprave civilného procesu nad inštitútom, ktorý by povoľoval obranu aj proti uzneseniam, kde nie je prípustné odvolanie.

Čo sa týka prípustnosti odvolania proti rozsudkom, tak podľa ust. § 355 odst. 1 CSP je prípustne proti všetkým rozhodnutiam súdov prvého stupňa, pokiaľ to nie je vylúčené zákonom. Výnimku tvoria len rozsudky, ktoré sú vymenované v ust. § 356 SCP.¹⁸⁶ Rovnako ako v českej právnej úprave, tak ani v slovenskej, nie je prípustné odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia. Chýba úprava, ktorá by zakazovala odvolanie v tzv. bagateľných veciach, ktorým by sa odbremenili odvolacie sudy. Odbremenenie odvolacích súdov by mal spôsobiť už zmieňovaný inštitút podania sťažnosti proti uzneseniam.¹⁸⁷ Bude treba sledovať, ako sa vyvinie prax a aké to bude mať dôsledky vyťaženie súdov prvého stupňa a odvolacích.

Ďalším rozdielom medzi českou a slovenskou právnou úpravou odvolania je pri podaní v elektronickej forme, pretože podľa CSP je potrebné takéto podanie doplniť v priebehu desať dní,¹⁸⁸ pričom v českej právnej úprave je táto lehota podstatne kratšia.¹⁸⁹ V tomto prípade rozdielna právna úprava nebude veľmi podstatná, lebo obe úpravy nevyžadujú doloženie v listinnej podobe, pokiaľ bolo podanie podpísané overeným elektronickým podpisom, pričom takéto podania v elektronickej forme do dátových schránok s overeným elektronickým podpisom sú najčastejším druhom

¹⁸⁵ Vid'. § 202 odst. 1 OSŘ

¹⁸⁶ Ust. § 356 SCP: „Odvolanie nie je prípustné proti rozsudku a) vydaného na základe uznania nároku alebo vzdania sa nároku okrem prípadov odvolania podaného z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takého rozhodnutia, b) pre zmeškanie okrem prípadov odvolania podaného z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takého rozhodnutia...“

¹⁸⁷ Brostl Š. ml. *Odvolanie-podla-civilneho-sporoveho-poriadku-5-najvacsich-zmien. Odvolanie-podla-civilneho-sporoveho-poriadku-5-najvacsich-zmien.* [online]. [cit. 2018-11-03]. Dostupný z: <http://www.ulpius.sk/blog/odvolanie-podla-civilneho-sporoveho-poriadku-5-najvacsich-zmien/>

¹⁸⁸ Ust. § 363 SCP spolu s ust. § 125 SCP

¹⁸⁹ Vid'. ust. § 42 odst. 2 OSŘ

podania. V tomto smere je ešte jedna novinka a to od účinnosti CSP, t.j. od 1.7.2016, už nie je možné podať odvolanie telefaxom.¹⁹⁰

Súd prvej inštancie má v slovenskej právnej úprave len charakter prípravného orgánu pričom k vecnému prejednaní odvolania je príslušný odvolací súd. K úlohám súdu prvej inštancie po podaní odvolania patrí odstraňovanie väd odvolania, vyrubenie súdneho poplatku, doručovanie odvolania a vyjadrenie ostatným účastníkom a nakoniec predloženie veci odvolaciemu súdu.¹⁹¹ Okrem autoremedúry podľa ust. § 376 CSP nemôže rozhodovať vo veci, ani čo sa týka odmietnutia neskorého podaného odvolania ako v českej právnej úprave. Čo je podľa môjho názoru škoda, lebo odvolanie sa zbytočne dostane až k odvolaciemu súdu, ktorý ho musí aj tak odmietnuť podľa ust. § 386 písm. a) CSP. U autoremedúry podľa ust. § 376 SCP je treba zmieniť, že prešla rekodifikáciou, kedy je stanovená všeobecná možnosť autoremedúry u odvolaní proti uzneseniam. Pri zvážení súdu prvého stupňa či využiť možnosť autoremedúry by mal zvážiť kritérium hospodárnosti konania. Limitmi využitia autoremedúry sú: uznesenie proti ktorému je prípustné odvolanie podľa ust. § 357 SCP, predpísaný spôsob vybavenia odvolania a posledným limitom je, ak sa jedná o uznesenie z ktorého nenadobudla práva iná osoba.

Rovnako ako v českej právnej úprave odvolania aj v slovenskej úprave je súd viazaný rozsahom podaného odvolania a výnimky kedy nie sú stanovené v zákone.¹⁹² Rozdiel od českej právnej úpravy odvolania je vo viazanosti odvolacími dôvodmi. V slovenskej úprave je odvolací súd podľa ust. § 380 SCP viazaný odvolacími dôvodmi, čo neplatí už v zmienenej českej úprave. Viazanosť odvolacieho súdu odvolacími dôvodmi sa dá interpretovať tak, že odvolateľ v podanom odvolaní vymedzuje, z akých dôvodov žiada o preskúmanie napadnutého rozhodnutia a odvolací súd na iné pochybenia súdu prvého stupňa, ktoré by mohli byť dôvodom na podanie odvolania podľa ust. § 365 SCP, prihliadať nemôže aj keby toto pochybenie zistil. Jediná výnimka z viazanosti odvolacieho súdu odvolacími dôvodmi je stanovená v ust. § 380 odst. 2 SCP. Podľa tohto ustanovenia odvolací súd nie je viazaný odvolacími

¹⁹⁰ Brostl Š. ml. *Odvolanie-podla-civilneho-sporoveho-poriadku-5-najvacsich-zmien. Odvolanie-podla-civilneho-sporoveho-poriadku-5-najvacsich-zmien*. [online]. [cit. 2018-11-03]. Dostupný z: <http://www.ulpianus.sk/blog/odvolanie-podla-civilneho-sporoveho-poriadku-5-najvacsich-zmien/>

¹⁹¹ HORVÁTH, E., ANDRÁŠIOVÁ, A., *Civilný sporový poriadok komentár* Wolters Kluwer 2015. ISBN 978-80-8168-318-3, s. 723 - 724

¹⁹² Vid'. ust. § 379 SCP

dôvodmi v prípade, že sa jedná o vady v procesných podmienkach. K tým prihliada odvolací súd *ex offio*. Od predchádzajúcej slovenskej úpravy je to zúženie povinnosti odvolacieho súdu prihliadať na vady, ktoré odvolateľ nenamieta.¹⁹³ V predchádzajúcej úprave v ust. § 212 odst. 3 zákona č. 99/1963 Zb. občiansky súdny poriadok bolo stanovené, že „*Na vady konania pred súdom prvého stupňa prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie veci.*“

Ďalšou zmenou, ktorú prináša CSP sa týka skrátených konaní a vydávanie skrátených rozhodnutí podľa tretej časti CSP. Zo zákona boli vypustené osobitné ustanovenia o zmenkovom a šekovom platobnom rozkaze a jediným typom zostal všeobecne platobný rozkaz, ktorého právna úprava sa použije na vymáhanie nezaplatenej zmenky alebo šeku. Ustanovenia o európskom platobnom rozkaze zostali zachované aj v novej úprave. Na rozdiel od starej právnej úpravy je možné teraz vydať platobný rozkaz aj len na časť uplatneného nároku. Najväčšia zmena nastala pri podaní opravného prostriedku, ktorým je odpor proti platobnému rozkazu.¹⁹⁴ Zákon teraz prikazuje súdu odmietnuť odpor, ktorý nie je vecne odôvodnený.¹⁹⁵ Účastník podávajúci odpor musí v ňom uviesť skutočnosti a dôkazy o ktoré opiera svoju obranu a ktoré odôvodňujú spochybnenie žalobcom tvrdeného nároku. Na možnosť odmietnutia vecne neodôvodneného odporu musí byť poučený vo vydanom platobnom rozkaze.¹⁹⁶ Takže už nebude postačovať len prosté konštatovanie, že podáva odpor.¹⁹⁷ Posledná vec, ktorá sa ešte týka platobných rozkazov, súvisí so zrušením zmenkového a šekového platobného rozkazu. Ak bude niekto opierať svoj nárok o zmenku alebo šek, tak sa neuplatní všeobecná miestna príslušnosť obsiahnutá v § 13 CSP ktorá stanoví, že „*Na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je stanovené inak.*“¹⁹⁸ Pri čom za všeobecný súd žalovaného sa považuje vecne príslušný súd, v zásade okresný súd, v ktorom obvode má fyzická osoba adresu trvalého pobytu. Ak sa bude jednať o právnickú osobu bude všeobecným súdom vecne príslušný súd v obvode,

¹⁹³ ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol., *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-629-6, s. 1269

¹⁹⁴ Vid'. ust. § 267 odst. 1 CSP

¹⁹⁵ Vid'. ust. § 267 odst. 2 CSP

¹⁹⁶ Vid'. ust. § 267 odst. 1 posledná veta CSP

¹⁹⁷ HORVÁTH, E., ANDRÁŠIOVÁ, A., *Civilný sporový poriadok komentár* Wolters Kluwer 2015. ISBN 978-80-8168-318-3, s. 584 - 585

¹⁹⁸ Ust. § 13 CSP

kde má právnická osoba adresu sídla. Pri zmenke a šeku bude musieť uplatniť svoj nárok u okresného súdu, ktorý je príslušný podľa § 22 CSP.¹⁹⁹

7.2 Právna úprava sťažnosti

CSP zaviedol inštitút sťažnosti, ktorého účelom je zrýchlenie súdneho konania a odbremenenie odvolacích súdov od rozhodovania v jednoduchších veciach. Podľa dôvodovej správy k CSP, bol inšpirovaný zákonom č. 142/1950 Zb. občiansky súdny poriadok, kde sťažnosť bola riadnym opravným prostriedkom.

Tento inštitút nie je upravený medzi riadnymi opravnými prostriedkami, pretože sa nejedná o opravný prostriedok ale iba o procesnú obranu. Úprava je v ust. § 239 – ust. § 250 CSP. Pôvodnou úvahou bolo rozšírenie počtu riadnych opravných prostriedkov. Po viacerých diskusiách bolo prijaté kompromisné riešenie zaradiť sťažnosť ako efektívny prostriedok procesnej obrany voči definovaným uzneseniam.²⁰⁰ Názory, ktoré boli proti zaradeniu medzi riadne opravné prostriedky boli odôvodnené tým, že sťažnosť nemá devolutívny účinok, takže bude o ňom rozhodovať súd toho istého stupňa. Ďalej by sa dalo argumentovať tým, že sťažnosť nie je prípustná proti všetkým uzneseniam ale len tým, ktoré vydal súdny úradník. Jedná sa teda o osobitný prostriedok procesnej obrany, ktorého charakter by sa dal pripodobniť k charakteru odporu proti platobnému rozkazu.

V ust. § 239 SCP je prípustnosť sťažnosti viazaná na formu rozhodnutia, ktorá musí byť uznesením, ďalej na to, ktorý súd vydal rozhodnutie, musí sa jednať o súd prvej inštancie a predposlednou podmienkou je, že musí byť vydané súdnym úradníkom²⁰¹. Poslednou podmienkou prípustnosti je, že sa musí jednať o uznesenie, ktoré sa doručuje, takže *a contrario* sa dá povedať, že sťažnosť nie je prípustná voči všetkým uzneseniam súdu prvého stupňa.

¹⁹⁹ NEZNÁMY autor. *Zaujímavosti v úprave platobných rozkazov (CSP) účinné od 1.7. 2016*. [online]. 5.10.2016 [cit. 2018-11-05]. Dostupný z: <http://www.akmv.sk/aktuality/obcianske-pravo/zaujímavosti-v-uprave-platobnych-rozkazov-csp-ucinne-od-1.7.2016>

²⁰⁰ Števíček, M. *Sťažnosť v Civilnom sporovom poriadku*, *Justičná revue*, 2016, č. 5, s. 595- 596

²⁰¹ Súdny úradník je štátny zamestnanec, pričom zákon č. 549/2003 Z.z. o súdnych úradníkoch rozoznáva v ust. § 2, 3 skupiny súdnych úradníkov: vyšší štátny úradník, súdny tajomník a mediačný úradník.

Zákon ďalej hovorí o subjektoch, ktoré môžu podať sťažnosť. Podľa ust. § 240 a ust. § 241 SCP je oprávneným k podaniu sťažnosti ten, v koho neprospech bolo uznesenie vydané alebo prokurátor, pokiaľ bolo konanie začaté jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil. V prípade, že podáva sťažnosť prokurátor nemusí byť splnená podmienka obsiahnutá v ust. § 240 SCP.

Podľa ust. § 242 SCP je sťažnosť možné podať v lehote 15 dní od doručenia uznesenia na súde, ktorý napadnuté uznesenie vydal. Pri lehote a mieste podania je úprava sťažnosti a odvolania rovnaká.

Náležitosti sťažnosti sú rovnaké, ako pri odvolaní s rozdielom, že účastníci môžu tvrdiť nové skutočnosti a predkladať nové dôkazy. O sťažnosti rozhoduje súd prvej inštancie a to zásadne bez nariadenia konania. Súd môže rozhodnúť o sťažnosti tak, že ju zamietne, pokiaľ nie je dôvodná alebo ak je sťažnosť dôvodná, tak súd napadnuté uznesenie zruší alebo zmení.²⁰² Pokiaľ súd zruší uznesenie súdny úradník je viazaný právnym názorom súdu. Rozhodnutie súdu je konečné a nie je možné proti nemu podať odvolanie.²⁰³ Forma rozhodnutia je uznesenie, čo vyplýva zo skutočností, že sťažnosť smeruje vždy len proti uzneseniu.

8. Úvaha úpravy odvolacieho konania *de lege ferenda*

V tejto kapitole by som sa rád venoval úvahám o právnej úprave odvolania *de lege ferenda* a jeho vplyvu na súdne konanie. Zákon č. 99/1963 Sb. je účinný od 1.4.1964, vychádzal z tzv. socialistickej koncepcie konania, pričom bol už veľa krát novelizovaný, čo ako sa pokúsím ďalej uviesť, spôsobilo na určitých miestach nekonceptné až protichodné ustanovenia a tiež sa pokúsím uviesť úvahy na niektoré zmeny, pri príprave nového procesného kódexu. Súkromné právo hmotné už bolo zrekodifikované, pričom prípravy na procesnom kódexe už prebiehajú, o čom svedčí aj fakt zverejnenia jeho vecného zámeru k pripomienkam.

²⁰² Vid'.ust. § 250 CSP

²⁰³ Brostl Š. ml. *Sťažnosť v nových procesných kódexoch*. [online]. [cit. 2018-11-03]. Dostupný z: <http://www.ulpianus.sk/legislativa/staznost-v-novych-procesnych-kodexoch/>

V úprave dokazovania v odvolacom konaní, ktoré je ovládané zásadou úplnej apelácie je podľa môjho názoru protichodná úprava, ktorá môže prinášať pochybnosti pri prevedení dôkazov. Pretože z ust. § 212a odst. 3 a § 213 odst. 4 OSŘ vyplýva, že odvolací súd prihliadne len k dôkazom navrhnutým účastníkmi konania avšak o ustanovenie ďalej §213a OSŘ explicitne dovoľuje odvolaciemu súdu prihliadať i k dôkazom nenavrhnutým účastníkmi konania. V konaní, kde sa uplatňuje zásada úplnej apelácie, tento problém nemôže nastať, pretože dokazovanie je založené na zásade vyšetrovacej. V praxi, to vyzerá tak, že odvolacie súdy občas z vlastnej iniciatívy do konania vnášajú dôkazy a na základe nich rozhodujú. Preto by podľa môjho názoru bolo vhodné v novom procesnom kódexe stanoviť na určito, či odvolací súd môže prihliadať i k nenavrhnutým dôkazom, ktoré vyplývajú zo spisu podľa ust. § 120 OSŘ.

Podľa môjho názoru ďalším problematickým ustanovením je vylúčenie odvolania v tzv. bagatelných sporoch podľa ust. § 202 odst. 2 OSŘ. Táto čiastka bola z pohľadu prípustnosti odvolania zákonom č. 7/2009 Sb. s účinnosťou od 1.7.2009 zvýšená z 2.000 Kč na aktuálnu čiastku 10.000 Kč. Dôvodová správa k tomuto zákonu argumentuje, že zvýšená čiastka reflektuje zvyšujúce sa životné minimum či reálny priemerný mesačný príjem obyvateľstva. Ako už bolo v diplomovej práci spomenuté, dvojinstančnosť civilného konania, nie je nutná, čo bolo podložené aj bohatou judikatúrou ústavného súdu. Prvým problémom podľa môjho názoru je zvýšená čiastka 10.000 Kč, pretože sa domnievam, že to sa už nejedná o bagatelnú čiastku, aj keď pri určitých profesiách sa z prvého pohľadu to tak môže javiť. Priemerná mzda naozaj za posledné roky stúpila pričom v roku 2018 dosahovala čiastku 31.851 Kč.²⁰⁴ Tejto čiastke by celkom aj zodpovedalo za bagatelnú vec spor v hodnote do 10.000 Kč, ale na druhú stranu treba uviesť, že priemernú mzdu v Českej republike dosiahne približne jedna tretina obyvateľov. Ďalej treba prihliadať k tomu, že najčastejšie sa spory týkajú ľudí s najnižšími príjmami alebo osôb úplne bez príjmov. Pre takéto osoby sa teda spor do 10.000 Kč nejaví, ako bagatelný, keďže môže to byť aj vo výške jedného príjmu. Z toho pohľadu by som navrhol, nech je tá čiastka 5.000 Kč, pričom táto čiastka by reálnejšie zodpovedala pojmu bagatelná vec. Táto čiastka by nebola nová v českom

²⁰⁴ Bureš M. *Kdo dostáva v ČR průměrnou mzdu?*[online]. 6.9.2018 [cit. 2018-11-06]. Dostupný z: <https://www.finance.cz/514154-prumerna-mzda-2018-cr-nemecko-rakousko/#Prum1>

právnom poriadku, pretože trestní zákonník má túto hranicu pre *škodu nikoliv nepatrnou*, čo pri niektorých majetkových trestných činoch je hranicou, či sa bude jednať o trestný čin alebo o priestupok.

Pri bagateľných sporoch si ešte myslím, že nie je úplne vydarenou úpravou vylúčenie príslušenstva pri posudzovaní či sa jedná o bagateľnú vec alebo nie. Lebo sa môže stať, že toto príslušenstvo, kde pôjde najčastejšie o úroky, presiahne výšku istiny niekoľkonásobne a v tom prípade sa podľa istiny, bude javiť spor ako bagateľný, pričom s úrokmi by o dosť presahoval hranicu bagateľného sporu. Preto by som navrhol prijať úpravu, v ktorej by súd prvého stupňa vo svojom prvostupňovom rozhodnutí mohol pripustiť odvolanie vo veciach, kde istina je síce pod hranicou bagateľného sporu ale spolu s príslušenstvom túto hranicu presahuje, pričom výška príslušenstva musí byť najmenej vo výške istiny.

Nie len v európskych krajinách ale aj inde vo svete, sa moderný proces vyznačuje hospodárnosťou, efektivitou a najmä rýchlosťou procesu. Z toho pohľadu vnímam zavedenie princípu neúplnej apelácie novelou, ktorú priniesol zákon č. 30/2000 Sb., ako vydarenú a pokusom k zrýchleniu civilných konaní.

Cieľom princípu neúplnej apelácie je zvýšiť zodpovednosť účastníkov konania a prinútiť ich, aby sa „starali“ o svoj spor. Princíp neúplnej apelácie požaduje, aby rozhodné skutočnosti a potrebné dôkazy boli účastníkmi uplatnené pred súdom prvého stupňa. Pretože ponechávanie nových dôkazov do odvolacieho konania spôsobovalo predlžovanie sporu, čo v konečnom dôsledku znižovalo právnu istotu strán.

Keďže v dnešnej spoločnosti je čas tým najcennejším, čo máme, je vynaložený dôraz na rýchlosť vo všetkých smeroch ľudskej činnosti. Preto okrem zavedenia neúplnej apelácie do odvolacieho konania sa domnievam, že k zrýchleniu civilného procesu, by mohlo pomôcť zavedenie ustanovenia, podľa ktorého by účastníci museli byť povinne zastúpení právne vzdelanou osobou, nie nevyhnutne advokátom, počas celého súdneho konania. Táto situácia je v aktuálnej právnej úprave riešená poučovací povinnosťou súdu vyjadrenou v ust. § 5 OSŘ na základe ktorej, súd poučuje účastníkov o procesných právach a každé poučenie je nutné zaprotokolovať. Zavedenie povinného zastúpenia, by podľa môjho názoru prinieslo vyššiu kvalitu procesu, ktorá by sa

vyznačovala rýchlejšou orientáciou účastníkov v konaní, správnomu podávaní návrhov, čo by v konečnom dôsledku mohlo priniesť zrýchlenie procesu.

Ako už bolo na začiatku tejto kapitoly uvedené, že OSŘ je postavený ešte na tzv. socialistickej koncepcii, čo sa snaží riešiť veľkým novelizácií, som toho názoru, že nastal čas sa vyhnúť ďalším novelizáciám a pripraviť nový civilný procesný kódex, ktorý bude vyjadrovať potreby modernej spoločnosti.

9. Záver

Touto kapitolou by som rád uzavrel celú svoju diplomovú prácu na tému „*odvolanie v civilnom procese*“. Cieľom tejto diplomovej práce bolo priblížiť súčasne účinnú právnu úpravu odvolania v civilnom procese v Českej republike. Inštitút odvolania je veľmi dôležitý, pričom ako bolo uvedené v druhej kapitole práce, venovanej práve vývoju civilného procesu s dôrazom na inštitút odvolania, jej základy v českom, poprípade československom právnom poriadku, siahajú ďaleko do minulosti. Právna úprava sa časom menila, podľa toho, ako na ňu vplývali jednotlivé vonkajšie faktory, ale od začiatku je zmysel tohto inštitútu rovnaký. Týmto zmyslom je náprava väd, ktorými trpí vydané rozhodnutie alebo predchádzajúce konanie.

V jednotlivých kapitolách a podkapitolách som sa venoval osobitným aspektom právnej úpravy odvolania, pričom som vychádzal z odbornej literatúry, ktorú som doplnil komentármi k zákonom. Aby sa nejednalo len o teóriu, dopĺňal som prácu početnou judikatúrou ÚS a najmä NS.

Diplomová práca obsahuje ucelený prehľad o účinnej právnej úprave inštitútu odvolania v civilnom procese s dôrazom na konanie sporové. Mimosporové konanie som aj z dôvodu rozsiahlosti úpravy jednotlivých konaní obsiahnutých v ZŘS poňal formou porovnania s odvolaním v sporovom konaní.

Vďaka štúdiu jednotlivých zdrojov k diplomovej práci som si prehĺbil svoje doterajšie znalosti, nie len z inštitútu odvolania ale obecné z civilného práva procesného. Pri komparatistike českej úpravy s pomerne novou slovenskou úpravou,

som sa oboznámil aj so slovenskou úpravou civilného procesu. Dúfam, že poznatky, ktoré som nadobudol pri písaní práce sa mi zídu aj naďalej v praxi. Predsa odvolanie je zatiaľ jediný riadny opravný prostriedok v českej právnej úprave. Kvôli tomu je dôležité, aby úprava tohto civilného inštitútu bola jednoduchá, presná a výstižná.

Analýzou vývoja a účinnej právnej úpravy odvolania je vidieť snahu o zrýchlenie procesu napr. zavedením neúplnej apelácie alebo vylúčením odvolania pri určitých rozhodnutiach. Aj v novej slovenskej úprave je vidieť snahu o zrýchlenie procesu odbremením odvolacích súdov napríklad už zmienením novo zavedením inštitútom procesnej obrany. Predpokladám, že zrýchlenie procesu je cieľom všetkých demokratických krajín, lebo len rýchle súdnictvo vie byť hospodárne a vie priniesť efektívnu ochranu subjektívnych práv. S efektívnou ochranou subjektívnych práv, tiež súvisí i dôvera občanov v súdnictvo a právny systém.

Účinná úprava odvolania v Českej republike sa mi zdá byť na dobrej úrovni, kde sa postupnými novelizáciami vylepšuje civilný proces a približuje sa k modernému civilnému procesu. Na druhú stranu častými novelizáciami, sa zväčšuje počet ustanovení v zákone, pričom môže dochádzať k protichodnej alebo neprehľadnej úprave, čo som sa názorne pokúsil ukázať v jednej z kapitol.

Preto by som na záver po analýze účinnej úpravy navrhol, nech sa zákonodarca vyhne prijatím ďalších novelizácií OSŘ, pretože skoro každou novelizáciou sa vzdďľuje od moderného civilného procesu a úprava sa stáva neprehľadnejšou, ale nech sa zrýchlia práce na vytvorení nového procesného kódexu, ktorý už je v príprave, čo môže dokumentovať aj zverejnenie vecného zámeru k diskusii verejnosti.

Zoznam použitých skratiek

OSŘ - *zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů*

NS - *Nejvyšší soud ČR*

ÚS - *Ústavní soud ČR*

ZŘS - *zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních*

OZ - *zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník*

LZPS - *Listina základních práv a svobod, vyhl. Pod č. 2/1993 Sb. (Listina)*

CSP - *zákon č. 160/2015 Z. z. civilný sporový poriadok*

CMP – *zákon č. 161/2015 Z. z. civilný mimosporový poriadok*

Ins – *zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*

ESLP – *Európsky súd pre ľudské práva*

Zoznam použitej literatúry a prameňov

Právne predpisy:

- 1) Zákon č. 99/1963 Sb., *občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů*
- 2) Zákon č. 549/1991 Sb. *o soudních poplatcích*
- 3) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů*
- 4) Usnesení č. 2/1993 Sb., *o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku*
- 5) Zákon č. 6/2002 Sb., *o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů*
- 6) Zákon č. 121/2008 Sb., *o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů*
- 7) Zákon č. 300/2008 Sb., *o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentů*
- 8) Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů*
- 9) Zákon č. 292/2013 Sb., *o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů*
- 10) Zákon č. 160/2015 Z. z. *civilný sporový poriadok*
- 11) Zákon č. 161/2015 Z. z. *civilný mimosporový poriadok*

Judikatura:

Rozhodnutia Ústavného súdu ČR:

- 1) Uznesenie ÚS zo dňa 18.6.2001 sp. zn. IV. ÚS 101/01
- 2) Nález ÚS zo dňa 9.11.2005 sp. zn. IV. ÚS 445/04
- 3) Nález ÚS zo dňa 8.3.2006 sp. zn. II. ÚS 118/05
- 4) Nález ÚS zo dňa 16.3.2006 sp. zn. II. ÚS 315/05
- 5) Nález ÚS zo dňa 12.7.2006 sp. zn. IV. ÚS 748/2005
- 6) Nález ÚS zo dňa 17.10.2006 sp. zn. II. ÚS 363/06
- 7) Uznesenie ÚS zo dňa 31.10.2006 sp. zn. III. ÚS 96/2006
- 8) Nález ÚS zo dňa 22.10.2008, sp. zn. I. ÚS 129/06
- 9) Nález ÚS zo dňa 15.10.2009 sp. zn. I. ÚS 218/09
- 10) Uznesenie ÚS zo dňa 30.8.2010 sp. zn. IV. ÚS 1268/10
- 11) Nález ÚS zo dňa 13.1.2015 sp. zn. II. ÚS 2186/14

Rozhodnutia NS ČR:

- 1) Rozsudok NS zo dňa 27.9.1968, sp. zn. 2 Cz 57/1968 ,
- 2) Uznesenie NS zo dňa 25.9.1996 sp. zn. 2 Cdo 1154/96

- 3) Uznesenie NS zo dňa 27.7.2000 sp. zn. 20 Cdo 1473/2000
- 4) Uznesenie NS zo dňa 27.9.2000 sp. zn. 20 Cdo 1220/2000
- 5) Uznesenie NS zo dňa 28.2.2001 sp. zn. 20 Cdo 2579/99
- 6) Uznesenie NS zo dňa 20.8.2003 sp. zn. 21 Cdo 371/2003
- 7) Uznesenie NS zo dňa 21.8.2003 sp. zn. 28 Cdo 1927/2001
- 8) Rozsudok NS zo dňa 26.11.2003 sp. zn. 30 Cdo 1316/2003
- 9) Rozsudok NS zo dňa 16.3.2004 sp. zn. 29 Odo 149/2002
- 10) Rozsudok NS zo dňa 2.6.2004 sp. zn. 29 Odo 310/2002
- 11) Rozsudok NS zo dňa 16.2.2005 sp. zn. 26 Cdo 2784/2004
- 12) Rozsudok NS zo dňa 8.3.2005 sp. zn. 21 Cdo 1951/2004
- 13) Uznesenie NS zo dňa 28.6.2006 sp. zn. 29 Odo 44/2004
- 14) Rozsudok NS zo dňa 16.11.2006, sp. zn. 21 Cdo 385/2006
- 15) Rozsudok NS zo dňa 20.10.2008 sp. zn. 21 Cdo 1222/2008
- 16) Uznesenie NS zo dňa 23.10.2008 sp. zn. 21 Cdo 3483/2008
- 17) Rozsudok NS zo dňa 18.2.2009 sp. zn. 32 Cdo 3726/2007
- 18) Rozsudok NS zo dňa 18.2.2010 sp. zn. 30 Cdo 4792/2008
- 19) Rozsudok NS zo dňa 15.7.2010 sp. zn. 26 Cdo 2778/2009
- 20) Uznesenie NS zo dňa 27.10.2010 sp. zn. 20 Cdo 35/2009
- 21) Uznesenie NS zo dňa 26.1.2011 sp. zn. 32 Cdo 3469/2010
- 22) Uznesenie NS zo dňa 25.5.2011 sp. zn. 21 Cdo 3967/2010
- 23) Rozsudok NS zo dňa 25.1.2012 sp. zn. Cdo 3894/2011
- 24) Uznesenie NS zo dňa 31.3.2015 sp. zn. 21 Cdo 1467/2014
- 25) Uznesenie NS zo dňa 23.6.2015 sp. zn. 33 Cdo 1826/2015
- 26) Uznesenie NS zo dňa 20.9.2016 sp. zn. 29 Cdo 38/2015
- 27) Rozsudok NS zo dňa 22.2.2017 sp. zn. 25 Cdo 4605/2015
- 28) Uznesenie NS zo dňa 18.5.2017 sp. zn. 29 Cdo 1863/2017

Ostatné rozhodnutia:

- 1) Rozsudok ESLP č. 12266/07 zo dňa 12.1.2012 *„Pekárny a cukrárny Klatovy a.s. proti České republice*
- 2) Uznesenie *Městského soudu v Praze* zo dňa 17.4.2014 sp. zn. 23 Co 15/2014
- 3) Rozsudok ESLP č. 43643/10 zo dňa 11.12.2014 *„Hanzelkovi proti České republice“*

Odborné publikácie:

- 1) DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ, P. a kol., *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR a.s. 2009. ISBN 978-80-7357-460-4
- 2) DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář., II. díl.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9
- 3) FIALA, J., *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*, Praha, Univerzita Karlova, 1974
- 4) GEŠKOVÁ, K., SMYČKOVÁ, R., ZÁMOŽNÍK, J. *Repetitorium civilního procesního práva*, 2017. ISBN 978-80-89635-31-3
- 5) HORA, V., *Československé civilní právo procesní. I-III. díl* Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2010. ISBN 978-80-7357-540-3
- 6) HORVÁTH, E., ANDRÁŠIOVÁ, A., *Civilný sporový poriadok komentár* Wolters Kluwer 2015. ISBN 978-80-8168-318-3
- 7) HORVÁTH, E., ANDRÁŠIOVÁ, A., *Civilný mimosporový poriadok komentár* Wolters Kluwer 2016. ISBN 978-80-8168-362-6
- 8) JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha III. Zvláštní řízení soudní.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-254-2
- 9) JIRSA, J. a kolektiv, *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha IV. § 201 – 250l občanského soudního řádu.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-271-9
- 10) KUKLÍK, J. a kol. *Dějiny československého práva 1945 – 1989*, první vydání, Praha 2011 Auditorium. ISBN 978-80-87284-17-9
- 11) LAVICKÝ, P. a kol. *Moderní civilní proces.* 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. ISBN 978-80-210-7601-3
- 12) LAVICKÝ, P. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Řízení nesporné. Praktický komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR a.s. 2015. ISBN 978-80-7478-869-7
- 13) LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR a.s. 2016. ISBN 978-80-7478-986-1
- 14) SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Civilní proces.* 1. vydání Eurolex Bohemia 2006. ISBN 80-86861-09-0
- 15) STAVINOHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*, Brno, Masarykova univerzita, Doplněk, 2003. ISBN 80-210-3271-5, ISBN 80-7239-155-0

- 16) SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol., *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-50-0
- 17) SVOBODA, K., ŠÍNOVÁ, R., HAMULÁKOVÁ, K. a kol., *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. Vydání, Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3
- 18) SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J., HROMADA, M. a kol., *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 1. vydání Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-297-7
- 19) ŠÍNOVÁ, R., PETROV KŘIVÁČKOVÁ, J. a kol. *Civilní proces. Řízení nesporné, rozhodčí a s mezinárodním prvkem*. 1. vydání Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-594-7
- 20) ŠTEVČEK, M. a kol., *Civilné právo procesné – Základné konanie a právne súdnictvo*, 3. zmenené a doplnené vydanie, Žilina: EUROKÓDEX, s.r.o., 2014. ISBN 978-80-8155-043-0
- 21) ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol., *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-629-6
- 22) VOKÁLOVÁ, D., MITTERPACHOVÁ, J. a kol., *Občianske súdne konanie po novom*, 2016. ISBN 978-80-8168-392-3
- 23) WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. První část: – Řízení nalézací*. 7. nezměněné vydání. Praha: Linde, 2014. ISBN 978-80-7201-940-3
- 24) WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Část první: – Řízení nalézací*. Vysokoškolská učebnice. 8. nezměněné vydání. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-077-2
- 25) ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol., *Civilní právo procesní*, 2. Vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-571-5

Články:

- 1) Macková, A., *Opravné prostředky v novele občanského soudního řádu provedené zákonem č. 30/2000 Sb., Bulletin advokacie, 2000, č. 8*
- 2) Gondeková, Š., *Poučovací povinnost a dokazování prováděné odvolacím soudem, Bulletin advokacie 2016 č. 1-2*
- 3) Števček, M., *Sťažnosť v Civilnom sporovom poriadku, Justičná revue, 2016, č. 5*
- 4) Števček, M., *Koncepcia civilného procesu v Slovenskej republike, Justičná revue, 2016, č. 4*

- 5) Winterová, A., *Nový civilní / občanský soudní řád na Slovensku, REKODIFIKACE&PRAXE č.6/2016, Wolters Kluwer ČR s. 5*
- 6) Malenovský, R., *Kjedné zásadní otázky doplnění dokazování v řízení před odvolacím soudem dle občanského soudního řádu, soudce 2008 č. 3*

Inernetové zdroje:

- 1) Brostl Š. ml. *Sťažnosť v nových procesných kódexoch*. [online]. [cit. 2018-11-03]. Dostupný z: <http://www.ulpianus.sk/legislativa/staznost-v-novych-procesnych-kodexoch/>
- 2) Brostl Š. ml. *Odvolanie-podla-civilneho-sporoveho-poriadku-5-najvacsich-zmien*. [online]. [cit. 2018-11-03]. Dostupný z: <http://www.ulpianus.sk/blog/odvolanie-podla-civilneho-sporoveho-poriadku-5-najvacsich-zmien/>
- 3) Dôvodová správa k civilnému sporovému poriadku osobitná časť k § 348 [online]. Dostupná z: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/Download.aspx?DocID=408705>
- 4) NEZNÁMY autor. *Zaujímavosti v úprave platobných rozkazov (CSP) účinnej od 1.7.* [online]. 5.10.2016 [cit. 2018-11-05] Dostupný z: <http://www.akmv.sk/aktuality/obcianske-pravo/zaujimavosti-v-uprave-platobnych-rozkazov-csp-ucinnej-od-1.7.2016>
- 5) Dôvodová správa k zák. č. 296/2017 Sb. [online]. [cit. 2018-11-03]. Dostupná z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=987&ct1=0>
- 6) Bureš M. *Kdo dostáva v ČR průměrnou mzdu?*[online]. 6.9.2018 [cit. 2018-11-06]. Dostupný z: <https://www.finance.cz/514154-prumerna-mzda-2018-cr-nemecko-rakousko/#Prum1>

Odvolanie v civilnom procese

Abstrakt

Tak ako v bežnom živote, tak aj pri rozhodovacej činnosti súdu môže dochádzať k pochybeniam, ktoré sa nedajú nikdy vylúčiť. Vydané rozhodnutie môže trpieť vadami, ktoré môžu mať rôzne charaktery alebo dané rozhodnutie nemusí trpieť žiadnou vadou, ale účastník ho považuje za vadné z dôvodu nepriaznivosti. Z toho dôvodu občiansky civilný proces obsahuje inštitúty, ktoré môžu doceliť zmenu vydaného rozhodnutia alebo jeho zrušenie. Tieto inštitúty sa nazývajú opravné prostriedky a delia sa na riadne a mimoriadne, podľa toho či smerujú proti rozhodnutiu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť.

Cieľom diplomovej práce je sa zamerať na súčasnú právnu úpravu inštitútu odvolania s dôrazom na sporové konanie. Túto tému som si vybral z dôvodu, že sa jedná o jediný riadny opravný prostriedok obsiahnutý v českom civilnom procese a preto je najviac používaný v praxi a mám možnosť sa s ním stretnúť aj v práci.

Jadrom úpravy inštitútu odvolania je zákon č. 99/1963 Sb., *občanský soudní řád*, ktorý upravuje odvolanie v sporovom konaní a subsidiárne sa použije aj v mimosporových konaniach. Úprava mimosporových konaní je obsiahnutá v zákone č. 292/2013 Sb., *o zvláštních řízeních soudních*, kde sú upravené odchylky odvolania v mimosporových konaniach.

Táto diplomová práca je rozdelená do deviatich kapitol, pri čom každá kapitola sa zameriava na odlišnú časť inštitútu odvolania. Práca sa skladá prevažne z teoretického vymedzenia inštitútu odvolania v civilnom procese, s dôrazom na význam súdnej praxe a aplikácie práva.

V diplomovej práci je obsiahnutý priebeh odvolacieho konania od podania odvolania u súdu prvého stupňa až po rozhodnutie odvolacieho súdu. Vzhľadom k tomu, že česká právna úprava odvolania je založená na apelačnom princípe odvolací súd môže napadnuté rozhodnutie potvrdiť, zmeniť a zrušiť, pričom následne môže sám

vydať nové rozhodnutie alebo danú vec vráti súdu prvého stupňa k prejednaniu a vydaniu nového rozhodnutia vo veci.

Okrem úpravy odvolania v českom civilnom práve obsahuje diplomová práca aj porovnanie so zmenenou slovenskou úpravou obecného procesu a hlavne riadnych opravných prostriedkov a novozavedeného inštitútu procesnej obrany.

Rovnako som sa snažil v tejto záverečnej práci venovať nedostatkom českej úpravy pri inštitúte odvolania a navrhnúť možné zmeny v novom pripravovanom procesnom kódexe.

Kľúčové slová: Odvolanie, Civilný proces, Odvolacie konanie

Abstract

Regular Appeal in civil proceedings

As it is the case in ordinary life also in judicial decision making, errors cannot always be omitted. A judicial decision can suffer from various defects that may have different characteristics or the judicial decision may not necessary suffer from such defects, but the litigants may consider it as defective due to them being unsatisfied with the unfavorable outcome. For this reason, the civil procedural code contains institutes that enable the modification, revocation or affirmation of a judicial decision.

These institutes constitute the appellate procedure are subdivided into regular and extraordinary, depending on whether the litigants are appealing a decision that has already became valid or not.

The aim of this diploma thesis is to focus on the current legal regulation of the appellate procedure with a strong emphasis on regular appeal in dispute proceedings. I chose this topic as the focus of my diploma thesis because it is the only regular remedy contained in the czech civil procedural code and therefore the most commonly used in judicial practice and also the one, I am most familiar with from my own professional experience.

The fundamentals of the appellate proceedings are contained in the Act no. 99/1963 coll., civil procedural code, which regulates the appeal proceedings and, in the alternative, also applies in unsubstantiated proceedings. The legal framework of non-litigious proceedings is contained in the Act no. 292/2013 coll., On special judicial proceedings which also regulates the specific discrepancies of Regular appeal in non-litigious proceedings as this is regulated differently when compared to regular civil proceedings.

This diploma thesis is subdivided into 9 chapters, each chapter is focused on a different part of the regular appeal. The diploma thesis primarily contains the theoretical

characteristics and definition of the appellate procedure with a strong focus on judicial practice and the application of the law.

This diploma thesis contains the detailed description of the course of appellate proceedings from the moments of its submission before the court of the first instance up until the decision of the appellate court. Since the Czech regulations of the Regular appeal is based on the appellate principle which means that the appellate court can then itself issue a new decision or refer the case back to the court of first instance for a hearing and a new ruling on the case.

Apart from focusing on the Regular appeal and its legal framework in the Czech Republic, this diploma thesis also contains a comparison with the currently recently updated legal regulation of civil proceedings in the Slovak republic.

Finally, I also partially focused on analyzing the insufficiencies of the current legal framework of the Regular appeal in Czech legislation and tried to propose possible amendments which could improve the functioning of the system.

Keywords: Appeal, Legal remedy, Civil procedure